

İLLER Belediyeler

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ DERGİSİ

OCAK-ŞUBAT 2019 • SAYI:849-850

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE YEREL YÖNETİMLER SEMPOZYUMU

ÇEVRE VE MEDENİYET
PROJESİ:
SIFIR ATIK

BELEDİYELERDE
STRATEJİK
PLANLAMA

SEÇİMLERDEN SONRA
İLK BELEDİYE MECLİS
TOPLANTISI

FATMA ŞAHİN:
"DOĞA BİZE
DEĞİL, BİZ DOĞAYA
MUHTACIZ"

EMİNE ERDOĞAN HANIMEFENDİ'NİN ÖZEL RÖPORTAJI

Türkiye Belediyeler Birliği adına sahibi
Fatma ŞAHİN
Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Hayrettin GÜNGÖR

Danışma Kurulu

Yusuf Ziya YILMAZ
Kadir KARA
Mücahit YANILMAZ
Dr. Hasan AKGÜN
Dr. Veysel TIRYAKI
İsmail DESTAN
Prof. Dr. Adem ESEN
Prof. Dr. Recep BOZLAĞAN
Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN
Prof. Dr. Tekin AKDEMİR
Doç. Dr. Asım BALCI
Doç. Dr. Birol EKİCİ
Dr. Buğra GÖKÇE
Dr. Rüstem KELEŞ
Hasan KILCA
Muhsin ERYILMAZ
Gaye DOĞANOĞLU

Yayın Kurulu

Zekeriya ŞARBAK
Ahmet KAZAN
Ahmet OKAY
Cenk KADIOĞLU
Cüneyt TÜRKMEN
Fikret GÜLTEKİN
Gülfem KIRAC KELEŞ
Halil İbrahim AZAK
Nilüfer SİVRİKAYA
Tuğçe ÖZKAN
Yüksel KOÇAK
Zeliha MERCİMEK

İçerik ve Tasarım

Kurumsal Yayıncılık
Baha Gültekin

Yönetim Yeri

Tunus Caddesi No. 12
Kavaklıdere - ANKARA
Tel: (0312) 419 21 00(pbx)
Faks: (0312) 419 21 30
e-posta: dergi@tbb.gov.tr

Yayın Türü

Dergimiz ayda bir yayımlanan
yaygın süreli yayındır.
Ocak-Şubat Sayı: 849-850
Birleştirilmiş Sayıdır.
Dergi eki içindedir.
Basım Tarihi: 21/03/2019
ISSN 1308-6707

Baskı

GÖKÇE OFSET MATBAACILIK LTD. ŞTİ.
İvogsan Ağaç İşleri Yapı Kooperatifi 21 Cad.
1372. Sok. No22 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 395 93 37
Fax: 0312 395 93 39

www.tbb.gov.tr

**TBB Dergi Yayın ve Yazım
İlkeleri Madde 8**

Dergide yayımlanan çalışmalardaki fikirler ve
görüşler tamamıyla yazara aittir.
Görüş ve önerileriniz için:
dergi@tbb.gov.tr

SUNUŞ

Kıymetli Okurlar,

Kurulduğu 1945 yılından bu yana belediyelerimizin güçlü sesi olarak ülkeyi yerelden kalkındırma hedefiyle hizmet üreten Türkiye Belediyeler Birliği, faaliyetlerine hız kesmeden devam ediyor. Lobi çalışmalarından eğitime, yurt içi ve yurt dışı temsilden rehberliğe belediyelerimizin her alanda destekçisi olan Birliğimiz; ocak ve şubat aylarında da önemli çalışmalara imza attı.

Birliğimizin, T.C. Cumhurbaşkanlığı himayelerinde Yerel Yönetim Politikaları Kurulu iş birliğiyle düzenlediği “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yerel Yönetimler Sempozyumu” büyük bir katılımı Ankara’da gerçekleştirildi. Belediyeler, kamu kurumları, akademisyenler ve öğrencilerin bir araya geldiği sempozyumun açılışı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından gerçekleştirildi. TBMM Başkanı Binali Yıldırım’ın da konuşmalarıyla katkı sunduğu sempozyumda, yeni sistemin yerel yönetimlere getirdikleri geniş bir yelpazede ele alındı. İki gün süren etkinlikler zengin görseller eşliğinde dergimiz sayfalarında yer buldu.

Dergimizin yeni sayısında Sayın Cumhurbaşkanımızın saygıdeğer eşi Emine Erdoğan Hanımefendi’nin himayelerinde yürütülen “Sıfır Atık Projesi” üzerine bir röportaj gerçekleştirdik. İsrafı önlemeyi, kaynakları daha verimli kullanmayı ve atık miktarını azaltmayı amaçlayan Sıfır Atık Projesi hakkında önemli açıklamalarda bulunan Hanımefendi’ye dergimize konuk olduğu için sonsuz şükranlarımızı sunuyoruz.

Yeni sayımızda yer verdiğimiz bir başka konu “Stratejik Planlama” oldu. Belediyelerimizin orta ve uzun vadeli hedefleri, performans ölçütleri ve kaynak dağılımları gibi değerlendirmeleri içeren stratejik planların hazırlanmasında ve uygulanmasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerini Prof. Dr. Tekin Akdemir ve Prof. Dr. Neşe Songür okurlarımız için kaleme aldı.

Tüm bu içeriklerin yanı sıra Birliğimizden ve belediyelerimizden haberler, iyi uygulama örnekleri, rehber niteliğinde makaleler ve güncel mevzuat bilgileri de dergimiz sayfalarında yer buldu. Her zaman olduğu gibi büyük bir özen ve titizlikle hazırladığımız dergimizi ilgiyle okuyacağınızı ümit ediyor, bir sonraki sayımızda buluşmak üzere esenlikler diliyoruz.

Yayın Kurulu

içindekiler

04

“Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yerel Yönetimler Sempozyumu” gerçekleştirildi

14

Emine Erdoğan: “Türkiye Belediyeler Birliğini duyarlılığı nedeniyle tebrik ediyorum.”

20

Fatma Şahin: “Doğa bize değil, biz doğaya muhtacız.”

24

Prof. Dr. Mehmet Emin Birpınar: “Atıkların toplanmasında belediyelerimize büyük görevler düşmektedir.”

13 İBB, KENTSEL HAREKETLİLİK KOMİTESİNDE

23 ENGELLİLERE İŞ İMKÂNI

39 BATAKLIKTAN YAŞAM ALANINA

40 BELEDİYELERDE STRATEJİK PLANLAMA SÜRECİ

44 DOĞUM SONRASI “ANNE” BAKIMI

46 BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN STRATEJİK PLANLARINDA YENİLENEBİLİR ENERJİ

55 “SIFIR ATIK PROJESİ”NE ADANA’DA UYGULAMALI DESTEK

58 ALMANYA BELEDİYELER BİRLİĞİ İLE İŞ BİRLİĞİ

28

Belediye Meclisinin İlk Toplantısı

34

Belediyelerde Stratejik Planlama

50

Türkiye'nin "Sıfır Atık" Yolculuğu

56

Türkiye'de En Çok Sebze ve Meyve İsraf Ediliyor

58 DİRENÇLİ KENTLER TARTIŞILDI

59 TBB'YE YENİ GÖREV

60 FİNANSAL KAPASİTE GELİŞTİRME
TEKNİK YARDIM PROJESİ BAŞLADI

61 HİNDİSTAN HEYETİNDEN TECRÜBE
PAYLAŞIMI ZİYARETİ

61 AVRUPA YEREL DEMOKRASİ
HAFTASI SERTİFİKA TÖRENİ

62 TÜRKİYE VE AB ARASINDA ŞEHİR EŞLEŞTİRME
PROJESİ

65 LOBİ FAALİYETLERİ

67 MEVZUAT 74 SORU-CEVAP

“CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE YEREL YÖNETİMLER SEMPOZYUMU” GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Türkiye Belediyeler Birliği ve Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu iş birliğinde “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yerel Yönetimler Sempozyumu” 09-10 Ocak 2019 tarihlerinde Cumhurbaşkanımızın himayelerinde gerçekleştirildi.

Türkiye Belediyeler Birliği Belediye Akademisi organizasyonu ile yerel yönetimler alanında bir ilk olma özelliği taşıyan sempozyum, ülkemizdeki yerel yönetimleri, akademisyenleri ve yerel yönetimler alanında çalışan birçok kurumu bir araya getirdi. Açılış oturumu Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde düzenlenen “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yerel Yönetimler Sempozyumu”nun diğer oturumları Ankara JW Marriott Hotel’de düzenlendi. Sempozyumun açılış oturumunda; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Meclis Başkanı Binali Yıldırım, Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu Başkan Vekili Şükrü Karatepe, Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkanı Köksal Toptan, Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı ve Gaziantep

Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin birer konuşma yaptı. İki gün süren sempozyumun ilk oturumunda, “Yönetimler Arası İdari ve Mali İlişkiler”, ikinci oturumunda “Çevre Dostu Şehirler”, üçüncü oturumunda ise “Şehir Planlaması ve İmar Disiplini” başlıkları ele alındı. Sempozyumda “Yönetimler arası Kaynak paylaşımı” konulu sunum yapan Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu Üyesi Hayrettin Güngör aynı zamanda katılımcıların sorularını yanıtladı. Sempozyumda, Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk ve Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum’da hazır bulundu. Fatma Şahin, Cumhurbaşkanı Erdoğan’a “Önce millet, önce memleket” yazılı bakır tepsi armağan etti.

İnsana dair her şeyin belediyelerin görev alanına girdiğinin altını çizen Erdoğan, “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nin, ülkemizde zaten gelişmekte olan mahalli idareler anlayışını çok daha ileri düzeye çıkartacağına inanıyorum.” dedi.

“MİLLETİN EVİNE HOŞ GELDİNİZ”

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde gerçekleştirilen sempozyum programının açılış oturumunda davetlilere hitap eden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, konuşmasına “Milletin evine hoş geldiniz” sözleriyle başladı. Bu sempozyumun, 31 Mart’ta yapılacak olan mahalli idareler seçimi öncesi gerçekleştiriliyor olmasının çok isabetli bulunduğunu belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, sempozyumun hem yerel yönetimlerle ilgilenen akademisyenlere ve politika belirleyicilere hem de uygulayıcı konumundaki belediye başkanlarına ışık tutacağına inandığını ifade etti.

Belediye ve il özel idarelerinin verdiği hizmetlerin, merkezi yönetimlerin çalışmalarının tamamlayıcısı niteliğinde olduğunu vurgulayan Erdoğan, “Yerinden yönetim ilkesinin icracı birimleri olan belediyeler ve il özel idarelerinin öncelikleri, idari ve mali özerkliğe sahip olması sebebiyle yerleşim birimlerimizin ihtiyaçlarına göre şekillenebilmektedir.” dedi.

Türkiye’de demokrasinin gelişmesinde mahalli idarelerin, tarihi işlev üstlendiği belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, şu değerlendirmede bulundu: “Muhtar seçiminden başlayıp belde, ilçe, il veya büyükşehir belediye başkanlıklarına ve meclis üyeliklerine giden süreç demokrasimizin adeta laboratuvarı niteliğindedir. Fakat burada özellikle bir şeyi özellikle ifade etmem gerekir, özellikle de burada şehircilik veya şehirlerarası göçler. Hatta iniyorum aşağıya doğru şimdi, ilçeler beldeler. ‘Bizim belde de amcaoğlunun kazanması lazım, bizim aşiretten filancanın kazanması lazım. Ne yapalım? Ankara’dan İstanbul’dan göç yapalım.’ Böyle bir şey olamaz, bu, işgalin farklı bir türüdür. Bundan sonra bu tür şeyleri İçişleri Bakanlığımızla da daha yakın takibe alacağız. Çünkü bunun adı demokrasi değildir. Böyle bir demok-

**Cumhurbaşkanı Erdoğan,
“Köklü bir değişim
merkezi idare ile mahalli
idarelerin iş birliği ile
mümkün olduğuna
inanıyorum. Hangi partiden
olursa olsun geleceğin
inşası olarak gördüğüm
bu süreç tüm belediye
başkanlarımızın aktif
katılımını bekliyorum.
Gerekirse bu şehircilik
atılımımızı Belediyeler
Birliğimiz çatısı altında da
yürütebiliriz.” dedi.**

rasi olmaz, ‘taşyalım, gidelim, bindirilmiş kıtalarla seçim kazanalım’ olmaz böyle bir şey. Kim orada yaşıyorsa seçimi onlar yapsın, neticesine de herkes katlansın, o da nereye yerleşmişse orada yapsın. Böyle bir yanlış anlayış üzerine ne belediyecilik ne demokrasiyi yakıştıramayız. Bunlar doğru şeyler değil. Onun için buradaki kararlılığımızı unutmadığımızı özellikle ifade etmek istiyorum.” şeklinde konuşan Erdoğan, böyle bir yanlış anlayış üzerine belediyeciliğin, demokrasinin yakıştıramayacağını, bunların doğru olmadığını söyledi. Kendisinin ve daha pek çok kişinin ülke siyasetinde önünün belediyelerdeki çalışmaları ve başarıları sayesinde açıldığını dile getiren Erdoğan, aynı durumun toplum açısından da geçerli olduğunu belirtti. Erdoğan, mahalli hizmetlerle ilgili yöneticilerini doğrudan seçme ve denetleme imkânına sahip olan milletin bu tecrübeyi ülke genelinde daha etkin şekilde kullanma imkânına kavuştuğuna dikkati çekti.

**“ÜZERİMİZE DÜŞENLERİ
YAPMAYI SÜRDÜRECEĞİZ”**

Erdoğan, nüfusu 150 binin üzerinde ki tüm illerdeki büyükşehir uygulamasıyla belediyecilik alanında Türkiye’nin çehre değiştirdiğini belirterek,

belediyelerin artık sadece yol, kanalizasyon, su, çöp temizlik konularıyla uğraşan kurumlar olmaktan çıkıp sosyal, kültürel, sanatsal pek çok projenin yürütücüsü hâline geldiğini vurguladı. İnsana dair ne varsa her şeyin belediyelerin görev alanına girdiğinin altını çizen Erdoğan, “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nin, ülkemizde zaten gelişmekte olan mahalli idareler anlayışını çok daha ileri düzeye çıkartacağına inanıyorum.” dedi. Yeni sistemin kurumsal yapıları oluşturulurken, Cumhurbaşkanlığı bünyesinde bir “Yerel Yönetim Politikaları Kurulu” oluşturulduğunu anlatan Erdoğan, AK Parti olarak 31 Mart için hazırlanan seçim manifestosunda yeni mahalli idareler anlayışının ana başlıklarının milletle paylaşarak bu konuda da Türkiye’ye öncülük etmekte kararlı olduklarını kaydetti. Recep Tayyip Erdoğan, siyasette çıkış noktaları olan belediyelerin, çağın ve ülkenin ihtiyaçlarına göre ileriye gitmesi için üzerlerine düşenleri yapmayı sürdüreceklerini ifade etti.

**“GEREKİRSE BU KÖKLÜ
DEĞİŞİMİ TBB ÇATISI
ALTINDA YÜRÜTECEĞİZ”**

Yatay mimari uyarısı yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Uzunca bir süredir tüm yerleşim yerlerimizde yatay mimari konusunda ısrar ediyorum. Böyle gelmiş, böyle gider diyemeyiz. Deniz kenarlarını orman alanlarını betona çevirme gayretinde olanlar var. Doğa umurlarında değil. Çevre ve Şehircilik Bakanına da söylüyorum kimsenin gözünün yaşına bakmayacaksın, yıkmaksa yıkacağız. Böylesine köklü bir değişim, merkezi idare ile mahalli idarelerin iş birliği ile mümkün olduğuna inanıyorum. Hangi partiden olursa olsun geleceğin inşası olarak gördüğüm bu süreç tüm belediye başkanlarımızın aktif katılımını bekliyorum. Gerekirse bu şehircilik atılımımızı Belediyeler Birliğimiz çatısı altında da yürütebiliriz.” dedi.

“TÜRKİYE’NİN YÖNETİM SİSTEMİ TARTIŞMALARI ÇOK ESKİLERE DAYANIR”

Türkiye’nin, son beş yıllık dönemde pek çok tarihi hadiseyi üst üste yaşadığını hatırlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş sürecinin bunların en önemlilerinden biri olduğunu dile getirdi. “Esasen, Türkiye’nin yönetim sistemi tartışmaları yeni değildir, çok eskilere dayanır” diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Osmanlı döneminde meşrutiyetin ilanıyla başlayan, Kurtuluş Savaşımız ve Cumhuriyetin ilanı ile birlikte keskin bir değişim yaşayan yönetim sistemi arayışımız, çok partili hayata geçişin ardından da sürdü. Sürekli krizler, kaoslar, darbeler, cuntalar, istikrarsızlıklar ile akıllarda kalan bu dönemlerde her sorumluluk sahibi devlet ve fikir adamı, yönetim sistemimizin değişmesi gerektiğini hep söylemişlerdir.” ifadelerini kullandı. 31 Mart’ta gerçekleşecek yerel seçimlerle ilgili demokrasi vurgusu yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, “bir şeyi özellikle ifade etmem gerekir... ‘bizim beldede amca oğlunun kazanması lazım veya bizim aşiretten falancanın kazanma-

sı lazım, ne yapalım, Ankara’dan, İstanbul’dan göç yapalım.’ gibi bir şey olamaz. Bu, işgalin farklı bir türüdür. Bundan sonra bu tür şeyleri İçişleri Bakanlığımızla da daha yakın takibe alacağız. Bunun adı demokrasi değildir. Olmaz böyle şey. Kim oralarda yaşıyorsa seçimi onlar yapsın neticesine de herkes katlansın. Bunlar doğru şeyler değil.” şeklinde konuştu.

“MEDENİYETİN ÖZÜNDE İNANÇ VE AHLAK VARDIR”

Şehirlerin medeniyetten ayrı düşünülmemeyeceğine dikkat çeken Erdoğan, “Şehir demek medeniyet demektir. Medine şehir medeni de şehirli anlamına gelir. Bazıları medeniyeti sadece fiziki yapı ve kültürel iklim olarak görür. Hâlbuki medeniyetin özünde inanç ve ahlak vardır.” sözleriyle şehirlerin önemine vurgu yaptı.

Millet bahçeleri ve millet kıraathanelerine değinen Cumhurbaşkanı Erdoğan, “İnsanoğlu toprağa yakın yaşamalı, topraktan uzak yaşamamalı. Millet bahçeleri Türkiye ve şehirlerimiz için yatırımdır. Yaygınlaştırsak o zaman yeşil noktasında da kişi başına düşen yeşil alan artacaktır. Millet kıraathaneleri sayesinde de

Şehirlerin medeniyetten ayrı düşünülmemeyeceğine dikkat çeken Erdoğan, “Şehir demek medeniyet demektir. Medine şehir, medeni de şehirli anlamına gelir. Bazıları medeniyeti sadece fiziki yapı ve kültürel iklim olarak görür. Hâlbuki medeniyetin özünde inanç ve ahlak vardır” sözleriyle şehirlerin önemine vurgu yaptı.

gençler gayrimeşru alışkanlıklarından kurtulacaktır.” dedi.

“PLASTİK POŞETLERE KARŞI SAVAŞ BAŞLATTIK”

“Sıfır Atık Projesi” konusunda yerel yönetimlerin çok kararlı olması gereğini savunan Erdoğan, son zamanlarda plastik poşetler ve benzeri birçok ürünlerle ilgili olarak savaş başlattıklarını ifade ederek. “500 yıl, 750 yıl, 1000 yıl toprak bunu eritemiyor. Buna karşı bir savaş veriyoruz. Bu savaşımızı kararlı bir şekilde başlattık. Anacığım evde file dokurdu, giderdik alışverişi yapardık, geldik. Gerekirse tekrar yıkıyorsun, alışverişe gidiyorsun. Bunun toprakla bir dostluğu var. Bunlar kenevirden yapıyordu. Keneviri yok ettik. Kenevirden atlet dokurlardı. Bize dost görünen düşmanlar ülkemden, Rize’mden keneviri söküp aldılar. Biz şimdi keneviri dışarıdan ithal ediyoruz. Burada kenevire dayalı yapılması gereken bazı şeyler varsa o ithal ürünlerle yapıyoruz. Ama şimdi yeniden bu alanda inşallah Tarım Bakanlığımız bir çalışmanın içerisine giriyor ve bu adımları atacağız.” şeklinde konuştu.

Erdoğan, konuşmasında 15 Temmuz’da yaşanan olayları hatırlatarak “Asıl tehlike içimize sızmış düşmanlar. FETÖ terör örgütü son zamanların en son örneğidir.” diyerek FETÖ mensuplarına “Artık sonunuz geldi.” şeklinde seslendi. Erdoğan konuşmasını sempozyuma emeği geçenlere teşekkür ederek noktaladı.

“YEREL YÖNETİMLERDE EN ÖNEMLİ İLKELERDEN BİRİ KATILIMCILIK VE ŞEFFAFLIKTIR”

Sempozyuma katılan AK Parti’nin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adayı Binali Yıldırım, açılışa yaptığı konuşmasında yeni Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine ilişkin önemli açıklamalarda bulundu.

Yeni yönetim sisteminin yerel yönetimlere etkisini değerlendiren Binali Yıldırım, 16 Nisan 2017’de yapılan anayasa halk oylamasıyla 1982 Anayasası’nda köklü bir değişikliğe gidildiğini ve bu değişiklikle birlikte Türkiye yönetim sisteminin değiştiğini belirterek, “Parlamente sistemi, 95 yıllık sistem geride kalmış ve başkanlık sistemi halkımızın oylarıyla kabul edilmiştir. Yeni sistemin ilk Meclis Başkanı olarak yüce meclisimiz bizi seçmiş, bu onurlu görevi bize vermiştir.” dedi.

Sadece İstanbul’da 18-35 yaş arası 2,5 milyon seçmen olduğunu belirten Yıldırım, konuşmasını şöyle sürdürdü: “Gençler, sürücüsüz arabalar için belediye başkanları nasıl bir projeler düşünüyor bunları soruyor. Bugün bunlar hayal değil, adım adım hayatımıza giren şeyler. Statükoyu değiştirmek isteyenler fark oluşturu-

yor, ismini tarihe yazdırıyor. Türkiye bugüne kadar 4 anayasa yaptı ama bu anayasaların hepsinin millet için yapıldığı iddia edilse de hiçbirinin içine millet tam olarak girmede. Çünkü korkularımızla, milletin tehdit olabileceği düşüncesi ile bütün bu değişiklikleri yaptık. Vesayet odaklarının müdahalesi ile yaptık. İlk defa milletin iradesi ile 16 Nisan 2017’de kabul edilen anayasa değişikliğini gerçekleştirdik. Yerel yönetimde kaynak kullanımında ciddi anlamda dikkatli olma ihtiyacı var. İstanbul’a projeleriniz ne diye soruyorlar. Her şeyden önemlisi İstanbul’u deprem tehdidini ortadan kaldıracak çalışmalar, yeşil alan ve çevre hassasiyetini sonuna kadar gözetecek yönetim anlayışı trafiğin eziyet olmaktan çıkan şehre dönüşmesi. İstanbul’un dışı ile ilgili ulaşım iletişim problemi yok. İstanbul’u 2023’e hazırlamak için hazırız.”

“BİR ŞEHİRİ İMAR EDERKEN ASIL HÜNER GÖNÜLLERİ İHYA ETMEKTİR”

Türkiye Belediyeler Birliği ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin konuşmasına, sempozyumu himayelerine alan Cumhurbaşkanımız Erdoğan’a teşekkürlerini sunarak başladı. Konuşmasında sık sık şehir ve insan vurgusu yapan Şahin, “Şehirler medeniyetin aynasıdır.

Şehirler ekmeğimizi suyumuzu paylaştığımız yuvalarımızdır. Bizim medeniyetimiz şehirler medeniyetidir. Ecdadımızın söylediği gibi her şehrin bir ruhu vardır. Bizim şehirlerimizde şehrin azizliği o şehirde yaşayanların azizliğidir.” dedi. Konuşmasında Fatih Sultan Mehmet Han’ın sözlerine yer veren Başkan Şahin, “Bir şehri imar ederken asıl hüner gönülleri ihya etmektir. Asıl hüner gönüllere girmektedir.” diyerek Cumhurbaş-

kanı Erdoğan’ın talimatının “gönül belediyeçiliği” olduğunu belirtti. “Ülkemizdeki yerel yönetim tarihine baktığımızda artık altyapı ve ideoloji belediyeçiliğinin bittiğini görüyoruz.” diyen Şahin, artık insanı merkeze alan, insana dokunan sosyal belediyeçiliğin başladığına vurgu yaptı. Fatma Şahin açılış kapsamında ayrıca, Cumhurbaşkanı Erdoğan’a “Önce millet, önce memleket” yazılı bakır bir tepsi armağan etti.

“Ülkemizdeki yerel yönetim tarihine baktığımızda artık altyapı ve ideoloji belediyeçiliğinin bittiğini görüyoruz.” diyen Türkiye Belediyeler Birliği ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin, artık insanı merkeze alan, insana dokunan sosyal belediyeçiliğin başladığına vurgu yaptı.

“VERGİ PAY DAĞILIMINDA SORUNLAR VAR”

Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu Üyesi Hayrettin Güngör, “Yönetimler arası Kaynak paylaşımı” konulu etkili sunumunda, Türkiye’deki toplam kamu gelirlerinin yüzde 80’inin merkezi idarece, yüzde 20’sinin ise yerel yönetimlerce kullanıldığını belirterek, belediyelerin 120 milyar civarındaki toplam gelirinin yüzde 51’inin genel bütçeden, yüzde 49’unun da öz gelirlerden oluştuğunu ifade etti. Toplanan vergilerin yüzde 12’sinin mahalli idareler payı olarak ayrıldığını ifade eden Hayrettin Güngör “Pastaya baktığımızda en büyük payı büyükşehir belediyelerinin, ardından büyükşehir ilçe belediyelerinin aldığını ve geri kalan kısmın kendi içerisinde diğer mahalli idarelere dağıtıldığını görüyoruz.” dedi. Büyükşehirlerin, vergi pay dağılımından aldıkları tutarlarla ilgili temel sorunların olduğunu altını çizen Güngör, “Pay dağılımıyla ilgili problemleri ortaya koymak için birkaç çarpıcı örnek vermek istiyorum. Sakarya Büyükşehir ile Tekirdağ’ın nüfusu aşağı yukarı aynı olmasına karşı neredeyse 2 kate yakın genel bütçe pay farkı var. Aynı şekilde Gaziantep ile Kocaeli’nin nüfuslarının birbirine yakın olmasına karşın aldıkları pay neredeyse 3 kat” dedi. Kişi başı pay dağılımındaki farkın yüksek olması, vergi iadesi mahsubu, kaynak ve görev paylaşımı uyumu, mülteci sorunu, mülteci barındıran belediyeler ve büyükşehir ilçe belediyesine dönüşen belediyelere ilave kaynak verilmesi konularında büyükşehirlerle ilgili pay dağılımında yaşanan sorunlara değinen Hayrettin Güngör, büyükşehirlerde kişi başı pay farkının kabul edilebilir seviyeye getirilmesi, ortalamanın altında kalan belediyelere denkleştirme ödeneği verilmesi, büyükşehirlere tahsis edilen genel bütçe payının büyükşehir belediyesi, büyükşehir ilçe belediyesi ve SUKİ’ler arasında görev ve yetkileriyle uyumlu pay-

laştırılması, genel bütçe paylarının dağıtımında mülteci nüfusunun ilave edilmesi, büyükşehir ilçe belediyesine dönüşen 348 belediyeye aktarılan genel bütçe paylarının 2 kat verilmesi gibi konuları detaylandırarak katılımcılarla paylaştı. Son yıllarda yapılan çalışmalarla belediyelerin maddi yapılarına ciddi katkıların sağlandığını vurgulayan Hayrettin Güngör, “İller Bankası paylarındaki artış ve bu gibi uygulamalarla belediyelerimiz çok hizmete imza attı” dedi. Büyükşehirler arasındaki gelir dengesizliğinin giderilmesi gerekliliğini ortaya koyan Güngör, “Şehirlerimizi geleceğe hazırlamalıyız. Şehirlerimizi eşit koşullarda yarıştırmamız gerekiyor. Eşit şartlarda rekabete giren şehirler çok daha iyi sonuçlar ortaya koyacaktır” şeklinde konuştu.

Büyükşehirler arasındaki gelir dengesizliğinin giderilmesi gerekliliğini ortaya koyan Hayrettin Güngör, “Şehirlerimizi geleceğe hazırlamalıyız. Şehirlerimizi eşit koşullarda yarıştırmamız gerekiyor. Eşit şartlarda rekabete giren şehirler çok daha iyi sonuçlar ortaya koyacaktır” şeklinde konuştu.

“GECEKONDULAŞMA TÜRKİYE’NİN GÜNDEMİNDEN ÇIKTI”

Sempozyumun bilimsel programının açılışında söz alan Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu Başkan Vekili Prof. Dr. Şükrü Karatepe, sempozyuma katkı sunan herkese teşekkür etti. Türkiye’de şehirleşme süreci hakkında bilgiler veren Karatepe, 1950’li yıllarda ülke nüfusunun %70’inin şehirlerde %30’unun kırsalda yaşadığını, günümüzde ise bu rakamların ters yüz olduğunu söyledi. Türkiye’nin birçok ülkeye kıyasla bu sorunla daha kolay başa çıkabildiğinin altını çizen Karatepe, 15 yıl önce yapılan yerel yönetim sempozyumlarının gündem maddesinin gecekondulaşma olduğunu hatırlatarak günümüzde bu problemin neredeyse ortadan kalktığını belirtti.

Yerel yönetim temsilcileri, akademisyenler ve öğrencilerin katılımlarıyla gerçekleşen sempozyumun ilk günü moderatörlüğünü Prof. Dr. Yılmaz Bingöl’ün üstlendiği “Yönetimler Arası İdari ve Mali İlişkiler” başlıklı ilk oturumla başladı.

Oturumda Cumhurbaşkanlığı sisteminin yerel yönetimlere getireceği yeni vizyon ve yerel yönetimlerle merkezi idare arasındaki ilişkileri de-

Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikalar Kurulu Başkan Vekili Prof. Dr. Şükrü Karatepe, sempozyuma katkı sunan herkese teşekkür etti. Türkiye’de şehirleşme süreci hakkında bilgiler veren Karatepe, 1950’li yıllarda ülke nüfusunun %70’inin şehirlerde %30’unun kırsalda yaşadığını, günümüzde ise bu rakamların ters yüz olduğunu söyledi.

ğerlendirildi. İlk gün oturumunda Prof. Dr. Yüksel Demirkaya “Yerel Yönetimlerde Katılımcılık ve Yönetişim”, Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu Üyesi Hayrettin Güngör “Yönetimler Arası Kaynak Paylaşımı”, Prof. Dr. Kerem Alkin “Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Genel Çerçeve Vizyon”, Doç. Dr. Mehmet Zahid Sobacı ise “Cumhurbaşkanlığı Sisteminde Yerel Yönetim Politikaları” başlıklı sunumlarıyla yer aldı.

SEMPOZYUM SUNUMLARI

Sempozyumun ikinci günü, moderatörlüğü Prof. Dr. Lütfi Akça tarafından yapılan “Çevre Dostu Şehirler” oturumu ile devam etti. Yerel yönetimlerde entegre atık yönetimine geçiş, sıfır atık uygulamasının yaygınlaştırılması, yerel yönetimlerde su ve atık su yönetiminde verimlilik ve performans, iklim değişikliği ile mücadele, su kaynaklarının verimli kullanılması konularının ele alındığı oturumda; Prof. Dr. Hasan Zuhuri Sarıkaya “Sürdürülebilir Su ve Atık Su Yönetimi”, Prof. Dr. İbrahim Demir “Yerel Yönetimlerde Atık Yönetimi”, Prof. Dr. Murat Doğru “Katı Atıklardan Sürdürülebilir ve Yenilenebilir Enerji Üretimi”, Prof. Dr. Nihal Bektaş “Sürdürülebilir Atık Yönetimi, Döngüsel Ekonomi ve Sıfır Atık Yaklaşımı”, Dr. Öğr. Gör. Korkmaz Yıldırım ise “Türkiye’de Hava Kirliliği ile Mücadele Politikaları” konularında katılımcılara bilgiler aktarıldı.

Sempozyumun öğleden sonra gerçekleştirilen “Şehir Planlaması ve İmar Disiplini” başlıklı oturumda; imar disiplininin sağlanmasında mevzuat ve uygulamadan kaynaklanan sorunlar, imar disiplininin sağlanmasında merkez ve yerel yönetimlerin yetki ve sorumlulukları, etkin bir imar denetimi, imar kirliliğinin önlenmesinde kentsel dönüşüm uygulamaları, şehir kimliği ve estetik sorunları ele alındı.

Prof. Dr. Şevkiye Şence Türk’ün moderatör olarak yer aldığı oturumda, GELARD Derneği Genel Başkanı Prof. Dr. Haluk Pamir “Medeniyetimizin Yerleşim Planlama ve Yapılı Çevre Değerleri Ne Olmalıdır?”, Mimar Dr. Şimşek Deniz, “Aile Dostu Kentler, Tarihsel Çevre Korumada Mobilizasyon Yaklaşımı”, İnşaat Mühendisi Mustafa Yaylalı ise “Yerel Yönetimlerde Tüm Unsurlarıyla Kentsel Dönüşüm Uygulamaları” başlıklı sunumlarla sempozyuma katkı sağladı.

İBB, KENTSEL HAREKETLİLİK KOMİTESİNDE

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, bir ilki başararak Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsüne bağlı Kentsel Hareketlilik Komitesine katıldı. Türkiye’den ilk kez bir kurumun yer aldığı komitede 13 şehir, 17 şirket ve 18 üniversite ve araştırma kuruluşu yer alıyor. Komite “Yaşanabilir Kentsel Alanlar için Hareketlilik” sloganı ile en az 7 yıl boyunca görev yapacak.

Avrupa’nın en büyük İnovasyon ve Teknoloji Kurumu olan Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsüne (EIT) bağlı Kentsel Hareketlilik alanında yeni bir komite kurulmasına dair açılan çağrıyı, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin de içinde bulunduğu 48 ortaklı MOBİLus isimli konsorsiyum kazandı. MOBİLus, dev firmaların aralarında bulunduğu iki konsorsiyumu geride bırakarak komiteyi aldı. Türkiye’den ilk kez bir kurum Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü’nde yöneticilik aldı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanlığı’nın içinde bulunduğu MOBİLus Konsorsiyumu “Yaşanabilir Kentsel Alanlar için Hareketlilik” sloganı ile bu görevi yürütecek.

FAALİYETLERİN FİNANSAL BÜYÜKLÜĞÜ 1.6 MİLYAR EURO

İBB’nin de yer aldığı 48 ortaklı MOBİLus Konsorsiyumu, finansal büyüklüğü 1.6 Milyar Euro’yu bulacak faaliyetleri en az 7 yıl boyunca yürütecek. Konsorsiyumda İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile birlikte Amsterdam, Barselona, Kopenhag, Eindhoven, Hamburg, Helmond, Helsinki, Milan ve Stockholm gibi şehirler, büyük otomotiv şirketleri ve Münih Teknik Üniversitesi, Danimarka Teknik Üniversitesi, Hollanda Kraliyet Teknoloji Enstitüsü gibi Avrupa’nın önde gelen üniversite ve enstitüleri bulunuyor.

Komitenin ana hedefleri:
Avrupa’nın “hareketlilik” alanında bilgi ve inovasyonunu gerçekleştiren itici gücü olmak; Kentsel “hareketlilik”

uygulayıcılarının yeni nesil eğitimlerini yürütmek; Uygulamaya aday fikirlere destek olmak; Geleceğin “hareketlilik” hizmetleri ve çözümlerinin pazarlara sunulmasını hızlandırmak; Yeni hareketlilik çözümlerini Avrupa’ya ve ötesine taşımak şeklinde.

EMİNE ERDOĞAN:

**“Türkiye Belediyeler Birliğini
duyarlılığı nedeniyle
tebrik ediyorum.”**

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın saygıdeğer eşleri Emine Erdoğan himayesinde gerçekleştirilen “Sıfır Atık Projesi”yle, tüm Türkiye’de israfın önlenmesi ve kaynakların daha verimli kullanılması sağlanıyor. Çevreye olan duyarlılığı ve sevgisiyle önder olan Emine Erdoğan Hanımefendi, İller ve Belediyeler dergisinin sorularını yanıtladı.

“Sıfır Atık Projesi’nin temel mantığı, tüketimi, israfı azaltmak; çevreyi plastik başta olmak üzere atıklardan korumak, geri dönüşüm ekonomisine geçerek atıkları yeniden hayata kazandırmak.”

Sayın Hanımefendi, zatiالنız tarafından himaye edilen “Sıfır Atık Projesi”nin amacı nedir? Çevrenin korunmasına ve ekonomiye bu projenin nasıl bir etkisi olacaktır?

Her çağın kendine has sorunları var. Bugün de aşırı tüketim en ciddi sorunların başında geliyor. Ekonomi, gücünü sürekli devam eden tüketimden alıyor. Oysa dünyadaki sınırlı kaynakların artan nüfusa yetebilmesinin tek çaresi var; tasarruf ve döngüsel ekonomi. Nüfus artışını bir sorun olarak görüp çözümünü GDO gibi sağlıksız girişimlerde aramak yerine tasarruf kültürü ve geri dönüşümle tüm insanlığa yetecek gıdamız olduğunu yeniden hatırlayabiliriz.

Öte yandan çevre tüm dünyada alarm veren bir konu. Sanıyorum yaşadığımız dünyanın en trajik çevre görüntülerinden birisi, plastik torbaya dolanmış kaplumbağaların okyanus diplerinde yaşamlarını yitirmeleridir. Plastik, biyolojik çeşitliliğin baş düşmanı. Bu nedenle plastik kullanımını minimize etmek, çevreye yayılmasını önlemek gibi sorumluluklarımız var.

Bu çerçevede “Sıfır Atık Projesi”nin temel mantığı, tüketimi, israfı azaltmak. Çevreyi plastik başta olmak üzere atıklardan korumak. Geri dönüşüm ekonomisine geçerek atıkları yeniden hayata kazandırmak. Kompost bu anlamda çok kıymetli bir yöntem. Organik gıdaların gübreye dönüşmesi, aynı zamanda kimyasal

gübre kullanımını da ortadan kaldıracak, toprağımız daha bereketli olacaktır. Böylece temiz toprak, temiz gıda zinciri soframıza kadar uzanacaktır.

“Sıfır Atık Projesi”nin israfın önlenmesiyle nasıl bir ilişkisi var?

“Sıfır Atık” bilinci olan birisi, her şeyden önce satın aldığı her şeyi düşünerek alıyor. Atıklarla baş etmek çabası, bizi her şeyin en başında, atığa dönüşecek malzemeyi kırk kere düşünmeye mecbur ediyor. Bu anlamda Japonya’daki “Sıfır Atık” köyünün çok çarpıcı bir örnek olduğunu gördüm. Kamikatsu isimli küçük bir köy, atıklarının %80’ini dönüştürüyor ve sadece %20’sini depolama alanlarına gönderiyor. Bu başarının ardında, köy halkının tümüyle bu seferberliğe katılması ve çöplerini 45 ayrı kategoriye ayıracak kadar meseleye sahip çıkması yatıyor. Bir pet şişedeki kağıt etiketi dahi ayırıyorlar. Vatandaşlar bu süreçte, her şeyin ne kadar gereksiz yere paketlenildiğini fark ediyorlar. Bu farkındalık, üreticiyi de tetikliyor ve her şey en başında düşünülerek üretiliyor. Gerekmiyorsa paket kullanılmıyor, gerekiyorsa da doğal, dönüşebilen malzemeler tercih ediliyor. Hülâsa “Sıfır Atık”, bilinçli tüketici olmamız ve israf etmememiz gerekliliğini tetikliyor.

“Sıfır Atık” kültürünün yaygınlaşması için neler yapılmalı? Topluma düşen görevler nelerdir?

Gelecek nesillere kaynakları tüketilmiş, yaşam şartları zorlaşmış bir dünya bırakmaya hakkımız yok. Misafiri olduğumuz yeryüzünde bu misafirliğe uygun davranmalıyız. İklim, çevre gibi sorunları konuşurken, bu meseleleri bizim adımıza birilerinin çözeceği tavrıyla konuşuyoruz. Oysa hükümetler kadar bireyler olarak, sivil toplum olarak da, bizim de bu sorunun çözümüne katkı sağlamamız gerektiğini düşünmemiz lazım. Şayet

“Gelecek nesillere kaynakları tüketilmiş, yaşam şartları zorlaşmış bir dünya bırakmaya hakkımız yok. Misafiri olduğumuz yeryüzünde bu misafirliğe uygun davranmalıyız. İklim, çevre gibi sorunları konuşurken, bu meseleleri bizim adımıza birilerinin çözeceği tavrıyla konuşuyoruz. Oysa hükümetler kadar bireyler olarak, sivil toplum olarak da, bizim de bu sorunun çözümüne katkı sağlamamız gerektiğini düşünmemiz lazım. Şayet meseleyi toplumsal olarak sahiplenirsek, çözümünde de yer almayı kendimize ödev addederiz.”

meseleyi toplumsal olarak sahiplenirsek, çözümünde de yer almayı kendimize ödev addederiz.

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’ndeki uygulamalar bu süreçte öncü rol oynadı. Külliye’de nasıl bir “Sıfır Atık” yöntemi uygulanıyor?

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’ne çöp kamyonu girmiyor desek yeridir. Bütün binalarımıza ayrıştırmaya uygun atık kumbaraları yerleştirdik. Personelimizi eğittik. Gönüllü bir ekip kurup sistemin eksiklerini daima takip ediyoruz. Personelin işi sahiplenmesi çok önemli. Sadece gün içinde ofislerinde değil, evlerinde de bu sistemi sürdürmeleri duyarlılığın genişlemesi

anlamında çok mühim. Bunun için de sıklıkla eğitim programları düzenliyor, konuyu hep gündemde tutuyoruz. Bu çabaların sonucunda 14 aylık uygulama ile çok güzel kazanımlar elde ettik. Sizinle bazı rakamları paylaşmak isterim; 42.390 kg kâğıt atığın kaynağında ayrılmasıyla; 1441 kişinin oksijen ihtiyacını karşılayacak 720 yetişkin ağacın korunması sağlandı. Bu çok sevindirici bir kazanım. Aynı şekilde, 11.135 kg metal atığın kaynağında ayrıştırılması ile; 14,48 ton ham madde, 5.805 kg cam atığın kaynağında ayrıştırılması ile 6,97 ton hammadde, 29.450 kg plastik atığın kaynağında ayrıştırılması ile, 480 varil petrol tasarrufu sağlandı. 6.150 kg bitkisel atık yağın kaynağında ayrış-

“Türkiye’de bir kişi günde ortalama 1 kg çöp üretiyor. Amerika’da bu oran kişi başı ortalama 3 kg. Dünyanın toplam çöp üretiminin %30’unu Amerika tek başına gerçekleştiriyor. Bunun temel sebebinin hızlı tüketim kültürü olduğu açık.”

“Sıfır Atık duyarlılığının yerleşmesinin temel şartı da vatandaşlarımızın duyarlılığı kadar belediyelerimizin bütüncül bir sistem kurabilmesine bağlı. Mutfağında atıkları özenle ayırtıran bir kadının çabası, ancak belediyelerin kurduğu doğru bir atık sistemi ile amacına ulaşabilir. Belediyelerimizin vahşi depolamadan vazgeçerek türle göre ayırtırmaya elverişli bir sistem kurması gerekiyor.”

tırılması ile de, 6.150 litre biyodizel kazanımı elde edildi. Külliye'deki uygulama tüm kamu kurumlarında modellenerek daha geniş etki alanları oluşturuldu.

Belediyelerimize tavsiyeleriniz neler olur? Yerel yönetimlere düşen sorumluluklar nelerdir?

İbn Haldun: “Şehirlerin ruhu vardır ve insanlar zamanla yaşadıkları şehrin ruhu ile özdeş hâle gelirler.” der. Bu yönüyle yerel yönetimler şehirlerin sadece fiziksel ihtiyaçlarını değil, ruhlarını da inşa ediyorlar. Fiziki, sosyal ve çevresel şartlarını oluşturuyorlar. Belediyelerimiz, bu anlamda kurdukları her sistemde insan merkezli bir bakış geliştirmeli.

“Sıfır Atık” duyarlılığının yerleşmesinin temel şartı da vatandaşlarımızın duyarlılığı kadar belediyelerimizin bütüncül bir sistem kurabilmesine bağlı. Mutfağında atıkları özenle ayıran bir kadının çabası, ancak belediyelerin kurduğu doğru bir atık sistemi ile amacına ulaşabilir. Belediyelerimizin vahşi depolamadan vazgeçerek türlere göre ayırtmaya elverişli bir sistemi kurması gerekiyor. Öte yandan özellikle büyük şehirlerimizde belediyeler, site yönetimleri ile bu konuyu daha mikro boyutlara taşımali, duyarlılıkları vatandaş düzlemine indirecek kampanyalar yapmalıdır. İstanbul Büyükşehir Belediyemizin plastik şişe karşılığında akbile para yükleyen makineleri son derece güzel bir örnek. Bu çevreci otomatların etkili şekilde kullanıldığını görmekten büyük memnuniyet duyuyorum. Bu, bir belediyenin bireye uzanan iyi bir duyarlılık örneğidir.

Bu konuda vatandaşlarımız bireysel olarak ne yapabilirler?

Türkiye’de bir kişi günde ortalama 1 kg çöp üretiyor. Amerika’da bu oran kişi başı ortalama 3 kg. Dünyanın toplam çöp üretiminin %30’unu

Amerika tek başına gerçekleştiriyor. Bunun temel sebebinin hızlı tüketim kültürü olduğu açık.

Bu nedenle önce davranışları değiştirmek durumundayız. Bu da ailede başlıyor. Vatandaşlarımız evlerinde “Sıfır Atık” bilincini yerleştirdiği takdirde, hem daha az atık üretecek hem tasarruf edecek hem de tüm bu çabalara rağmen çıkan atığı doğru şekilde ayrıştırarak çevrenin korunmasına hizmet etmiş olacak. Plastik poşet ve ambalaj atığı konusunda gerçekten çok duyarlı olmak gerekiyor. Biz sefer tasından kurtulmayı ilerleme olarak değerlendirdik ne yazık ki toplum olarak. Oysa bugün tüm dünyada “Sıfır Atık” hareketinin öncüleri kullan-at mantığından vazgeçip işe sefer taşı edinmekle başlıyor. “Basit yaşa ki başkaları da yaşasın” düsturunu elden bırakmamamız gerekiyor. Ailelerin evde göstereceği duyarlılık, çocukların da bu bilinçle yetişmesini sağlayacak. Her şeyde olduğu gibi, bu iş de evde, ailede başlıyor.

Türkiye Belediyeler Birliği, “Sıfır Atık Projesi” kapsamında eğitim faaliyetleri düzenlemekte ve hibe programlarıyla belediyelere destek olmaktadır. Birliğimizin sunduğu katkıları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye Belediyeler Birliğini bu duyarlılık nedeniyle tebrik ediyorum. Belediyelerimiz bu işi sahiplenirse “Sıfır Atık” hedeflerimize ulaşabiliriz. Dünyada bu meseleyi halletmiş ülkeler var. Biz de onlardan birisi neden olmayalım. Özellikle eğitim faaliyetleri son derece önemli. Atıkların bugün ve gelecekte dünyamıza ne tür zararlar verdiğini ancak eğitim yoluyla anlatabiliriz. Ancak bu şekilde bilinç inşa edebiliriz. Bu doğrultuda çalışmalarınızın artarak ve etkisini çoğaltarak sürmesini temenni ediyorum.

“Türkiye Belediyeler Birliğini duyarlılığı nedeniyle tebrik ediyorum. Belediyelerimiz bu işi sahiplenirse ‘Sıfır Atık’ hedeflerimize ulaşabiliriz. Dünyada bu meseleyi halletmiş ülkeler var. Biz de onlardan birisi neden olmayalım. Özellikle eğitim faaliyetleri son derece önemli. Atıkların bugün ve gelecekte dünyamıza ne tür zararlar verdiğini ancak eğitim yoluyla anlatabiliriz. Ancak bu şekilde bilinç inşa edebiliriz. Bu doğrultuda çalışmalarınızın artarak ve etkisini çoğaltarak sürmesini temenni ediyorum.”

“DOĞA BİZE DEĞİL, BİZ DOĞAYA MUHTACIZ”

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın değerli eşi Emine Erdoğan’ın liderliğinde yürütülen “Sıfır Atık Projesi”nin önderlerinden olan Türkiye Belediyeler Birliği ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin sorularımızı yanıtladı.

Cumhurbaşkanımızın değerli eşi Emine Erdoğan Hanımefendinin himayelerinde başlatılan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının “Sıfır Atık Projesi” hakkında bilgi verir misiniz? “Sıfır Atık Projesi”nin hedefleri nelerdir?

Birer dünya vatandaşı olarak aklımızdan çıkarmamamız gereken şey; doğanın yaşamak için bize ihtiyacı olmadığı ancak bizim yaşamak için doğaya muhtaç olduğumuz gerçeğidir. Güzel dünyamız bizlere emanet edilen şahane bir sistem. Mükemmel bir uyum ve ahengin söz konusu olduğu bir ekosistemimiz var. Bu nedenle; mevcut yapıya zarar vermeden çocuklarımıza, torunlarımıza yaşayabilecekleri ve bizden aldıklarını daha da ileriye taşıyabilecekleri yaşam alanları bırakmaya özen göstererek büyüme ve gelişme yollarını araştırmanın hepimizin öncelikli görevlerinden bir tanesi olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle Sayın Hanımefendi Emine Erdoğan öncülüğünde başlatılan “Sıfır Atık Projesi”ni çok önemsiyoruz. Gazi şehrimizde bu konudaki çalışmalarımızda bir hayli yol aldık. Bizim şehrimiz bulunduğu coğrafyada gerek tarihi ve fiziki güzellikleri gerek kültürel mirası gerek ekonomisiyle yükselen bir değer, bölgedeki diğer şehirlere rol model olan bir kent. İnaniyorum ki, Gaziantep’in bu konuya verdiği önem ve gerçekleştirdiği çalışmalar öncelikle bölgede olmak üzere ülke genelinde örnek olacak ve farkındalığı arttıracaktır. Bizim bir hedefimiz var, bu alanda şehrimizi uluslararası boyuta taşımak ve kentimizi çevre dostu kent hâline getirebilmek.

“Sıfır Atık Projesi” ile hayatımızda neler değişecek? Projenin çevresel etkileri nasıl olacak?

Atıkların kontrolsüz olarak çevreye bırakılması ve doğal kaynakların hızlı tüketilmesi başta iklim değişikliği olmak üzere tüm canlıları tehdit

edecek boyutlara varan hava, su ve toprak kirliliğine neden olmaktadır.

Atıkları önleme, azaltma, tekrar kullanımı, geri dönüşüm, enerji geri kazanım ve bertaraf hiyerarşisine uygun yöneterek, atık toplama potansiyelini güçlendirerek, atık toplama için yeni teknolojilerden de yararlanarak yaşanabilir bir dünyayı hedeflemekteyiz.

“Sıfır Atık” yönetiminin ekonomik yönünden bahsedermisiniz?

Hızla gelişen sanayimizin ham madde ihtiyacı günden güne artmaktadır. Geri kazanımla elde edilecek malzemeler ham madde ihtiyacı için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bazı sanayi sektörleri özellikle tekstil kolu, yurt dışından ambalaj atığı ithal etmektedir. “Sıfır Atık Projesi” ile ülkemizin mevcut kaynakları sanayicilerimize ciddi bir kaynak sağlayacaktır.

Bu projeyi etkin bir şekilde uygulamak için belediyelerimiz nasıl bir yönetim anlayışı geliştirmelidir?

Biz Gaziantep olarak durumun önemini ve önceliğinin farkındayız. Öncü ve örnek ekolojik temelli bir planlamanın yapılması için çalışmalarımız sürmektedir. İlçe belediyelerimiz, yetkilendirilen firmalar aracılığıyla geri dönüştürülebilen atıkları evlerden ve atık getirme noktalarından toplamakta ve atık ayırma tesisleriyle ekonomik döngüye katkı sağlamaktadır. Gaziantep’te “Sıfır Atık Projesi”nin uygulandığı 930 kurum var. 9 belediye, 520 okul, 317 kamu kurumu, 4 alışveriş merkezi, 80 hastane ve aile sağlığı merkezi, sisteme dahil edildi. Uygulamaya geçmek için çalışma yapan 620 kurum bulunmaktadır. Sisteme dahil olan tüm kamu kurumlarımızla birlikte daha yaşanılabilir bir dünya için, gelecek nesillere temiz bir dünya bırakmak boynumuzun borcudur.

“Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi öncülüğünde başlatılan ‘Sıfır Atık Projesi’ni çok önemsiyoruz. Gazi şehrimizde bu konudaki çalışmalarımızda bir hayli yol aldık. Bizim şehrimiz bulunduğu coğrafyada gerek tarihi ve fiziki güzellikleri, gerek kültürel mirası gerek ekonomisiyle yükselen bir değer, bölgedeki diğer şehirlere rol model olan bir kent. İnaniyorum ki, Gaziantep’in bu konuya verdiği önem ve gerçekleştirdiği çalışmalar öncelikle bölgede olmak üzere ülke genelinde örnek olacak ve farkındalığı arttıracaktır. Bizim bir hedefimiz var, bu alanda şehrimizi uluslararası boyuta taşımak ve kentimizi çevre dostu kent hâline getirebilmek.”

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi olarak “Sıfır Atık Projesi”yle ilgili çalışmalarınız ve bu konudaki gelişmeler hakkında bilgi verir misiniz?

İl genelinde Ocak ve Ağustos ayları arasında toplanan ambalaj miktarı, 40 ton 721 kilogramdır. Yıllık evsel atık miktarının yüzde 6’sı ayrı toplanan ambalaj atığı olarak geri dönüşüme kazandırılmıştır. Kurumumuzda, çalışmaların daha sağlıklı yürütülmesi için Sıfır Atık Yönetimi Şube Müdürlüğü kurulmuştur. Büyükşehir Belediyesi içerisinde “Sıfır Atık” kutu seti dağıtılmıştır. Ayrıca, belediyemizin giriş çıkış noktalarında Sıfır Atık Farkındalık Köşesi oluşturuldu. Temmuz- Eylül ayları arasında, 3 aylık dönemde 1270 kilogram kâğıt, 270 kilogram plastik, 170 kilogram cam geri dönüşüme kazandırılmıştır.

Başkanlığını yürüttüğünüz Türkiye Belediyeler Birliği’nin, “Sıfır Atık” ve etkin atık yönetimiyle ilgili çalışmalarını ve desteklerinden bahsedebilir misiniz?

Birliğimiz başta “Sıfır Atık” yönetimi olmak üzere; iklim değişikliği ile mücadele ve uyum, atık su yönetimi, gürültü kirliliği kontrolü gibi çevre konularının tamamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile iş birliği içinde ortak çalışmalar yürütmektedir.

Bu bağlamda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı himayesinde gerçekleştirilen atık yönetimi ile ilgili bütün toplantılara Birliğimizce katılım sağlanmıştır. Ayrıca, Birliğimizce, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na sunulmak üzere “Atık Yönetiminde Belediyeler” başlıklı bir araştırma raporu ile “Sıfır Atık Yönetimine Geçişte Belediyelerin Sorunları” başlıklı kısa vade çözüm önerilerine ilişkin bir yol haritası hazırlanmıştır. Belediye uzmanlarından oluşan Atık Komisyonumuz; rutin toplantılar gerçekleştirerek, yönetmelik taslaklarına ortak

görüş oluşturmuş, belediyelerin atık yönetimi alanındaki sorunlarına ilişkin araştırma raporu hazırlanmasına katkı sağlamış, komisyon üyeleri ilgili konularda makaleler hazırlamıştır.

Birliğimiz, Bakanlığın ve Atık Komisyonunun da yönlendirmesiyle, geçtiğimiz yıllarda Ankara, Kocaeli, İstanbul, Konya ve Gaziantep’te atık yönetimi konusunda belediyelere yönelik toplantı, eğitim ve çalıştay faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Ortak kültürel ve tarihi geçmişimizin bulunduğu ülkelerdeki ihtiyaç sahibi belediyelere atık yönetimi faaliyetlerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla makine ve teçhizat yardımları sunulmuştur. 2019 yılı itibarıyla kendi hizmet binalarında “Sıfır Atık” yönetimine geçen Birliğimiz, yine bu yıl içerisinde destek hibe programını genişleterek “Sıfır Atık” yönetimi kuracak olan belediyelere ekipman desteği sağlanmasını hedeflemektedir. “Sıfır Atık” yönetiminin ülkemizin dört bir köşesinde belediyeler aracılığıyla yaygınlaştırılması için Birliğimiz öncülüğünde yapılan bu çalışmalar önümüzdeki süreçte artarak devam edecektir.

ENGELLİLERE İŞ İMKÂNI

Buca Belediyesi Türkiye’de bir ilke imza atarak bünyesinde sadece zihinsel ve ruhsal engellilerin çalışacağı Kompost ve Solucan Gübre Tesisinin açılışını yaptı.

Tesis sayesinde üretime katılan engelli vatandaşlar, dünyanın en kaliteli gübreleri arasında yer alan ve hiçbir kimyasal içermeyen solucan ve kompost gübresi üreterek hem doğaya katkı sağlayacak hem de kentin gübre ihtiyacını üretecek. Tesis hizmete açmaktan dolayı büyük gurur yaşadıklarını belirten Buca Belediye Başkanı Levent Piriştina, “Bu tesisi emanet edeceğimiz engelli kardeşlerimiz artık bu tesisin patronu. Size çok güveniyoruz. Bu tesis Buca’ya çok yakışacak” dedi.

HEM ÇEVRECİ HEM SOSYAL

EGETEKO Yönetim Kurulu Başkanı Tülay Yenici de hem çevreci hem sosyal bir projenin açılışının yapıldığını, umudun kapılarının açıldığını söyledi. Yenici, Buca Belediyesi, EGETEKO, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğü ve İŞKUR’un katkılarıyla kurulan tesiste çalışacak

engelli gençlerin yepyeni bir hayata atılacak olmanın heyecanını yaşadıklarını dile getirdi.

Konuşmaların ardından Tülay Yenici, Levent Piriştina’ya teşekkür plaketi sundu. Çalışma hayatına katılmadan önce Ege Tüm Engelliler Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi ile Buca Halk Eğitim Merkezi ortaklığında düzenlenen tarım kursuna katılarak sertifikalarını alan engelliler, törene katılan heyet ile birlikte hatıra fotoğrafı çekti. Ardından heyet ve çalışanlar birlikte tesisi gezdi.

TESİSTE NELER VAR

Yaklaşık 9 bin 830 metrekare alana kurulu Buca Belediyesi Kompost ve Solucan Gübre Tesisinde, Buca pazarlarından toplanan meyve sebze atıkları, dal atıkları, kâğıt atıklar öncelikle kompost gübreye dönüştürülecek. Kompost gübre hem bu şekilde kullanılacak hem de solucan

çadırındaki 500 bin solucana besin olacak. Solucanların üretilmesiyle çıkan gübre de solucan gübresi olarak kullanılacak.

Toplanan meyve-sebze atıkları, dal atıkları, kâğıt atıklar öncelikle kompost gübreye dönüştürülecek.

Kompost gübre hem bu şekilde kullanılacak hem de solucan çadırındaki 500 bin solucana besin olacak.

“ATIKLARIN TOPLANMASINDA BELEDİYELERİMİZE BÜYÜK GÖREVLER DÜŞMEKTEDİR”

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda yürütülen “Sıfır Atık Projesi” her geçen gün daha yaygın hâle geliyor. Yerel yönetimlerin “Sıfır Atık” uygulamalarında önemli rol almasının gerekliliğini vurgulayan Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet Emin Birpınar, İller ve Belediyeler dergisinin sorularını yanıtladı.

Cumhurbaşkanımızın değerli eşi Sayın Emine Erdoğan Hanımefendinin himayesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda yürütülen ‘Sıfır Atık Projesi’nin kapsamı ve uygulaması hakkında bilgi verir misiniz?

Bildiğiniz üzere oldukça genç ve dinamik bir nüfusa sahibiz. Nüfusumuz 80 milyonu aşmış durumda. Hızla artan nüfus ve ekonomik büyümeyle birlikte üretim ve tüketim alışkanlıklarımızda da önemli değişiklikler oldu. Toplumda daha konforlu yaşam beklentileri, beraberinde daha çok tüketimi getirdi. Tüketicinin her geçen gün arttığı bir toplum olduk. TÜİK verilerine göre, 2000’li yıllarda 500 milyon ton ham madde tüketimimiz varken günümüzde yaklaşık 1 milyar tona ulaşmış durumda. Tüketim arttıkça ham maddeye olan ihtiyacımız da artıyor.

Ülkemizde 1995 yılında oluşan evsel atık miktarı 17 milyon ton dolaylarında iken 2017 yılında bu değerin 31 milyon tonu aştığını görüyoruz. 2023 yılında ise bu miktarın 38 milyon tonun üzerine çıkacağı öngörülmektedir. Atıklarımızın çok büyük bir

kısımının değerlendirilebilir yani geri kazanılarak ham madde olabilecek, yeni ürünlere dönüştürülebilecek atıklar olduğunu görüyoruz. Bunun yanında kaynağında ayrıldığı ve çöpe atıldığı için plastik, kâğıt-karton, cam, metal gibi değerlendirilebilir bir çok atık depolama sahalarına gitmekte ve yaklaşık olarak her yıl milyarlarca liralık kaynak yok olmaktadır. Diğer taraftan her yıl yüzlerce

futbol sahası büyüklüğünde depolama alanı ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda oluşan atıklarımızın %90’i geri kazanılabilir nitelikte. Dolayısıyla bu kadar yüksek oranda geri kazanımı mümkün olan atıklarımızın ham madde olarak kullanılmayıp depolama alanına gömülmesi ciddi bir kaynak kaybı olarak karşımıza çıkıyor. Bu nedenle atığımızı istenilmeden bir materyal gibi görmek yerine

döngüsel ekonomi kuralları çerçevesinde değerlendirilebilir ekonomik bir kaynak olarak yönetmemiz zorunlu. Nüfus ve refah seviyesinin her geçen gün artması, buna bağlı olarak atık miktarındaki yükselişler geleneksel atık yönetiminden daha farklı ve entegre bir atık yönetim modeline geçmeyi gerekli kılmıştır. Ve “Sıfır Atık” sistemine geçilmiştir. “Sıfır Atık” daha az tüketmek ve daha az atık oluşturmak; oluşan atıkları kaynağında ayrı biriktirmek ve toplamak; ayrı toplanan atıkları geri kazanmak ve organik atıklardan kompost elde etmektir.

“Sıfır Atık Projesi”ne ilk olarak 2017 yılında pilot ölçekte Bakanlık ana hizmet binamızda başladık. Binada oluşan atıkların ayrı toplanması için tüm katlara ve yemekhanemize biriktirme ekipmanlarını yerleştirdik, bu arada masa altı çöp kutularımızı kaldırdık ki bu çok önemli bir adımdı. Atıklarımız için geçici depolama alanı oluşturduk. Organik atıklar için kompost makinamızı temin ettik. Teknik düzeydeki çalışmalarımızı yaparken diğer taraftan da personeli-mize eğitim verdik. Kat görevlisinden yöneticisine kadar tüm çalışanlarımıza “Sıfır Atığı” anlattık. Uygulamanın başarılı olması için bireylerde bu bilincin oluşması ve davranış değişikliğinin kısa sürede yerleşmesi oldukça zor ve bir o kadar da önemli. Şu anda ana hizmet binamızda tüm atıklarımızı ayrı topluyoruz ve geri kazanım tesislerine gönderiyoruz. Yemekhanemizden çıkan pişmemiş meyve ve sebze kabuklarından çay posalarına kadar olan atıkları değerlendirerek kompost üretiminde kullanıyoruz. Pişmiş yemek atıklarımızı ise hayvan barınağına gönderiyoruz. 25 farklı türde atığı kaynağında ayrı topluyoruz. Bu çalışmalarımız sonucunda, sadece ana hizmet binamızda 19 aylık uygulama süreci sonunda 214 ton değerlendirilebilir atığı toplayarak ekonomiye kazandırdık.

“Sıfır Atık Projesi”ne ilk olarak 2017 yılında pilot ölçekte Bakanlık ana hizmet binamızda başladık. Binada oluşan atıkların ayrı toplanması için tüm katlara ve yemekhanemize biriktirme ekipmanlarını yerleştirdik, masa altı çöp kutularımızı kaldırdık ki bu çok önemli bir adımdı.

“Sıfır Atık” yaklaşımının mevcut atık yönetim sisteminden farkı nedir?

Ülkemizde oluşan evsel atıkların % 55’ini biyoatıklar, %6’sını plastik atıklar ki bunların çok büyük bölümü plastik poşetlerdir. %8’ini kağıt-karton atıkları, %3’ünü cam, %1’ini metal atıklar oluştururken kalan yüzde ise diğer atıklardan meydana gelmektedir. Mevcut Geleneksel Atık Yönetim Sistemimizde bu atıkların ayrı olarak toplanmasında başarı-mız %13 seviyelerinde seyretmekle beraber bu oranın yükseltilmesinde önemli sorunlar yaşanmakta. Plastik, kağıt-karton, cam, metal gibi değerlendirilebilir birçok atık düzenli depolama sahalarına gitmekte ve yaklaşık olarak her yıl milyarlarca liralık kaynak yok olmaktadır.

Ülke çapına yayılacak ve uygulanacak bir proje olarak yola çıkılan “Sıfır Atık Projesi”, atık önleme, oluşan atıkların kaynaklarına göre ayrı ayrı toplanması ve bu atıkların geri dönüşümü ile ham madde ve enerji israfının önüne geçilmesini sağlayacak bir “Atık Yönetim Sistemi” olduğundan, “Sıfır Atık Sistemi”nin mevcut geleneksel atık yönetim sisteminden en büyük farkı, atığı oluşmadan önce öngörerek yönetim altyapısını oluşturan bir sistem olmasıdır. “Sıfır Atık

Yönetim Sistemi”nde; kağıt, cam, plastik, metal atıkları, organik atıklar, atık piller, elektronik atıklar, bitkisel atık yağlar, yemek ve ekmek artıkları vb. oluşan veya oluşabilecek her türde atık tespit edilip türlerine göre ayrı toplanacak olup organik atıkların öncelikli olarak kompost üretiminde değerlendirilmesi, değerlendirilebilir atıkların ve diğer özel atıkların lisanslı atık işleme tesislerine gönderilmesi sağlanacaktır. Böylelikle, bertaraf edilmek üzere gönderilen atık oranında çok ciddi azalmalar oluşmaktadır. Bu model ile %13 seviyelerinde seyreden geri kazanım oranı 2023 yılına kadar en az %35’e, 2030 yılına kadar ise %60’lara çıkarılması ve depolanan atık miktarının ciddi oranda azaltılması hedeflenmektedir.

“Sıfır Atık Projesi”yle çevreye ve ekonomiye nasıl katkılar sağlanacak?

Bütün dünyada “Sıfır Atık” yaşanan bir sürecin sonunda acil bir ihtiyaç olarak karşımıza çıktı. 18. yy.dan itibaren sanayileşmeyle başlayan ve günümüze kadar devam eden süreçte ham madde kaynakları kayıtsızca kullanıldı. Ekonomik gelişmeyle birlikte üretim ve tüketim düzeyinin artırıldığı bir gelişme modeli esas alındı ki buna lineer ekonomi modeli diyoruz. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra dünya nüfusunun hızla artmasıyla birlikte gıda maddeleri ve enerji kaynaklarının kullanımı ve buna bağlı olarak tüketimde büyük bir artış görülmeye başlandı. Lineer ekonomi ile doğal kaynaklar tükenme noktasına geldi. Bununla birlikte oluşan atıkların kontrol edilememesi ve iklim değişikliği olmak üzere birçok olumsuz çevre sorunlarını yaşamaya başladık. Tüm bu olumsuzluklar karşısında çözüm olarak döngüsel ekonomi modeli geliştirildi. Bu modelde kaynakların verimli kullanımı, atık oluşumunun azaltılması, düşük karbon salınımı ile çevre, ekonomi ve toplum arasında

daha iyi bir denge kurulması hedefleniyor.

Ülkemizde de artık AB ve diğer gelişmiş ülkelerde olduğu gibi doğal kaynakların tükenmesinin önüne geçilmesi ve geri dönüşümün artırılarak ham maddeye erişimin daha kolay hale getirilmesi, depolama alanına gönderilen atık miktarının azaltılması amacıyla döngüsel ekonomi politikaları çerçevesinde hareket etmek durumundayız. Bu çerçevede; atık yönetimi politikalarımızı geleceğe daha uygun hale getirecek çalışmalarla yolumuza devam ediyoruz. “Sıfır Atık Projesi” döngüsel ekonomi ilkeleri çerçevesinde atık yönetim politikalarımızın hedeflerini gerçekleştirmemiz açısından yürüttüğümüz çok önemli bir proje olup, 2023 yılına kadar bütün Türkiye’de “Sıfır Atık”ı yaygınlaştırmak istiyoruz. Uygulamanın yaygınlaşması ile birlikte yıllık 20 milyar TL’lik bir ekonomik kazanç hedeflemekteyiz. Ayrıca, toplanan atıkların işlenmesi, geri kazanılması sonucu sanayimizde ve hizmet alanlarında yeni yatırım ve istihdam alanlarının oluşmasına katkı ve 100.000 kişiye doğrudan istihdam sağlanmasını öngörmekteyiz. Atıkların kaynağında ayrı toplanması sayesinde atık depolama sahalarına giden atık miktarının azaltılmasını, bir yandan çevresel kirlilik azaltılırken diğer yandan atıkların ekonomiye katma değer sağlanmasını, kaliteli ham madde temini, yatırım ve istihdam artışının sağlanmasını hedefliyoruz.

Proje, kurumlarda ve şehirlerde nasıl uygulanacak? “Sıfır Atık” projesinden belediyelerden beklentiler nelerdir? Bu süreçte belediyelerin sorumluluklarından bahseder misiniz?

Atıkların toplanmasında belediyelerimize büyük görevler düşmektedir. Belediyelerimiz “Sıfır Atık Projesi”ne ilişkin uygulamaları ivedilikle hayata geçirmeli, atıkları kaynakta ayrı

toplayacak altyapıyı ve sistemi bir an önce kurmalıdır. Böylece gelecek nesillerimize, aldığımız emaneti daha iyi bir şekilde sunma imkanına kavuşacağız. Bu bir haktır, bu bir sorumluluktur.

“Sıfır Atık Projesi” bir sistematik bir yapıya dönüştürülmek sureti ile kılavuz niteliği taşıyan bir Yönetmelik haline getirilmiştir. Taslak olarak görüşlere açılan Sıfır Atık Yönetmeliği ile kurumlar ve şehirler-belediyeler dâhil tüm atık üreticisi kişi ve kuruluşlar için uygulama yöntemleri ve standartları belirlenmekte olup Bakanlığımıza intikal eden görüşler de hassas bir şekilde değerlendirilerek bu yöntem ve standartlar şekillenmektedir. Atıkların ayrı olarak biriktirilmesi, ayrı olarak toplanması ve geri dönüşümlerinin sağlanarak bertaraf edilecek atık miktarlarının azaltılmasının sağlanması ekseninde şekillenen “Sıfır Atık Sistemi”nde; kurumlar ve şehirler bünyesindeki uygulamalarda sadece kapasite yönünden farklılık görülecektir. Zira, “Sıfır Atık Sistemi” atık yönetiminde bir standardizasyon sağlayarak hanelerden sanayi tesislerine, kurumlardan şehirlere kadar aynı atık yönetim sisteminin işletilmesini sağlayacaktır.

Kurumlar tarafından kurulacak Sıfır Atık Sistemi oluşması muhtemel atık türlerine göre sabit ayrı toplama ve biriktirme sisteminin kurulması üzerinden işletilirken, şehirlerde kurulacak sistem oluşacak atık tür ve yoğunlukları göz önüne alınarak oluşturulacak farklı toplama ve biriktirme sistemlerinin birleşimi üzerinden işletilecektir. Şehirlerde kurulacak Sıfır Atık Yönetim Sistemi belediyelerin yaklaşımına, imkânlarına, tecrübesine göre şekilleneceğinden dolayı bu proje kapsamında belediyelerden en büyük beklenti “Sıfır Atık Yönetim Sistemi”ne pozitif bir yaklaşım sergilemeleri ve şehirlere ait tecrübelerini bu sistemin kurulum altyapısına aktarmalarıdır. Di-

ğer taraftan, henüz taslak halde olan ve geliştirilme süreci devam eden Sıfır Atık Yönetmeliği kapsamında elediyelerimiz için sorumluluklar-yükümlülükler getirilmiştir. “Sıfır Atık Yönetim Sistemi” kapsamında, tüm cadde ve sokaklarda, haneler ve ticarethanelerde, park ve bahçelerde oluşacak atıkların türlerine göre ayrı toplanması ve biriktirilmesi için gerekli kapasiteye sahip ekipmanların temin edilmesi, bu atıkların toplanması organizasyonun sağlanması, vatandaşların sistem ve sistemin işleyişi hakkında bilgilendirilmesi gibi işlemleri, belediyelerin ana sorumlulukları olarak tanımlamak mümkündür.

“Sıfır Atık” uygulaması topluma yeteri kadar anlatılabildi mi? Bu konuda yeterli toplumsal eğitim ve toplumsal bilinçlendirme yapılabildi mi? Bakanlık olarak bu süreçte hangi adımları atmayı planlıyorsunuz?

Proje kapsamında Bakanlığımızca “Sıfır Atık” konusunda farkındalığın artırılması amacıyla eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerimizi yoğun olarak sürdürmekteyiz. Eğitim kurumlarımız başta olmak üzere toplumun birçok kesimine yönelik eğitim programları ve projeler yürütüyoruz. Son 1 yıllık süreçte yaklaşık 81 ilimizde sistemli olarak çalışmalar yürütülmekte olup 300.000 kişiye eğitim verdik. Bunlarla birlikte ağaç yaş iken eğilir mantığından hareketle okullarımızdaki öğrencilerimiz “Sıfır Atık”ta çok büyük rol oynamaktadır. Bakanlığımız, Milli Eğitim Bakanlığı ve TEMA ile birlikte okullarda “Sıfır Atık Projesi” uygulamaya alınması amacıyla protokol imzaladık ve 50.000 öğrenciye ulaşmayı hedeflemekteyiz. Toplumun tüm kesimleri projeyi sahiplendi ve uygulamaya başladı. Kurumlarımız mevcut sistemlerini değiştirerek, sıfır atık sistemine hızlı bir şekilde geçiş yapmaktadırlar. Ülke çapında “Sıfır Atık

Projesi”nin başladığı tarihten bugüne kadar geçen süreçte “Sıfır Atık” uygulamasına geçen kurum sayısı 13.357’ye ulaştı.

“Sıfır Atık” sürecinde vatandaşlarımıza düşen sorumluluklar nelerdir?

Yaşamımızı sürdürürken atıklarımızı doğaya atıyoruz. Çöp dağları oluşturuyoruz. Doğaya attığımız bir cam şişe doğada 4000 yıl bozunmadan kalıyor. Bir plastik şişe 1000 yıl, bir ciklet bile 2 yıl doğada kalıyor. Al kullan at kültürü hayatımıza girmiş durumda; alıyoruz kullanıyoruz ve atıyoruz. Sonra tekrar alıyoruz. Doğa artık bizim tüketim hızımıza yetişemiyor. 2050 yılına geldiğimizde bir dünyaya daha ihtiyacımız olacak.

Biz Türkiye olarak, çevre yönetimi konusunda birçok adımlar attık ve atmaya devam ediyoruz. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının öncülüğünde başlayan, Sayın Hanımefendinin himayelerine aldıkları “Sıfır Atık Projesi” güzel ülkemiz için bir fırsattır. Bu proje ile geri dönüştürülebilen atıklar kaynağında ayrıştırılacak böylelikle çocuklarımızın kısmeti olan ham maddenin tüketimi azaltılıp ekonomimize katma değer olacaktır.

Hep birlikte daha ciddi adımlar atmamız gerek. Temiz sokaklar, caddeler, parklar herkesin hakkı. Gerekli altyapıyı kurduğumuzda, insanların istekli bir şekilde katkı sağladığını göreceksiniz. “Sıfır Atık Projesi”nde çalışmalar vatandaş odaklı yürütülmelidir. Toplumun tüm kesimleri projeyi sahiplendi ve uygulamaya başladılar.

Çünkü bu konuda artık daha bilinçli bir toplum yetişiyor. Eski, modası geçmiş uygulamalara devam edemeyiz. Al-kullan-at-tüket kültürünü bir kenara bırakarak, atıkları önleyen, ayrı toplayan ve katma değeri yüksek ürünlere dönüştüren bir yaklaşımı benimsemeliyiz. Bundan eminim. Bu proje ile hedeflediğimiz noktalara belediyelerimizle, kurumlarımızla ve

vatandaşlarımızla kısa sürede ulaşacağımıza gönülden inanıyorum.

Diğer önemli bir konuda alışveriş poşetleri alışveriş noktalarında herkesin rahatlıkla bulabileceği, ortalama kullanım ömrü 15 dakika olan, geri dönüşüm yüzdesi sadece 1 olan ve çevre kirliliğine neden olan plastik poşetlere ilişkin sorunları kontrol altına almak ve ortadan kaldırmak amacıyla 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren ülkemizde tüm satış noktalarında ücretli olarak temin edilmesi yönünde düzenleme yapılmıştır. Uygulama gereksiz plastik poşet tüketimini ciddi oranda azaltmıştır.

Türkiye Belediyeler Birliği, “Sıfır Atık Projesi”nin belediyelerde yaygınlaştırılması amacıyla belediyelere hibe desteğinde bulunmayı planlamaktadır. Hibe desteğinin uygulanmasıyla ilgili görüşleriniz alabilir miyiz?

Bakanlığımız tarafından verilen hibe, yardım ve krediler genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bunlar tarafından kurulan ve yönetilen hizmet birliklerince ihtiyaç duyulan çöp toplama aracı, vidanjör, arazöz, yol süpürme aracı ve Bakanlığımızca uygun görülecek diğer araç ve ekipmanlara yönelik harcamaları kapsamaktadır. Çevre Kanunu’nda (29/11/2018-7153/7) yapılan değişiklikle sıfır atık yönetim sistemini kuran ve uygulayan belediyelere ve il özel idarelerine Bakanlıkça teşvik uygulaması yapılacağı yönünde ilave düzenlemeye bulunulmuştur. Bu değişiklik özellikle ilerleyen süreçte Sıfır Atık Yönetim Sistemleri’nin geliştirilmesi amacı ile güçlü bir destek mekanizması olarak devreye girecektir. Aynı şekilde, Çevre Kanunu’nda yapılan değişiklik Ülkemiz mevcut geleneksel atık yönetim sisteminin Sıfır Atık Yönetim Sistemin’ne dönüştürülmesinde önemli bir yol açmış olmakla birlikte özel finansal model oluşturulmasına da imkan tanıyan bir düzenleme getirmiştir.

Temiz sokaklar, caddeler, parklar herkesin hakkı. Gerekli alt yapıyı kurduğumuzda, insanların istekli bir şekilde katkı sağladığını göreceksiniz. “Sıfır Atık Projesi”nde çalışmalar vatandaş odaklı yürütülmelidir. Toplumun tüm kesimleri projeyi sahiplendi ve uygulamaya başladılar. Çünkü bu konuda artık daha bilinçli bir toplum yetişiyor. Eski, modası geçmiş uygulamalara devam edemeyiz. Al-kullan-at-tüket kültürünü bir kenara bırakarak, atıkları önleyen, ayrı toplayan ve katma değeri yüksek ürünlere dönüştüren bir yaklaşımı benimsemeliyiz.

BELEDİYE MECLİSİNİN İLK TOPLANTISI

Av. Zeliha MERCİMEK
TBB Hukuk İşleri Müdürü

Anayasa'nın 127'nci maddesine göre beş yılda bir yapılan mahalli idareler genel seçimlerinin tarihi, 31 Mart 2019 olarak belirlenmiştir. Bu yazıda, seçimleri takiben yapılacak ilk belediye meclis toplantısının gününe, gündemine ve diğer usullerine ilişkin dikkat edilecek hususlara yer verilecektir.

MECLİSİN İLK TOPLANTISI

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 19'uncu maddesine göre belediye meclisi, seçim sonuçlarının ilanını takip eden beşinci gün toplanacaktır. 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Kanunu'nun 23'üncü maddesi, il seçim kurulu başkanının büyükşehir belediye başkanlığına seçileni, ilçe seçim kurulu başkanının belediye başkanlığı, belediye meclis üyelikleri ve il genel meclis üyeliklerine seçilenleri gösteren tutanağın bir suretini o seçim çevresinde derhal alışılmış usullerle ilan ettireceğini ve bir suretini bir hafta süre ile seçim kurulu kapısına astıracağını belirtmektedir. Kanun'un 26'ncı maddesinde ise Yüksek Seçim Kurulunun, ilçe seçim kurulları tarafından yollanan belgelere dayanarak, seçimin genel sonucunu ilan edeceği düzenlenmektedir.

5393 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinde, seçimlerin genel sonucunun ilanından değil, seçim sonuçlarının ilanından söz edilmektedir. Bu nedenle belediye meclisinin toplanacağı beşinci günün, ilçe seçim kurulunun ilanından saymaya başlanarak bulunması gerekmektedir. Örneğin, ilçe seçim kurulu, seçim sonuçlarını 4 Nisan 2019 tarihinde ilan ederse, belediye meclis toplantısı 9 Nisan 2019 tarihinde yapılacaktır.

Kanun'un meclisin ilk toplantısı için öngördüğü tarih (seçimlerin ilanını takip eden 5. gün) kesin olduğundan, beşinci günün çalışma günü olup olmaması önem arz etmeyecek, bu günün hafta sonuna gelmiş olması toplantının yapılmasına engel teşkil etmeyecektir.

Kanun'un 19'uncu maddesinde belediye meclisinin ilk toplantısının belediye başkanının başkanlığında yapılacağı düzenlenmektedir. Esasen, Kanun'un 38'inci maddesinde belediye başkanının görevleri arasında belediye meclisine ve encümenine

Kanun'un meclisin ilk toplantısı için öngördüğü tarih (seçimlerin ilanını takip eden 5. gün) kesin olduğundan, beşinci günün çalışma günü olup olmaması önem arz etmeyecek, bu günün hafta sonuna gelmiş olması toplantının yapılmasına engel teşkil etmeyecektir.

başkanlık etmek de yer almaktadır. Belediye başkanı, toplantıya katılmazsa Yönetmelik'in 5'inci maddesine göre belediye meclisinin en yaşlı üyesi, meclise başkanlık edecektir. Buna karşılık meclis başkanlık divanının seçimi henüz yapılmadığından divanda yer alacak kâtip üyeler nasıl belirlenecektir? Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde belediye başkanının meclisin en genç iki üyesini geçici kâtip üye olarak davet edeceği öngörülmektedir. Meclisin en genç iki üyesinin önceden belirlenmesi uygun olacaktır.

Kanun'da belediye meclisinin kendiliğinden toplanacağı öngörüldüğünden, Kanun'un 21'inci maddesinde belirtilen duyurunun yapılmasına ihtiyaç bulunmamaktadır. Ancak Kanun'un 19'uncu maddesinde toplantı saatinden bahsedilmemesi de dikkate alınarak, yapılacak toplantının yeri ve saati konusunda meclis üyelerinin bilgilendirilmesinin muhtemel tereddütleri önleyeceği düşünülmektedir.

Kanun'a göre belediye meclisinin gündemi belediye başkanınca belirlenmektedir. Ancak Kanun, belediye meclisi başkanlık divanı seçimini belediye başkanının takdirine bırakmayıp, meclisin ilk toplantısının gündemi olarak resen belirlemiştir. Bu gündeme, Yönetmelik'in 5'inci mad-

desi ile: Encümene üye seçimi, il ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plan ve bütçe komisyonu ile imar ve bayındırlık komisyonu, büyükşehir belediyelerinde ise plan ve bütçe, imar ve bayındırlık, çevre ve sağlık, eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonu ile ulaşım komisyonlarına ve gerekli görülmesi hâlinde diğer komisyonlara üye seçimi yapılması da eklenmiştir. Böylelikle oluşan gündeme, başka konuların alınıp alınamayacağı sorulabilir. Kanaatimizce, ilk toplantı için Kanun ve Yönetmelik ile belirlenen konulara, başkanlıkça başka konuların ilave edilmesi mümkündür ancak bu hâlde Kanunun 21'inci maddesinde ve Yönetmelik'in 8'inci maddesinde belirtilen usule uygun olarak gündemin, toplantı yer ve saatinin meclis üyelerine ve çeşitli yollarla belde halkına duyurulması uygun olacaktır.

Kanun'un 20'nci maddesine istinaden her ayın ilk haftasında toplanan belediye meclisinin, seçimleri takiben yapacağı ilk toplantı ile ilgili Kanun'da ve Yönetmelik'te yukarıda belirtildiği şekilde açık bir düzenleme bulunmaktadır. Ancak 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 13'üncü maddesine istinaden her ayın ikinci haftasında toplanan büyükşehir belediye meclisinin ilk toplantısı için herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durumda büyükşehir belediye meclisinin ilk toplantısı ne zaman yapılacaktır? Kanun'un 28'inci maddesinde, Belediye Kanunu ve diğer ilgili kanunların bu Kanun'a aykırı olmayan hükümlerinin ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu hükümden hareketle büyükşehir belediye meclisinin de 5393 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinde belirtilen seçim sonuçlarının ilanından itibaren beşinci gün toplanacağı, ancak ilçe belediye meclisinin toplantısı ile çakışmayacak şekilde (öğleden önce, öğleden sonra gibi) düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

MECLİS BAŞKANLIK DİVANI VE OLUŞUMU

Seçim sonuçlarının ilanını takip eden beşinci günde toplanan belediye meclisinde, belediye başkanınca (yokluğunda en yaşlı üye) geçici kâtip üyelerin (en genç 2 üye) başkanlık divanına davet edilmesinden sonra yoklama yapılması ve toplantı için salt çoğunluğun mevcut olduğunun tespit edilmesi gerekecektir. Bu toplantıda salt çoğunluğun sağlanamaması hâlinde Kanun'un 22'nci maddesi gereğince başkan, gün ve saatini tespit ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil edecektir.

Meclisin ilk toplantısının zorunlu konularından biri, 5393 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinde başkanlık divanı seçimi olarak belirlenmiştir. Aynı maddeden, başkanlık divanının "Meclis birinci başkan vekili", "Meclis ikinci başkan vekili" ve "Kâtip üyeler"den oluşacağı anlaşılmaktadır.

Belediye meclisi başkanlık divanı üyelerinin tamamı belediye meclisi üyeleri arasından seçilecek olup,

Kanunda meclis birinci ve ikinci başkan vekillerinin birer kişi, kâtip üyelerin ise en az iki kişi olacağı belirtilmektedir. Bu ifadeden kâtip üyelerin ikiden fazla olabileceği anlaşılmaktadır.

belediye encümeninde olduğu gibi birim amiri personel veya belediye dışından bir kişi başkanlık divanına seçilemeyecektir.

OYLAMA USULÜ

Yönetmelik'in 13'üncü maddesine göre mecliste oylama usulleri gizli, işaretle ve açık oylama olmak üzere üç türlü olarak belirlenmiş olup, üyelerin oylarını bizzat kullanmaları gerekmektedir. Gizli oy kullanmaya fiziki bakımdan engeli olanlara istisna tanınmıştır. Bu üyeler; gizli oylamalarda oylarını, tayin edecekleri kişiler (meclis üyeleri veya belediye personeli) eliyle kullanabileceklerdir.

Divan seçimi gizli oyla yapılacaktır. Yönetmelik'te gizli oylama: "Meclis

üyelerinin oy pusulasına seçeceği kişi veya kişilerin adlarını ya da bir teklif hakkında kabul, çekimser veya ret yazıp, tanıtıcı hiçbir işaret koymadan sandığa atması" olarak tanımlanmış ve gizli oylamanın usulüne ilişkin hususlar: Gizli oylamalarda kullanılacak oy pusulalarının zarfla birlikte belediye başkanlığınca mühürlü şekilde düzenleneceği; oylama bittikten sonra kâtip üyeler tarafından sandıktan çıkan zarfların sayılacağı ve üye sayısından fazla olmadığı tespit edildikten sonra açılacağı; oy pusulaları sayıldıktan sonra başkanlık divanı tarafından sonuçların açıklanacağı; oylarda eşitlik hâlinde oylamanın bir defa daha tekrarlanacağı, yine eşitlik olursa meclis başkanınca kuraya başvurulacağı; kura çekiminin birbirinin aynı olan ve üzerinde adlar yazılı bulunan kâğıtların bir torbaya konularak meclis başkanı tarafından çekilmek suretiyle yapılacağı ve torbadan çekilen ismin kazanmış olacağı şeklinde belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 19'uncu maddesinde başkan vekilleri ve kâtip üye seçiminde fazladan isim yazılmış olması hâlinde oy pusulasının geçersiz sayılacağı düzenlendiğinden, meclis üyelerinin dikkatli hareket etmesinde yarar bulunmaktadır.

Kanunda meclis birinci ve ikinci başkan vekillerinin birer kişi, kâtip üyelerin ise en az iki kişi olacağı belirtilmektedir. Bu ifadeden kâtip üyelerin ikiden fazla olabileceği anlaşılmaktadır. Yönetmelik'in 19'uncu maddesinde ikisi yedek olmak üzere en az dört kâtip üyenin seçiminin yapılacağı düzenlenmiştir. Bu durumda belediye meclisince iki kâtip üye seçilecekse iki de yedek üye, ikiden fazla kâtip üye seçilecekse bu sayı kadar (ör. 3+3) yedek üyenin belirlenmesi gerekecektir.

Meclisin ilk toplantısında yapılan gizli oylamada kâtip üyeler belirlendikten sonra geçici olarak kâtip üyeliğe davet edilmiş bulunan meclisin en genç iki üyesi yerlerini, seçilen kâtip üyele-

re bırakacaklar ve toplantıya seçilen kâtip üyeler devam edecektir.

Kanun'un 19'uncu maddesi belediye meclisinin ilk toplantısında seçilecek başkanlık divanının iki yıl, iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanının ise mahalli idareler seçimine kadar görev yapacağını düzenlemiştir. Buna göre bir seçim döneminde iki kez başkanlık divanı seçimi yapılabilir.

Başkanlık divanı üyeliğinde ölüm, istifa, meclis üyeliğinin düşmesi gibi durumlarda ise başkanlık divanı seçimi değil, sadece boşalan üye yerine yeni üye belirlemek üzere seçim yapılabilir. Seçim, üyeliğin boşalmasını takip eden ilk meclis toplantısında yapılacak ve seçilen divan üyesi, yerine seçildiği kişinin kalan süresini tamamlayacaktır.

Kanun ve Yönetmelik, başkanlık divanı seçiminin üç gün içinde sonuçlandırılmasını emretmektedir. Seçimin bu süre içinde sonuçlandırılmamasının müeyyidesi ne olacaktır? Yönetmelik'in 19'uncu maddesinde başkanlık divanı seçiminin bu süre içinde tamamlanmaması hâlinde 5393 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesi uyarınca işlem yapılacağı belirtilmiştir. Söz konusu maddenin (a) bendinde belediye meclisi kanunla kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmayı ihmal eder ve bu durum belediyeye ait işleri sekteye veya gecikmeye uğratırsa İçişleri Bakanlığının bildirimi üzerine Danıştay kararıyla meclisin feshedileceği düzenlenmiştir.

Başkanlık divanı seçiminin sonuçlandırılma süresi ile Kanun'un 20'nci maddesinde düzenlenen belediye meclisinin toplantı süresinin karıştırılmaması gerekmektedir. Başka bir anlatımla, meclisin ilk toplantısında görüşülecek başka gündem maddeleri var ise belediye meclisinin ilk toplantısı beş gün devam edebilir. Ancak bu 5 günlük sürenin ilk 3 gününde başkanlık divanı seçiminin sonuçlandırılması gerekmektedir.

İHTİSAS KOMİSYONLARINA ÜYE SEÇİLMESİ

Kanunda komisyonların en az üç ve en fazla beş kişiden, Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 15'inci maddesine göre büyükşehirlerde en az beş, en çok dokuz üyeden oluşacağı düzenlenmiş ancak komisyon seçiminin ne zaman yapılacağı konusunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Yönetmelik'in 5'inci maddesinde encümene, zorunlu komisyonlar ile gerekli görülmesi hâlinde diğer (ihtiyari) komisyonlara üye seçiminin yapılacağı düzenlendiğinden, ilk meclis toplantısında bu seçimlerin de yapılması gerekmektedir. Ancak ihtiyari komisyonun daha sonra kurulması ve seçiminin yapılması da mümkündür.

Kanunda zorunlu ve ihtiyari komisyonlardan söz edilmekte, zorunlu komisyon olarak il, ilçe ve nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyeler bakımından plan ve bütçe komisyonu ile imar komisyonu olduğu düzenlenmektedir. Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 21'inci maddesinde büyükşehir belediyelerinde yukarıda belirtilen komisyonlara ilave olarak çevre ve sağlık, eğitim, kültür, gençlik ve spor ile ulaşım komisyonlarının da kurulması zorunlu tutulmuştur.

Komisyonlara üye seçiminden önce meclisin, komisyon üye sayısını, üst sınırı geçmeyecek şekilde, belirlemesi gerekir. Komisyonların, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye

Başkanlık divanı üyeliğinde ölüm, istifa, meclis üyeliğinin düşmesi gibi durumlarda ise başkanlık divanı seçimi değil, sadece boşalan üye yerine yeni üye belirlemek üzere seçim yapılabilir.

tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulması gerekmektedir.

İhtisas komisyonlarına siyasi parti grupları aday gösterebileceği gibi, üyeler de ait oldukları partiden aday olabilmektedir. Meclis üyelerinin birden fazla komisyona üye olması mümkündür.

Komisyon üye seçiminde basit orantı yöntemi¹ kullanılmaktadır. Siyasi parti grupları ve bağımsız üyelere düşen sayıların küsuratı, basit orantı yönteminde genel kabul görmüş ilkelere göre, buçuk (0,5) ve üstünde ise sayılar tama tamamlanmaktadır. Buçuktan daha küçük küsuratlar ise dikkate alınmamaktadır.

Komisyonların toplam üye sayısının meclis üye tam sayısından fazla olduğu durumlarda komisyona üye veremeyen siyasi partilerin üyeleri ile bağımsız üyeler meclis kararıyla komisyonlarda görev alabilirler.

Partiler	X*	Y* = X/78	Z* = 7.Y	Partilere Göre Komisyon Üye Sayısı
A	35	0,45	3,14	3
B	20	0,26	1,79	2
C	17	0,22	1,53	2
D	5	0,06	0,45	0
Bağımsız	1	0,01	0,09	0
Toplam	78	1,00	7,00	7

X= Meclis üye sayısı

Y= Meclisteki oran

Z= Orana göre üye sayısı

¹ Danıştay 8. Daire 19/02/2014 tarihli ve 2011/12 E., 2014/1122 sayılı kararı.

ENCÜMEN	BELEDİYELER		
	Büyükşehir	İl ve nüfusu 100 bin üzeri	Nüfusu 100 binden az
Belediye Başkanı	1	1	1
Meclis Üyesi	5	3	2
Birim Amiri	5	3	2
TOPLAM	11	7	5

ENCÜMENE ÜYE SEÇİMİ

Belediye encümeni yukarıdaki şekilde oluşturulacaktır.

Yönetmelik'in 20'nci maddesi, encümen üye seçiminin, meclisin ilk toplantısında yapılacağını düzenlemektedir. Bu seçim başkanlık divanı seçiminde olduğu gibi gizli oyla yapılacak, üyeler gelecek yılın aynı ayına kadar görev yapacaklardır.

Encümen üye seçimi salt çoğunluk ile yapılacak, oy pusulalarına seçilecek üye sayısından fazla isim yazılması hâlinde oylar geçersiz olacak, oylarda eşiklik hâlinde ise ad çekmeye (kura) başvurulacaktır.

Encümen seçimi için nispi çoğunluk² yeterli sayılacaktır.

FAALİYET RAPORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Kanun'un 56'ncı maddesine göre hazırlanacak faaliyet raporunun meclisin nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulacağı düzenlendiğinden, seçimleri takiben yapılacak ilk meclis toplantısının (Nisan ayında yapılacak) kanunun belirlenmiş gündem maddelerinden biri de faaliyet raporunun görüşülmesi olacaktır.

31 Mart 2019'da yapılacak seçimlerde yönetim değişikliği yaşayacak belediyelerde, önceki başkan tarafından hazırlanan faaliyet raporunun yeni başkan tarafından meclise sunulması gerekecektir.

Kanun'un 19'uncu maddesinde, faaliyet raporunun görüşüleceği meclis toplantısının meclis başkan vekilinin başkanlığında yapılacağı düzenlenmektedir. Seçimleri takip eden ilk meclis toplantısının belediye baş-

kanının başkanlığında yapılacağı ve faaliyet raporunun belediye başkanınca meclise sunulacağı dikkate alındığında, faaliyet raporunun sunumunu takiben belediye başkanının yerini meclis başkan vekiline bırakması gerekmektedir.

Kanun'un 26'ncı maddesine göre meclisin bilgi edinme ve denetim yollarından biri olan faaliyet raporunu değerlendirme yetkisinin, yeterli görme veya yetersizlik kararı verme şeklinde kullanılması gerekmektedir. Meclis, faaliyet raporundaki açıklamaları yeterli görebileceği gibi yetersiz de bulabilir. Meclisin, faaliyet raporunu yetersiz bulduğundan söz edilebilmesi, meclis üye tam sayısının 3/4'ünün yetersiz oyu kullanmasına bağlıdır. Bu hâlde, yetersizlik kararı ile görüşmeleri kapsayan tutanak mülki amire gönderilecek ve vali, gerekçeli görüşüyle birlikte dosyayı Danıştay'a gönderecektir. Yetersizlik kararı Danıştay tarafından

31 Mart 2019'da yapılacak seçimlerde yönetim değişikliği yaşayacak belediyelerde, önceki başkan tarafından hazırlanan faaliyet raporunun yeni başkan tarafından meclise sunulması gerekecektir.

² Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesine göre Nispi çoğunluk: Aynı yöndeki oyların, diğer oy topluluklarından fazla olması durumudur.

uygun görülürse belediye başkanı başkanlıktan düşecektir. Seçimler sonucu başkan değişikliği yaşayacak belediyelerde bir önceki başkanın faaliyet raporunun yetersiz bulunması hâlinde bu prosedürün işletilmesi Kanun gereği olmakla birlikte yetersizlik kararının hukuki bir sonucu olmayacaktır.

DENETİM RAPORUNUN MECLİSİN BİLGİSİNE SUNULMASI

İl, ilçe ve nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde seçimleri takiben yapılacak olan ilk meclis toplantısının kanunen belirlenmiş diğer bir konusu, denetim raporunun görüşülmesidir.

Kanun'un 25'inci maddesine göre belediyenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kurulan denetim komisyonunun çalışmasını 45 iş günü içinde tamamlayacağı ve hazırlanan raporu mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunacağı, raporda belirtilen ve konusu suç teşkil eden hususlarla ilgili olarak meclis başkanlığı tarafından yetkili mercilere suç duyurusunda bulunulacağı düzenlenmiştir.

Kanun'daki "komisyon çalışmasının 45 iş günü içinde tamamlanacağı ve raporun mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunulacağı" ibarelerinden, çalışmanın 45 günden daha kısa sürede bitirilerek örneğin şubat ayında meclis başkanlığına sunulabileceği ve mart ayındaki meclis toplantısında görüşülebileceği mümkün görünmektedir. Ancak Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 22'nci maddesinde, raporun mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunulacağı belirtildikten sonra belediye başkanının nisan ayı meclis toplantısında denetim raporunu okutmak suretiyle meclise bilgi vereceği düzenlendiğinden, denetim komisyonu çalışmasını daha önce tamamlayarak meclis başkanlığına sunmuş olsa bile, bilgilendirmenin

nisan ayındaki meclis toplantısında yapılması gerekmektedir.

Seçimleri takiben yapılacak ilk toplantı nisan ayına denk geldiğinden bir önceki yıl için hazırlanmış olan denetim komisyonu raporunun mecliste okunması suretiyle meclisin bilgilendirilmesi gerekecektir. Denetim komisyonu raporunun oylanması söz konusu olmayacaktır.

ÜYE OLUNAN MAHALLİ İDARE BİRLİĞİNE TEMSİLCİ SEÇİLMESİ

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 8'inci maddesinde doğal üyeler dışında, birlik meclisinin; birlik üyesi mahalli idare meclislerinin kendi üyeleri veya meclis üyeliğine seçilmeyi haiz kişiler arasından, birlik tüzüğünde belirlenen sayıda (asıl ve yedek) ve gizli oyla seçecekleri üyelerden oluşacağı; il özel idaresi, belediye ve köy idarelerindeki görevleri sona erenlerin birlik meclisi üyeliğinin de sona ereceği düzenlenmiştir.

Yargı kararlarında³, birlik organlarına seçilenlerin görev süresinin yeni seçilen kişilere devredilinceye kadar devam edeceği hüküm altına alınmıştır.

5355 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesine göre mahalli idare birliklerinin meclisleri, seçim sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilanından itibaren bir ay içinde toplanacak ve bu tarihe kadar önceki üyelerin görevi devam edecektir. Bu nedenle belediye meclisinin ilk toplantısında birlik meclisi üyeleri belirlenebileceği gibi bu seçim birliğin toplantı davetini takiben de yapılabilir. Ancak bütün belediyelerin doğal üye olduğu Türkiye Belediyeler Birliği meclisi üyelerinin seçimi ayrı bir usule tabi olduğundan, bu konuda Birlik tarafından yapılacak bildirimin beklenmesi uygun olacaktır.

Kaynak
GÜNGÖR H. 2013. *Belediyenin Organları Meclis, Encümen, Başkan*
5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu
5393 sayılı Belediye Kanunu
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu
Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği

İl, ilçe ve nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde seçimleri takiben yapılacak olan ilk meclis toplantısının kanunen belirlenmiş diğer bir konusu, denetim raporunun görüşülmesidir. Kanun'un 25'inci maddesine göre belediyenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kurulan denetim komisyonunun çalışmalarını 45 iş günü içinde tamamlayacağı ve hazırlanan raporu mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunacağı, raporda belirtilen ve konusu suç teşkil eden hususlarla ilgili olarak meclis başkanlığı tarafından yetkili mercilere suç duyurusunda bulunulacağı düzenlenmiştir.

³ Danıştay 8'inci Dairesi, 2009/4797 E. 2010/764 sayılı karar

BELEDİYELERDE STRATEJİK PLANLAMA

Prof. Dr. Tekin AKDEMİR

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

Kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesine yönelik arayışlar çerçevesinde 1990 sonrası dönemde sonuç odaklı bütçeleme anlayışı yaygınlık kazanmıştır. Sonuç odaklı bütçeleme anlayışı ile, kaynakların orta vadeli bir plan dahilinde tahsis edilmesi önem kazanırken, bütçe ile plan ilişkisinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Bütçe plan ilişkisinin sağlanmasında stratejik planlar bir araç olarak kullanılmış ve kamu sektöründe stratejik planlamaya dayalı performans esaslı bütçeleme sistemi önem kazanmıştır. Türkiye’de stratejik planlamaya dayalı bütçeleme anlayışı 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanunu ile kamu sektöründe gündeme gelmiştir. Belediyelerin de dahil olduğu kamu idareleri, 2004 yılından itibaren 5 yıllık stratejik plan hazırlamışlar ve bütçe ödeneklerini bu plana uygun olarak hazırlanan yıllık performans programları dahilinde tahsis

etmişlerdir. Bu çalışmada, stratejik planlamaya dair teorik açıklamalar, uygulamalar, stratejik planlamaya rehberlik eden kılavuzlar ve mevzuat hükümleri incelenmiş ve belediyelerin stratejik planlama sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilere yer verilmiştir.

STRATEJİK PLANLAMANIN TANIMI VE ÖNEMİ

Stratejik planlama; bir organizasyonun ne olduğunu, ne yaptığını ve neden yaptığını açıklayan/şekillendiren

ve gelecekte ulaşmak istediği hedefleri nasıl gerçekleştireceğine rehberlik eden, onu yönlendiren kararlar ve eylemler bütünüdür¹.

Stratejik planlama rasyonel karar almayı sağlayan ve süreklilik arz eden bir süreçtir. Bu süreç, geleceğe dair hedefler ile bu hedeflere ulaşmak için, kaynakların tahsisini, kullanılmasını ve yönetilmesine dair stratejileri içermektedir. Kamuda etkin bir harcama sisteminin oluşturulmasını amaçlayan bu süreç, belediyelerin kurumsal yapılarını ve hizmet sundukları ortamdaki değişimi /gelişme-

¹ John.M. Bryson, Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations, San Francisco: Jossey-Bass, 1995, s.10. ²Amin Mohammadi Almani and Majid Ghanbarinejad Esfaghansary, Strategic Planning: A Tool for Managing Organizations in Competitive Environments, Australian Journal of Basic and Applied Sciences, Volume:5, Issue:9, Year: 2011, s.139. ³Kim, Soonhee (2002), "Participative Management and Job Satisfaction: Lessons for Management Leadership", Public Administration Review, March/April 2002, Vol: 62, No:2, s.231.; Berry, Frances S., Innovation in Public Management: The Adoption of Strategic Planning, Public Administration Review, July/August 1994, Vol: 54, No: 4, s.322.; DPT, Kamu Kuruluşları için Stratejik Planlama Kılavuzu, Ankara, 2003, s.2

leri sürekli takip etmesini ve değişen çevre ve koşullara uygun olarak stratejilerini güncellemelerini gerektirmektedir².

Belediyeler, kıt kaynaklarını stratejik önceliklerine göre dağıtmak için; performanslarını, hesap verebilirliklerini ve kaynak tahsisinde etkinliklerini artırmak için; hızla değişen içsel ve dışsal koşullara uyum sağlamak için, rekabetçi koşullarda varlığını sürdürebilmek ya da yasal yükümlülüklerini yerine getirebilmek için stratejik plan hazırlayabilmektedir³. Stratejik planlama ile, belediyelerin makro plan metinlerinden hareketle kurumsal düzeyde gelecek döneme ilişkin amaç ve hedeflerini ortaya koymaları hedeflenmektedir⁴.

Stratejik planlama ile ilgili örnek çalışmalar, stratejik planların, stratejik düşünme, öğrenme ve hareket etme yeteneğini geliştirdiğini; iyi uygulamaların hayata geçirilmesini kolaylaştırdığını; yenilikçiliği artırdığını; organizasyonel etkinliği, cevap verebilirliği ve esnekliği artırdığını; idarelerin sürekli gelişmesini sağlayarak karar almanın kalitesini artırdığını; karar almaya tutarlı ve güvenilir bir temel oluşturduğunu; gelecekteki belirsizlikleri hafifleterek öngörülebilirliği artırdığını; bugüne dair kararlarda gelecekteki sonuçların dikkate alınmasını sağladığını; hızla değişen koşullarla etkili şekilde başa çıkabilme olanağı sağladığını; idarenin görev ve yetkisi dahilindeki alanlarda azami takdir yetkisi kullanımına olanak sağladığını; kaynak tahsisinin performansa göre yapılmasını sağladığını, idarenin performansını geliştirerek artırdığını, iş tatminini artırdığını ve uzmanlaşmayı artırdığını göstermiştir⁵.

İYİ BİR STRATEJİK PLANIN ÖZELLİKLERİ

Stratejik planlama; kompleks teknikleri, prosedürleri ve belirsizlik ortamında tahminlemeyi gerektirdiğinden, öncelikle belediyelerin stratejik

Stratejik planlamanın başarısı, planı yapan kuruluşun oluşturduğu sistemi uygulama yeteneğine bağlı olduğundan, belediyelerin beşeri, mali ve fiziki kaynaklarının geliştirilmesi stratejik planın başarısını olumlu yönde artıracaktır. Stratejik planın başarı şansını etkileyen bir diğer unsur, planın üst politika belgeleriyle uyumunun sağlanmasıdır.

planlama kapasiteleri geliştirilmelidir. Stratejik planın başarısı için, belediyelerin insan kaynakları ve sahip olduğu bütçe imkânları geliştirilmelidir. Stratejik planlamaya yeterli zaman ayrılmalı, stratejik planlama üst yönetim tarafından sahiplenilmeli, çalışanlar stratejik planlama süreci ve prosedürleri hakkında bilgilendirilmeli, stratejik planlama sürecinde rol alacak aktörler stratejik planlama tekniği, prosedürler ve stratejik planlama süreci hakkında eğitilmelidir. Katılımcı bir anlayışla stratejik planlar oluşturularak paydaşların görüş ve beklentileri stratejik plana yansıtılmalıdır⁶.

Stratejik planlamanın başarısı, planı yapan kuruluşun oluşturduğu sistemi uygulama yeteneğine bağlı olduğundan⁷, belediyelerin beşeri, mali ve fiziki kaynakların geliştirilmesi stratejik planın başarısını olumlu yönde artıracaktır. Stratejik planın başarı şansını etkileyen bir diğer unsur, planın üst politika belgeleriyle uyumunun sağlanmasıdır. Stratejik planın; ulusal, bölgesel ve şehir düzeyindeki planlardan bağımsız olarak hazırlanması, planın hedeflerinin gerçekleşmesini ve yerel düzeyde yürütülen faaliyetlerin ulusal (bölgesel ya da

il) düzeyde yürütülen faaliyetlerle bütünlük arz etmesini güçleştirecektir. Stratejik planın başarısında etkili olan bir diğer unsur, planın stratejik yönetimin diğer unsurları ile birleştirilmesidir. Stratejik planın performans yönetimi, kaynak yönetimi ve çıktı odaklı bütçeleme ile entegre edilmesi performansı ve planlama ile ilgili karar almayı geliştirebilir⁸.

STRATEJİK PLANLAMA SÜRECİ

Türkiye’de stratejik planlama uygulaması kamu sektöründe 2001 yılında PFPSAL-1 program kredisinin bir koşulu olarak gündeme gelmiş, 5018 sayılı Kanun’un 19’uncu maddesinde kamu idarelerinin stratejik plan hazırlamakla yükümlü oldukları belirtilmiştir. Belediyelerin stratejik plan hazırlama yükümlülüğü ile ilgili hükümlere ise 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda yer verilmiştir. Stratejik planlamaya yönelik mevzuat hükümleri çerçevesinde, büyükşehir belediyelerinde ve nüfusu 50.000’i geçen belediyelerde stratejik plan hazırlamak bir zorunluluk haline gelmiştir.

Belediyelerin stratejik planlarını hazırlarken dikkat etmeleri gereken usul ve esaslar “Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”te düzenlenmiştir. Adı geçen yönetmelik hükümlerine göre stratejik plan hazırlık süreci, stratejik plan genelgesinin yayımı ile başlatılmaktadır. Genelge yayımlandıktan sonra, harcama birimleri stratejik planlama ekibi için konusunda yetkin personelini görevlendirmekte ve strateji geliştirme kurulu stratejik planlama ekibini onaylamaktadır. Stratejik planlama ekibi hazırlık programını oluşturmakta ve hazırlık programını strateji geliştirme kurulunun onayına sunmaktadır. Strateji geliştirme kurulunun onayı sonrasında, hazırlık programı internette duyurulmakta ve bakanlığa bilgi verilmektedir.

²Garry D. Bruton and W. Bartley Hildreth, Strategic Public Planning: External Orientations and Strategic Planning, in: Handbook of Strategic Management (Ed:Jack Rabin vd.), Second Edition, CRC Press, New York, 2000, s.388,389.
³John M. Bryson, Strategic Planning for Public and Non-profit Organizations, Long Range Planning, Vol. 21, No:1, 1988, s.78.; Kofi. Obeng and Isaiah Ugboro, Effective Strategic Planning In Public Transit Systems, Transportation Research Part E, Volume: 44, Issue:3, 2008, s.422.

Stratejik plan hazırlık sürecini takiben, stratejik planlama süreci başlatılmaktadır. Stratejik planlama sürecinin ilk adımını durum analizi oluşturmaktadır. Durum analizi yapılırken stratejik planda yer alacak amaç ve hedeflere dayanak oluşturacak ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların gerekçeleri belirlenmektedir. Bu amaçla öncelikle mevcut stratejik plan gözden geçirilmekte, hedeflerin gerçekleşme dereceleri ve varsa sapmalar ile bunların nedenleri analiz edilmektedir. Belediyelerin stratejik planla gerçekleştireceği faaliyetlerin çerçevesi, geçmişte yürütülen hizmetler ve yürürlükteki mevzuatla belirlenmiş olduğundan, kurumsal geçmiş ve mevzuat analiz edilerek, belediyelerin sunduğu temel hizmetler ve ürünler belirlenmektedir. Durum analizinde ayrıca, üst politika metinleri de analiz edilmektedir. Kurum içi analiz yapılarak sahip olunan beşeri, fiziki ve mali altyapı, iş yapma alışkanlıkları, kurum kültürü ve yöneticilerin yönetme alışkanlıklarının analizi yapılmaktadır. Kurum içi analiz ve çevre analizini müteakiben GZFT analizi yapılmakta ve belediyelerin güçlü ve zayıf yönleri ile karşı karşıya olduğu fırsat ve tehditler belirlenmektedir.

Stratejik planlama sürecinin ikinci aşamasını belediyelerin misyonları-

nın, vizyonlarının ve temel ilkelerinin belirlenmesi oluşturmaktadır. Misyon kuruluşun varlık gerekçesidir. Misyonun belirlenmesi, belediyelerin yürüttüğü faaliyetlerin ulaşmak istenen hedef doğrultusunda yürütülmesini sağlamaktadır. Vizyon idarenin misyonunu gerçekleştirmek için ne yapması gerektiğini ve bunu nasıl gerçekleştireceğini açıklamaktadır. Vizyon belirlenirken; kurumun yasalarla belirlenmiş amacı, paydaşların ihtiyaçları, kurumun kimliği, felsefesi ve temel değerleri dikkate alınarak ulaşmak istenen hedefin; kısa, öz ve ilham verici bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Misyon ve vizyonun yanı sıra temel değerler de kuruluşların geleceğe dair bakışlarını yansıtmak açısından önem taşımaktadır. Kuruluşun temel felsefesi, değerleri ve kültür ile uyumlu stratejilerin başarılı olması daha muhtemeldir.

Misyon, vizyon ve değerler belirlendikten sonra, durum analizinden elde edilen bulgular ışığında, belediyelerin stratejik amaçları, bu amaçlara ulaşmaya yönelik hedef ve faaliyetler ile performans göstergeleri belirlenmektedir. Amaçlar hedefler için çerçeve çizmekte, ulaşmak istenen nihai sonucu açık bir şekilde ifade etmektedir. İdareler belirledikleri amaçları gerçekleştirebilmek için hedefler belirlemekte, hedefler stratejik

amaçların gerçekleştirilmesine yardımcı olmaktadır⁹. Belirlenen hedeflere ne ölçüde ulaşıldığı girdi, çıktı, sonuç, kalite ve verimlilik göstergeleri ile ortaya konulmaktadır. İdarelerin belirlemiş olduğu göstergelerin belirsizlikten uzak ve açık olması, göstergeler için kullanılacak veri setinin doğru, tutarlı ve zaman içerisinde karşılaştırmaya imkân verebilecek nitelikte olması hedeflerin gerçekleşme düzeyinin doğru bir şekilde ölçülmesi için önem taşımaktadır¹⁰.

Stratejik planlama sürecinde gitmek istenilen yere nasıl ulaşılacağına tespiti, planın belki de hazırlanması en güç bölümüdür¹¹. İdareler stratejik planın uygulanmasıyla ulaşmak istediği hedeflere faaliyet ve projeler aracılığıyla ulaşmaktadır. Stratejik plan kapsamında yürütülecek faaliyet ve projeler, hedefler ve performans göstergeleri oluşturulduktan sonra belirlenmektedir.

Faaliyet ve projeler, hedef ve performans göstergelerinin gerçekleştirilmesini sağlamak üzere belirlendiğinden hedef ve performans göstergesini detaylandıracak bir biçimde oluşturulmaları gerekmektedir. Planda öngörülen hedefler birden fazla yılı kapsayabileceğinden, faaliyet ve projelerin orta vadeli bir bakış açısıyla önceliklendirmeye tabi tutulması gerekmektedir¹². İdareler stratejik planlarıyla amaç ve hedeflerini gerçekleştirecek faaliyet ve projeleri belirledikten sonra, bunların ne kadar kaynak ihtiyacı gerektirdiğini tespit etmektedir. Maliyetlendirme ile stratejik planın toplam maliyeti hesap edilebilmekte, böylelikle idarenin sahip olduğu kaynaklarla stratejik planın kaynak ihtiyacı karşılaştırılabilmektedir. Maliyetlendirme idarelerin stratejik planları ile bütçeleri arasındaki bağlantıyı güçlendirmektedir. Belediyeler, stratejik planlarında belirledikleri hedeflerin plan dönemi için tahmini maliyetini tespit ettikten sonra bunu bütçeleri ile ilişkilendirmektedir. Belediyelerde stratejik

⁹John Bryson and Lauren Hamilton Edwards, Strategic Planning in the Public Sector, Oxford Research Encyclopedia of Business and Management, May 2017, s.16.; Obeng, and Ugboro, 2008, 422. Theodor. H. Poister, David. W. Pitts., and Lauren Hamilton Edwards, Strategic Management Research in The Public Sector: Synthesis, Assessment, and Future Directions. ARPA, Volume: 40, Issue:4, 2010, s.538. ¹⁰Bryson and Edwards, 2017, s.16.; Poister vd., 2010, 539. ¹¹T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2018a, s.36-38. ¹²T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu, Ankara, 2018b, s.53.

planların bütçelerle ilişkilendirilmesi, performans programları aracılığı ile olmaktadır. Performans programlarında stratejik planın amaç ve hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik faaliyet ve projeler bütçeleştirilmektedir. Böylelikle bütçeler performans programında öngörülen hedeflerin, yıllık performans programları da stratejik planda öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesine hizmet etmektedir.¹³

Stratejik planlamanın son aşamasını izleme ve değerlendirme oluşturmaktadır. İzleme, stratejik plan uygulamasının sistematik olarak takip edilmesi ve raporlanmasıdır. Hedefler için belirlenmiş olan performans göstergelerine ilişkin verilerin düzenli olarak toplanması ve değerlendirilmesi izleme faaliyetinin temelini oluşturmaktadır. Bu aşamada uygulama sonuçları, amaç ve hedeflerle kıyaslanarak ölçülmekte¹⁴ ve stratejik plan çalışmalarının tamamlanmasını müteakiben, plan belediye meclisinin onayına sunulmaktadır. Belediye meclisince onaylanan plan, idarenin web sayfasında yayımlanmaktadır.

BELEDİYELERDE STRATEJİK PLANLAMA SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Türkiye’de belediyelerde stratejik planlama 15 yıllık bir geçmişi olmasına karşın, tam olarak anlaşılamamış; birçok belediyenin en az 3 dönemdir stratejik plan hazırlama deneyimine karşın, hazırlanan planlarda benzer sorunlar tekerrür etmiştir. Belediyeler stratejik plan hazırlamayı yasal bir yükümlülük olarak gördüklerinden, stratejik planlama uygulamasını sahiplenmemişler ve stratejik planlarını stratejik yönetimin diğer unsurları ile entegre edememişlerdir.

5018 sayılı Kanun’un 19’uncu Maddesinde kamu idarelerinin stratejik plan hazırlamakla yükümlü oldukları belirtilmiş, belediyelerle ilgili mevzuatta ise nüfusu 50.000’in üzerinde olan belediyelerin stratejik plan ha-

zırlamakla yükümlü oldukları ifade edilmiştir. Yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre, 3/4’ünden fazlası (Ardahan, Artvin, Bayburt ve Gümüşhane il belediyelerinin de dahil olduğu, 1044 belediye) stratejik plan hazırlama yükümlülüğünden muaf tutulmuştur. Bu durum, plan hazırlamayan idarelerin faaliyetlerinin bölgesel ve ulusal ölçekte yürütülen faaliyetler ve stratejik plan hazırlayan belediyelerin faaliyetleri ile koordineli bir şekilde yürütülmesini güçleştirmiştir.

Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe göre, Stratejik planlar 5 yıl için hazırlanmakta, güncelleme dışında belediyelerin üst yöneticilerinin değişmesi halinde yenilenmektedir. Belediye başkanları daha içinde bulundukları çevreyi, içsel ve dışsal koşulları ya da stratejik plana rehberlik eden üst politika metinlerini anlayıp kavrayamadan stratejik plan hazırlama yükümlülüğü ile karşı karşıya kalmaktadır.

Stratejik planlama belediyelerin faaliyet alanları ile ürün ve hizmetlerin belirlenmesini, güçlü yönlerini, zayıf yönlerini, geleceğe yönelik fırsatlar ve tehditlerin neler olduğunun belirlenmesini, bu fırsatlar ve tehditlere karşı politikalar geliştirilmesini gerektirmektedir. Ancak yürürlükteki mevzuat hükümleri, aynı hizmetin farklı idarelerin görev alanına girmesi nedeniyle belediyeler ile bakanlıklar ve merkezi idareye bağlı idareler arasında görev çatışmalarına neden olmaktadır.

Belediyeler dar bir çerçevede stratejik plan hazırlamaktadır. Stratejik plan hazırlama çalışmalarına katılımının sağlanamaması, paydaşların görüş ve beklentilerinin plana yansıtılmasını güçleştirdiği gibi, planın uygulanmasında paydaşların desteğinin sınırlı olmasına neden olmaktadır. Stratejik planların uzman personelin desteği olmaksızın hazırlanması, stratejik planlamaya subjektif tutum ve davranışların etki etmesine neden olmakta, stratejik hedefler ve idareyi bu hedeflere ulaştıracak stratejiler iyi tespit edilememektedir¹⁵.

Belediyeler stratejik planın hedeflerini gerçekleştirmeye yetecek beşeri ve mali kaynaklardan yoksundur. Stratejik plan hazırlama kapasitesindeki yetersizlikler bir tarafa, birçok belediye stratejik planda öngörülen hedefleri gerçekleştirecek bütçe imkânlarına sahip değildir ve kaynaklarını stratejik planda yer alan önceliklere göre tahsis edememektedir.

Stratejik planlama belediyelerin faaliyet alanları ile ürün ve hizmetlerin belirlenmesini, güçlü yönlerini, zayıf yönlerini, geleceğe yönelik fırsatlar ve tehditlerin neler olduğunun belirlenmesini, bu fırsatlar ve tehditlere karşı politikalar geliştirilmesini gerektirmektedir. Ancak yürürlükteki mevzuat hükümleri, aynı hizmetin farklı idarelerin görev alanına girmesi nedeniyle belediyeler ile bakanlıklar ve merkezi idareye bağlı idareler arasında görev çatışmalarına neden olmaktadır. Durum analizinde; subjektif değerlendirmeler, bilgi eksikliği, gelecekle ilgili belirsizlikler ve katılımcı mekanizmaların eksikliği nedeniyle, stratejik plan hazırlanmasına yön verecek kurum içi analiz ve çevre analizi doğru olarak yapılamamaktadır.

Misyon, vizyon ve ilkeler bir kuruluşun kurumsal kimliğini oluşturan öğelerdir¹⁶. Misyon vizyonun oluşturulmasına temel oluşturmasına karşın, anlam bakımından farklılık arz etmektedir. Vizyon misyonu

¹³Ali Erbaşı, Stratejik Planlama Sürecinin Belediyelerde Uygulanmasına Yönelik Modelisel Bir Yaklaşım, Sayı 22, Ekim – Kasım – Aralık – 2010, s.10, ss.1-14. ¹⁴T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2018b, s.44. ¹⁵T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2018a, s.48. ¹⁶Oleh Karyo, The Process of Strategic Planning in Local Self-Government in Western Ukraine, in: Entrepreneurship Governance Local and Regional Development, (Ed: Zygmunt Barczyk and Artur Ochojski Katowice 2005, s.48.49. ¹⁷Erbaşı, 2010, 9.

içermekte ve onun daha ötesine geçmektedir. Belediyelerin stratejik planları incelendiğinde misyon ve vizyon ifadelerinin belirsizlikler içerdiği, gerçekçi olmadığı ve söz konusu ifadelerin aynı kavramlarla anlatılmaya çalışıldığı görülmektedir¹⁷.

Belediyelerin stratejik planlarında görülen bir diğer sorun, stratejik planda yer alan hedefler ile bu hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler ve bunların gerçekleşme düzeyini ölçmede kullanılacak olan performans göstergelerine ilişkindir. Sayıştay 2017 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu'nda (2018: 8) belediyelerin de içine dahil olduğu bazı kamu idarelerinin çıktı veya sonuç odaklı olmayan performans hedefleri belirlediği ve performans göstergeleri ile faaliyetlerin performans hedeflerini gerçekleştir-meye yönelik olarak belirlenmediği ifade edilmiştir. Stratejik plan hazırlamakla yükümlü olan belediyeler hedeflerini; görevleri, kaynakları, içsel ve dışsal çevresi göz önünde bulundurularak çıktı veya sonuç odaklı olarak belirlemediği gibi, bunları öncelik sırasına koymamaktadır. Uygulamada birçok şeyin aynı anda gerçekleştirilmesi hedeflenmekte, bu ise rasyonaliteden uzak planlara ve bu planların uygulanmasına yönelik kararlara dönüşmektedir.

Stratejik planlarda, maliyetlendirme konusunda da sorunlar yaşanmaktadır. Belediyelerin stratejik plan ve performans programlarına dair gözlemler, faaliyetlerinin maliyetlendirmesini yapmayan belediyelerin varlığına işaret ettiği gibi, pek çok belediyenin de faaliyetlerini doğru bir şekilde maliyetlendir(e)mediğini göstermektedir¹⁸. Bu durum stratejik planlarla, bütçelerin arasında kurulması istenen bağı zayıflatmaktadır. Bütçe kaynak tahsisleri stratejik plana göre yapılamadığından, plan hedeflerinin gerçekleşmesinde güçlükler yaşanmaktadır. Bu durum, kaynak kullanımında etkinliği azaltmaktadır¹⁹.

Belediyelerin stratejik planlarında görülen bir diğer sorun, stratejik planlarda izleme ve değerlendirme mekanizmalarına yer verilmemesi ya da eksik yer verilmesidir. Belediyelerde, performans göstergesine esas teşkil eden veriler tam ve doğru olarak üretilmediğinden, stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporu ilişkisinin kurulması güçleşmektedir²⁰. Stratejik planda yer alan hedef ve faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde izlenip değerlendirilememesi, planların başarılı bir şekilde güncellenmesini ve gözden geçirilmesini güçleştirmektedir. Bu durumda, stratejik planların takibi, paydaşların önerilerinin ne düzeyde gerçekleştiği, uygulanan faaliyetlerin ve projelerin halk nezdinde kabul görüp görmediği, harcanan kamusal kaynakların kentsel yaşam kalitesine ne gibi bir etkide bulunduğu, kurumun başarı düzeyinin ne olduğu gibi sorular yanıtsız kalmaktadır²¹. İzleme ve değerlendirme çalışmalarında, Sayıştay raporları ile Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporundaki tespit ve değerlendirmeler yeterince dikkate alınmamakta, iç denetim raporları da sürece yeterli katkı sunamamaktadır.

Belediyelerin stratejik planlarında görülen bir diğer sorun, stratejik planlarda izleme ve değerlendirme mekanizmalarına yer verilmemesi ya da eksik yer verilmesidir. Belediyelerde, performans göstergesine esas teşkil eden veriler tam ve doğru olarak üretilmediğinden, stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporu ilişkisinin kurulması güçleşmektedir.

¹⁷Mithat Arman Karasu, Büyükşehir Belediyelerinde Stratejik Planlama: Karşılaştırmalı Bir Analiz, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt 8, Sayı 16, 2012, s.171.,172., ss.159-180.¹⁸Sayıştay, 2012 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Ankara, Eylül 2013, s.16.¹⁹Karasu, 2012, s.171,172.²⁰Sayıştay, 2013 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Ankara, Eylül 2014, s.11.²¹Karasu, 2012, s.171,172.; İ. Ethem Taş, Yeter Çiçek, Hatice Koçar, Büyükşehir Belediyelerinde Stratejik Plan Analizi: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Örneği, KSÜ İİBF Dergisi, Yıl:2017, Cilt:1, Sayı:1, s.74.

BATAKLIKTAN YAŞAM ALANINA

Antalya Büyükşehir Belediyesinin bataklıktan yaşam alanına dönüştürdüğü Boğaçayı, kartpostalları süsleyecek bir görünüme kavuştu. Başkan Menderes Türel, Boğaçayı'nda içerisinde hiçbir ticari ünite olmayan tamamen halkın kullanımına açık bir yeşil alan düzenlemesi yaptıklarını söyledi.

Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel'in vizyon projeleri arasında yer alan Boğaçayı Projesi kapsamında muhteşem bir rekreasyon çalışması gerçekleştirildi. Belediye şirketi ANTEPE'nin yürüttüğü rekreasyon çalışması ile Boğaçayı bambaşka bir görünüme büründü. Seyir terasları, yürüyüş ve bisiklet yolları, ıslık ışık aydınlatması ve yeni görüntüsüyle Boğaçayı, Antalya'nın yeni yaşam alanına dönüştü. Boğaçayı'nda halkın istifade edeceği, yeşil alan düzenlemesi yapıldığını belirten Başkan Menderes Türel, proje içerisinde hiçbir ticari ünite bulunmadığını kaydetti.

1200 METRE ÇEVRE DÜZENLEMESİ

Rekreasyon çalışması ile Boğaçayı'nın denizle buluştuğu alanın do-

ğusunda ve batısında toplam 1200 metre uzunluğunda çevre düzenlemesi gerçekleştirildi. Yürüyüş yollarının yanı sıra, Konyaaltı Sahil Projesi'ndeki bisiklet yolu ile bütünleşen 600 metrelik bisiklet yolu yapıldı. Boğaçay çevre düzenlemesi boyunca oluşturulan ahşap seyir terası, gölgelikler ve oturma alanları ile alana gelen vatandaşlarımızın keyifli vakit geçirmeleri sağlandı.

2300 YENİ AĞAÇ

Sisli kuru havuz yapılırken, amatör balıkçılar için 4 balık tutma yeri oluşturuldu. Mevcut tüm ağaçların korunduğu projede yeni 2300 ağaç ve 300 bin çalı bitkisi dikildi. Proje alanının kuzey batısında yer alan ağaçlık bölümden geçen dere ve çevresi ıslah edilerek, âdeta bir mesire alanına dönüştürüldü.

ÇEVRECİ PROJE

Proje kapsamında 50 bin metrekare yeşil alan yaptıklarını anlatan Türel, "1400 metre yürüme alanı, 600 metre bisiklet yolu, 2 adet çocuk oyun alanı, 2 adet spor alanı, 1 basket sahası yaptık. Amatör balıkçılar için balık avlama yerleri oldu. 2300 ağaç diktik. Suya dayanıklı çalı bitkileri taktık, böylece afette bu bitkiler zarar görmedi. Aydınlatmasıyla, ağaçlarıyla, çiçekleriyle muhteşem bir alan oldu. Konyaaltı ilçemiz önce sahil projesiyle, şimdi Boğaçayı projesiyle dünyanın en güzel yaşama alanlarından birisi oldu" dedi. Boğaçayı projesinin ilk etabının açılışını Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleştirdiklerini belirten Türel, seçimden sonra projenin etap etap devam edeceğini belirtti.

BELEDİYELERDE STRATEJİK PLANLAMA SÜRECİ

Prof. Dr. Neşe SONGÜR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Dünyada pek çok alanda yaşanan hızlı değişimler, vatandaşların kamu kurumlarından isteklerinin farklılaşması, kamu harcamalarının ülkelerin mali sistemleri üzerinde yarattığı baskı gibi çeşitli nedenlerle 1980’li yıllardan itibaren pek çok ülkede kamu yönetimi reformları uygulamaya konmuştur.

Ülkemizde de 2003 yılından itibaren kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları başlatılmış ve bu kapsamda pek çok yasa çıkarılmıştır. Bu süreçte yapılan çeşitli değişikliklerle birlikte kamu idarelerinin planlı hizmet sunumu, politika geliştirme, belirlenen politikaları somut iş programlarına ve bütçelere dayandırma ile uygulamayı etkili bir biçimde izleme ve değerlendir-

melerini sağlamaya yönelik olarak “stratejik planlama” temel bir araç olarak benimsenmiştir¹. Bu bağlamda 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (KMYKK) ile stratejik planlama, kamu kurumları için zorunlu hale getirilmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu uyarınca yerel yönetimlerin önemli aktörlerinden biri olan belediyeler

de stratejik plan hazırlamak zorundadırlar. Ancak bu zorunluluk nüfusu 50.000’in üzerinde olan belediyeler için geçerlidir.

Bu çalışmanın amacı; yakın tarihte stratejik plan hazırlamak zorunda olan belediyelere planlama sürecini kısaca anlatarak süreçte dikkat etmeleri gereken noktalara açıklık kazandırmak, konuyla ilgili farkındalık ya-

¹Neşe Songür, Belediyelerin Stratejik Planlama Yaklaşımına Bakış Açıları, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:18, Sayı:4, Ekim 2009, s.28.

ratarak belediyelerin nitelikli planlar hazırlamalarına katkı sağlamaktır.

BELEDİYELERDE STRATEJİK PLANLAMA SÜRECİ

Devlet Planlama Teşkilatı 2003 yılında “Kamu Kuruluşları İçin Stratejik Planlama Kılavuzu” hazırlamıştır. Bu kılavuz uygulamadan alınan geri bildirimler sonrasında 2006 yılında güncellenmiştir. Adı geçen kılavuz 2018 yılında bir kez daha güncellenerek yeni sürümünde önemli değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca, bu kılavuza ilaveten farklı işlevlere sahip kamu idareleri için farklı rehberler hazırlanmıştır. Bu rehberlerden birisi de “Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi”dir. Bu rehber, belediyelere stratejik plan hazırlama, uygulama, izleme ve değerlendirme aşamalarında yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır.

Stratejik Planlama Kılavuzu² ile Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi³, incelendiğinde stratejik planlama sürecinin “planlama sürecinin planlanması” dâhil beş aşamadan oluştuğu ve süreçte aşağıdaki dört temel soruya cevap arandığı görülmektedir.

- 1.Neredeyiz? (durum analizi)
- 2.Nereye ulaşmak istiyoruz? (misyon, vizyon, temel değerler, amaçlar, hedefler, performans göstergeleri)
- 3.Gitmek istediğimiz yere nasıl ulaşabiliriz? (faaliyetler, projeler, maliyetlendirme, bütçeleme)
- 4.Başarımızı nasıl izler ve değerlendiririz? (stratejik plan izleme toplantısı, stratejik plan değerlendirme toplantısı, faaliyet raporu, iç denetim).

STRATEJİK PLAN HAZIRLIK SÜRECİ

Stratejik planlama süreci “planlama sürecinin planlanması” olarak da adlandırılan hazırlık dönemi ile başlar. Hazırlık çalışmaları üç aşamadan oluşur. Bunlar; 1) planın sahiplenilmesi, 2) planlama sürecinin orga-

nizasyonu, 3) hazırlık programının oluşturulmasıdır.

Planın sahiplenilmesi:

Stratejik plandan olumlu sonuçlar elde etmek planın belediye çalışanları tarafından sahiplenilmesiyle mümkündür. Çalışanların planı sahiplenmesi, temel sorumluluğu belediyeyi bu plan doğrultusunda yönetmek olan başkanın sahiplenmesi ile mümkündür. Ayrıca stratejik planlama belediyede belirli bir birimin ya da kişinin işi olarak görülmemelidir.

Planlama sürecinin organizasyonu:

Stratejik planlama belediye içerisinde başkandan başlayarak her düzeydeki çalışanın katılımını gerektiren bir yaklaşımdır. Bu nedenle stratejik planlama sürecinde yer alması gereken çeşitli kişi, birim ve ekipler bulunmaktadır. Bunlar; başkan, strateji geliştirme kurulu, strateji geliştirme birimi, stratejik planlama ekibi ve harcama birimleridir.

Hazırlık programı:

Stratejik plan hazırlıklarının etkili bir biçimde yürütülebilmesi için stratejik planlama ekibi tarafından, planlama sürecinin gerektirdiği ihtiyaçları ve zamanı ortaya koyan bir hazırlık programı oluşturulur.

DURUM ANALİZİ

Belediyenin içinde bulunduğu durumun iç ve dış çevre açısından değerlendirilmesini gerektiren durum analizi “neredeyiz?” sorusuna cevap arama sürecidir. Belediyenin uygun amaç ve hedefler belirleyebilmesi için kendisini ve çevresini tanıması çok önemlidir. Durum analizinde; belediyenin kurumsal tarihçesi, uygulanmakta olan stratejik planın değerlendirilmesi, mevzuat analizi, belediyeyi ilgilendiren üst politika belgelerinin analizi, belediyenin faaliyet alanları ile vatandaşlara sunmakta olduğu ürün ve hizmetlerin belirlenmesi, iç ve dış paydaşların analizi,

Devlet Planlama Teşkilatı 2003 yılında “Kamu Kuruluşları İçin Stratejik Planlama Kılavuzu” hazırlamıştır. Bu kılavuz, uygulamadan alınan geri bildirimler sonrasında 2006 yılında güncellenmiştir. Adı geçen kılavuz 2018 yılında bir kez daha güncellenerek yeni sürümünde önemli değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca, bu kılavuza ilaveten farklı işlevlere sahip kamu idareleri için farklı rehberler hazırlanmıştır. Bu rehberlerden birisi de “Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi”dir. Bu rehber, belediyelere stratejik plan hazırlama, uygulama, izleme ve değerlendirme aşamalarında yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır.

²Kalkınma Bakanlığı, Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu, 3. Sürüm, 2018, s.4. ³T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi, 2018, s.3.

kuruluş içi analiz, PESTLE (politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, yasal, çevresel) analizi ile GZFT (güçlü ve zayıf yönler, fırsat ve tehditler) analizi gibi pek çok değerlendirme ve analizler yapılır⁴.

Durum analizi aşamasında belediyelerin sağlıklı verilere ulaşarak objektif değerlendirmeler yapabilmeleri oldukça önemlidir. Çünkü durum analizi stratejik plan hazırlama sürecinin temelini oluşturmaktadır. Durum analizi aşaması örgütün ve çevresinin farklı açılardan fotoğrafının çekilmesi olarak da değerlendirilebilir. Fotoğraf ne kadar iyi çekilirse, stratejik planlama sürecinin bundan sonraki aşamasında belirlenecek olan vizyon, amaç ve hedefler için o kadar sağlıklı kararlar alınabilir⁵.

STRATEJİK PLAN HAZIRLAMA VE UYGULAMA AŞAMASI

Stratejik plan hazırlama aşaması; bir önceki aşamada yapılan analiz ve değerlendirmeler sonucunda ortaya konan durum analizi sonuçlarına dayanarak, misyon ve vizyon geliştirme, temel değerleri ortaya koyma, uzun dönemli amaçlar ile daha kısa dönemli hedefleri belirleme, bu hedeflere yönelik performans göstergeleri oluşturma faaliyetlerini kapsar.

Misyon

Stratejik plan hazırlama aşamasında ilk önce belediyenin misyonunun belirlenmesi gerekmektedir. Misyon bir örgütün varoluş nedenidir. Belediyenin amaç ve hedeflerinin özlü ve açık biçimde ifadesidir. Akılda kalıcı, kısa ve vatandaşın anlayacağı dilde belirlenmiş olmalıdır. İyi bir misyon cümlesi topluma ve çalışanlara yeterli bilgi verecek içeriğe sahip olmalı belediyenin iş felsefesi, vatandaşla yaklaşımı, kaliteye bakış açısı, iş süreçleri, örgüt kültürü, iş yapma biçimini de yansıtmalıdır. Misyon, belediyede başkan dâhil tüm birimlerin ve her düzeyde çalışanın katılımıyla belirlenmelidir.

Stratejik plan hazırlama aşamasında ilk önce belediyenin misyonunun belirlenmesi gerekmektedir. Misyon bir örgütün varoluş nedenidir. Belediyenin amaç ve hedeflerinin özlü ve açık biçimde ifadesidir. Akılda kalıcı, kısa ve vatandaşın anlayacağı dilde belirlenmiş olmalıdır.

Vizyon

Vizyon belediyenin gelecekte nereden olmak istediğini gösteren yol haritasıdır. Belediyenin geniş kapsamlı genel amacını içerir. Kısaca tanımlamak gerekirse vizyon geleceğin fotoğrafıdır. Bir vizyon cümlesi, örgüt çalışanlarını başarıya odaklayabilen, istek uyandıran ve değişime cevap verebilecek nitelikte olmalıdır. Diğer özellikleri ise örgütün misyonu ve değerleriyle uyumlu, ulaşılabilir, kolay anlaşılır ve akılda kalıcı olmasıdır. Misyonda olduğu gibi vizyon belirlemede de katılımcılık önemli bir faktördür. Paylaşılan bir vizyon olabildiği ve uygulanabilmesi için vizyonun belediyede üst yönetici de dâhil tüm paydaşların katılımıyla belirlenmesi gerekmektedir.

Temel değerler:

Örgüt kültürünün parçaları olarak tanımlanabilecek değerler belediyenin tüm çalışanlarına nüfuz eden inançlar ve davranışlardır. Temel değerler; belediyenin kimliğini, iş yapma biçimini, çalışma felsefesini ve personel arasındaki davranış biçimini gösterir. Temel değerler, belediyenin vizyonuna ulaşmak için misyonu doğrultusunda faaliyetlerini sürdürürken, ödün vermeyeceklerini ifade ettikleri kısaca örgüt çalışmalarına temel oluşturan ilkelere dir.

Amaçlar

Amaçlar belediyenin ulaşmak istediği uzun dönemli genel sonuçlardır. Bu sonuçlar genellikle vatandaşların ve belediyenin ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilgilidir. Amaçlar ölçmeye dayalı olmayan, zaman sınırı belirtilmeyen genel ifadelerdir. Bu nedenle amaçlar, vizyona ulaşmadaki adımlar ya da vizyonun parçaları olarak da değerlendirilir. Amaçlar oluşturulurken misyon ve vizyon cümleleriyle durum analiz aşamasından elde edilen veriler temel dayanak olmalıdır.

Hedefler

Hedefler amaçlara ulaşmak için belirlenen ölçülebilir, kısa süreli ve zaman sınırı belli alt amaçlardır. Hedefler, genel kapsamlı olarak belirlenmiş amaçların uygulanabilmesini sağlar. İyi bir hedef cümlesinin zaman sınırı belli olmalıdır. Ayrıca; tam, anlaşılabilir, ölçülebilir, kabul edilebilir ve ulaşılabilir olma özelliklerini taşımalıdır. Amaçlar ve hedefler arasında bulunan hiyerarşiye göre, alt düzeydeki hedefler, üst düzeydeki amaca ulaşmak için belirlenmektedir. Bir amacı gerçekleştirmeye yönelik olarak birden fazla hedef belirlenebilir. Önemli olan, amaçların altında belirlenen hedeflere ulaşıldığında ilgili olduğu amaca da ulaşılmasıdır. İyi belirlenmiş hedefler belediyelere sayısız yararlar sağlar. Öncelikle belirsizliği azaltır ve yön gösterir. Faaliyetlerin amaç doğrultusunda yapılmasına, kaynakların amaçlara yönlendirilmesine yardımcı olur. Sağlayacağı bir diğer yarar ise, hedefler ölçülebilir olarak belirlendiği için yapılan faaliyetler sonucunda elde edilenlerin objektif olarak değerlendirilmesine olanak sağlar.

Performans göstergeleri

Performans göstergeleri, belediyenin hedeflerine ulaşıp ulaşmadığını ya da ne ölçüde ulaştığını ölçmek, izlemek ve değerlendirmek için kullanılan ve sayısal olarak ifade edilen araçlardır. Kurumsal performansın

⁴T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi, 2018, s.8. ⁵Neşe Songür, Kamu Yönetiminde Stratejik Planlama, Ankara, TODAİE, 2011, s.38.

etkili biçimde yönetilmesinde performans göstergeleri önemli bir rol oynar. Hedefin niteliğine bağlı olarak girdi, çıktı, sonuç, kalite ve verimlilik göstergeleri belirlenebilir.

Belediyenin misyon, vizyon, temel değerler, amaçlar, hedefler ve performans göstergelerinin belirlenmesiyle stratejik planlama sürecinin cevap aradığı ikinci soru olan nereye ulaşmak istiyoruz? sorusunun cevabı verilmiş olur. Bir başka ifadeyle stratejik plan hazırlanmış olur. Ancak stratejik planın hazırlanmasıyla süreç sona ermez. Hazırlanan planın uygulanması ve izlenerek değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun için de sürecin üçüncü sorusu olan gitmek istediğimiz yere nasıl ulaşabiliriz? sorusuna cevap verilmelidir.

Faaliyetler/projeler

Belediyeyi stratejik planında belirlediği amaç ve hedeflere ulaştıracak faaliyetler ile projelerin belirlenmesi kısaca eylem planlarının hazırlanması planın uygulanabilmesi açısından çok önemlidir. Bu aşamada maliyetlendirmenin de yapılması gerekir. Belediyeler, hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulabilmesi için bütçeleri ile program ve proje bazında kaynak tahsislerini stratejik planlarına dayandırmak zorundadırlar. Bu nedenle, belediyenin bütçesi stratejik plandaki amaç ve hedeflerle ilişkilendirilir.

STRATEJİK PLAN DENETİM AŞAMASI

Stratejik planın denetimi belediyelerin yaptıkları faaliyetler sonucunda elde ettikleri çıktı ve sonuçların stratejik planda belirlenen amaç ve hedeflerle karşılaştırılarak değerlendirilmesini gerektirmektedir. Değerlendirme sonucunda sapmalar varsa düzeltici önlemler alınır ve denetim sonuçları raporlanır. Bu süreç stratejik planlama sürecinin yanıt aradığı dördüncü soru olan başarımızı nasıl izler ve değerlendiririz? sorusunun cevabını oluşturmaktadır. Denetim

faaliyeti sonuçların izlenmesi ve değerlendirilmesiyle başlar.

İzleme ve değerlendirme

Stratejik plan hazırlandıktan sonra uygulamaya geçer geçmez sürekli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu süreç kurumsal öğrenmeyi ve faaliyetlerin sürekli olarak iyileştirilmesini sağlar. Bunun için ulaşmak istenen hedeflere ve performans göstergelerine yönelik veriler düzenli olarak toplanmalı ve değerlendirilmelidir. İzleme ve değerlendirme sürecinde belediye başkanı başkanlığında, genel sekreter ve yardımcısı, başkan yardımcısı, strateji geliştirme birimi yöneticisi ile Başkanın uygun göreceği yönetici ve diğer kişilerin katılımıyla altı aylık dönemlerde izleme toplantıları, bir yıllık dönemlerde ise değerlendirme toplantıları yapılabilir.

SONUÇ

Kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında belediyelerde on yıldan daha uzun süredir uygulanmakta olan stratejik planla-

ma süreci, belediyelerin orta ve uzun vadede odaklanmak istediği önceliklerin belirlenmesi, bütçe hazırlama ve uygulama sürecinde mali disiplinin sağlanması, kaynakların stratejik önceliklere göre dağıtılması ve etkili kullanılıp kullanılmadığının izlenmesine temel teşkil etmektedir. Stratejik planlar, belediyelerin kendisini ve şehrin geleceğini yönlendirmede kullandıkları temel araçlardır. Sahip oldukları her çeşit kaynağı etkili ve verimli kullanmalarını sağlayan belediyenin yol haritaları olarak da tanımlanabilirler. Bu nedenle yukarıda kısmen vurgulanan noktalara dikkat edilerek, yasal mevzuata ve bu süreçte yardımcı olması için hazırlanan kılavuz ve rehberlere ve bunlarda detaylı olarak açıklanan aşamalara uygun planlar hazırlanması, belediyelerin bu süreçten olumlu gelişmeler sağlamasına neden olacaktır. Burada en önemli sorumluluğun stratejik planlamaya yasal zorunluluk olarak bakmayan, sürecin belediyeye ve şehre sağlayacağı katkıların bilincinde olan belediye başkanında olduğu unutulmamalıdır.

DOĞUM SONRASI 'ANNE' BAKIMI

Derleyen
Zekeriya ŞARBAK
E. Vali

Tokyo'da açılan Setagaya Doğum Sonrası Merkezinde verilen hizmetten hareketle, doğum sonrası annelerin yaşadığı fiziksel ve ruhsal problemler ele alınmıştır. Bazı ülkelerin doğum sonrası anne bakımına ilişkin uygulamaları anlatılmaktadır¹.

Ülkemizde doğum sonrası bakım hizmeti henüz yetersizdir. Bu konuda kurumsal yapılanma henüz gelişmemiştir. Son yıllarda belediyelerimiz, engelli ve yaşlı bakımı konusunda oldukça mesafe kat etmiştir. Doğum sonrası bakım, hem annenin hem de neslin sağlığı ve başarısı açısından oldukça önemlidir. Yazıda anlatılan gelişmiş ülke örnekleri belediyelerimize ilham verecektir.

Setagaya Doğum Sonrası Merkezinde 4 ay ve daha genç bebeği olan anneler, burada görevli ebelerden ve terapistlerden destek almakta ve bir gece burada kalabilmektedir. Çünkü bazı annelerin emzirme yardımına,

bazılarının iyi bir psikolojik danışmana, bazılarının da fiziksel olarak iyileşmek için danışmanlık hizmetine ihtiyaçları vardır. Bu merkezde kadının kendisi önceliklidir. Çünkü 2015-2016 intihar istatistiklerinde, hamile kadın ve yeni doğum yapan kadın sayısı dikkat çekici rakamlara ulaşmış durumdadır.

DOĞUM SONRASININ ÖNEMİ

Japonya, doğumdan sonra kadınlara daha çok destek vermesi gerektiğinin yavaş yavaş farkına varmaya başladı. Ülkede doğum oranının düşmesi ve çocuk istismarının artması, Japonya Hükümetini doğum sonrası hizmetleri geliştirmeye yöneltti.

Doğum sonrası bakımında yetersizlik sadece Japonya'da değil. Doğum yapan kadınlar her yerde sıkıntı yaşıyor. Fakat kadınlar her şey yolundaymış gibi davranmak zorunda kalıyor. ABD'de ve diğer yerlerde odaklanılan husus anneden ziyade bebeğin sağlığı ve iyiliği. Artık doğum eskisine göre daha güvenli. 1990-2015 arasında doğum sırasında ölüm oranı yarı yarıya azalmıştır. Doğumların düzgün sağlık merkezlerinde yapılması sayesinde bugün 100 bin doğumda 216 ölüm vakası yaşanmaktadır. Ancak doğum yapan kadınların, ABD'de %10-15'i, Brezilya'da %25'i doğum sonrası depresyondan şikayetçi. Doğum yapmanın

¹The Economist dergisinde (Aralık 15-21, 2018) yer alan doğum sonrası anne bakımı konulu yazıdan derlenmiştir.

fiziki etkileri üzerinde ise daha az araştırma var. Doğum sırasında kadınların %90'ının pelvis tabanı kasları yırtılabilmekte ve bu kadınların %6'sı ciddi bir şekilde yaralanmakta.

Gelişmiş ülkelerde, aralarında ünlü isimlerin de bulunduğu doğum yapan kadınların, yaşadıkları tecrübeleri kamuoyu ile daha sıklıkla paylaşması sayesinde, anne bakımı hususu toplumun dikkatini çekmektedir. Aslında birçok ülkede, doğum sonrasının rehabilitasyon dönemi (lohusalık) kabul edildiği geleneksel uygulamalar bulunmaktadır.

İHMAL EDİLİYOR

Günümüzde modern sağlık sistemi hamilelik sırasında oldukça gelişmiş kontrol hizmetleri sunarken doğum sonrası hizmetler oldukça yetersiz. Birçok kadın; doğum travması, bebek bakımına adapte olma zorlukları, bedendeki görsel değişimler gibi doğum sonrası ruhsal problemlerden şikayetçi. ABD ve İngiltere'de, bebek 6 haftalık iken, bir sağlık görevlisi tarafından anne ziyaret ediliyor. Ancak, ABD'de işverene doğum izni verme zorunluluğu yükleyen federal bir düzenleme bile yok.

İngiltere, Fransa ve Japonya'da doğum sonrası depresyonu izlemek üzere doğumun 6. haftasında yapılan bir araştırmada, depresyonun doğum öncesi ve sonrasında daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Kadınlar ruhsal durumlarının normal veya anormal olduğunu söylemekte bile zorlanmaktadır. Kadınlar depresyonda olduklarını bir yetkiliye söylediklerinde bebeklerinin kendilerinden alınacağından korkabiliyor.

ANNELER BİLGİLENDİRİLMİYOR

İngiltere'de Sağlık Bakanlığınca yapılan bir araştırmada, ilk defa doğum yapan kadınların yarıdan fazlası, yaşayabilecekleri duygusal değişim hakkında kendilerine yeterli bilgi verilmediğini belirtmiştir. Kadınların

Zengin kadınlar yoksullara göre daha iyi doğum sonrası bakım hizmeti alabiliyor. ABD'de devlete ait doğum sonrası bakım hizmeti yaygın değil. Boşluğu özel sektör dolduruyor. Ancak bedelini ödeyebilene. Tayvan'da 2006-2016 arasında özel sektöre ait doğum sonrası bakım merkezleri dört kat artmıştır.

hamilelik sırasında ve doğum sonrası fiziksel sağlıkları oldukça ihmal edilen bir konudur. Anneler, doğum sırasında ve sonrasında pelvis tabanını yırtıkları dahil, vücutlarında ne olacağına ilişkin temel meseleleri genelde ihmal ediyor. Bazı ülkelerde doğum için çok gereksiz müdahaleler yapılıyor. Gereksiz müdahale, işi daha travmatik hâle getirebiliyor. Normal doğum yapanlar kendilerini daha mükemmel hissediyor.

Bazı ülkeler anne bakımı hususunda daha iyi. Hollanda en kapsamlı doğum sonrası hizmeti veriyor. Yeni doğum yapan her anneye bir sağlık görevlisi veya bakıcı tayin ediliyor. Anne ve bebek sağlığının takibi hususunda eğitim almış bu görevliler, anneyi doğumdan sonraki 8-10 gün içinde her gün ziyaret ediyor, ayrıca annenin alışverişini yapma ve yemeğini hazırlama işlerini de görüyor.

Fransa, doğum yapan kadınlar için fiziksel terapide öncü. 1985 yılında başlatılan bir uygulama sayesinde kadınlar ihtiyaç varsa daha fazla olmak üzere en az on seans, pelvis

tabanı rehabilitasyonu hizmeti alıyor. Fransa'da kadınlar doğum sonrası rehabilitasyon hizmeti almaları gerektiğini biliyor. Oysa geçmişte kadınlar bu tür problemlere ameliyat ihtiyacı oluncaya kadar katlanıyordu. Artık bu tür problemler önleniyor.

Diğer zengin ülkeler de doğum sonrası bakımı konusunda ilerleme sağlamıştır. 2015 yılından beri Japon Hükümeti, doğum sonrası bakım hizmeti sunacak belediyelere mali destek sağlıyor. Aynı zamanda belediyelerin, doğumdan sonraki iki hafta-bir aylık dönemde kadınlardaki depresyonu izlemelerini teşvik ediyor. Fakat bu hizmetin yaygınlaşması yavaş ilerliyor.

Zengin kadınlar yoksullara göre daha iyi doğum sonrası bakım hizmeti alabiliyor. ABD'de devlete ait doğum sonrası bakım hizmeti yaygın değil. Boşluğu özel sektör dolduruyor. Ancak bedelini ödeyebilene. Tayvan'da 2006-2016 arasında özel sektöre ait doğum sonrası bakım merkezleri dört kat artmıştır.

Daha çok bilgiye ulaşmaları kadınlarla bu hususta yardımcı oluyor. Gelecekte anne olacaklara, doğum sebebiyle neyle karşılaşacakları konusunda daha iyi fikir verecek doğum öncesi eğitim kurumları birçok ülkede geliştirilebilir. Kamu sağlık sistemine maliyet eklemekle birlikte, doğum sonrası bakımı, kadınların gereksiz yere acı çekmelerini önlediği gibi ekonomik bakımdan da anlamlı olabilir. Daha iyi doğum hizmetinin problemleri önlediği gibi daha iyi doğum sonrası bakım hizmeti de problemlerin büyümesini engeller ve uzun dönemde sağlık hizmetlerinde tasarrufa neden olur. Ayrıca kadınların çalışma yaşamına daha erken dönmesini sağlar. Üstelik kadınların sağlığı çocuklarının gelecekteki sağlıklarını ve eğitimdeki başarılarını etkiler. Depresyondaki anne çocuğunu daha az teşvik edecektir. Tükenmiş bir annenin çocuğunu emzirmesi bile zordur.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN STRATEJİK PLANLARINDA YENİLENEBİLİR ENERJİ

Dr. Asmin KAVAS

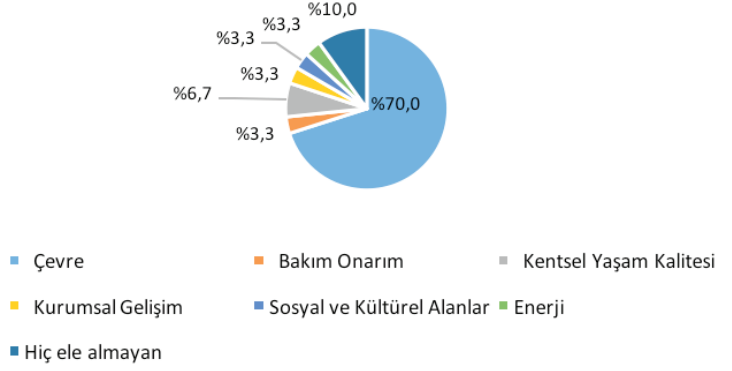
TEPAV (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı)
Şehir ve Bölge Çalışmaları-Politika Analisti

Enerjiye yönelik ihtiyaç ve talepler, kentleşme ve sanayileşme sürecini hâlen yaşamakta olan ülkemizde hızla artmaktadır. Bugün enerji talebinin yaklaşık olarak yüzde 75’ini dış kaynaklardan ithal eden Türkiye, enerjisinin ancak yüzde 25’ini kendi yerel kaynaklarından karşılamaktadır.

Ülkemizin enerjide dışa bağımlı olması, ihracattan elde edilen gelirin enerji ithalatı için harcanması, enerji kaynaklarının büyük oranda fosil yakıtlara dayanması, enerji güvenliğini tehdit eden önemli riskler arasındadır. Bu riskleri azaltmak, enerjide dışa bağımlılığı en aza indirmek, sürdürülebilir bir büyüme sağlayabilmek ve yerelden merkeze doğru ivmelenen enerji politikalarını hayata geçirebilmek için enerji kaynaklarından olan yenilenebilir enerji politikalarının ve faaliyet alanlarının geliştirilmesi gereklidir. Türkiye’de bugün nüfusun neredeyse yüzde 80’inin büyükşehir belediyelerinde yaşadığı göz önünde bulundurulduğunda, yenilenebilir enerji ihtiyacının karşılanmasında ve enerji verimliliğinin sağlanmasında yerel yönetimlere büyük ödevler, görevler ve sorumluluklar düşmektedir.

Şekil 1. 30 Büyükşehir Belediyesinin Stratejik Planlarında Yenilenebilir Enerji Alanına Yönelik Hedef ve Faaliyet Amaçları

“Büyükşehir Belediyesi’nin Stratejik Planlarında Yenilenebilir Enerji” başlıklı bu çalışmanın amacı yenilenebilir enerji politikalarının yerel düzeyde hayata geçirilmesinde önemli bir yere sahip olan büyükşehir belediyelerinin, politika ve faaliyet alanlarında yenilenebilir enerji alanına yönelik mevcut durumlarını tespit etmek ve bu alana yönelik yeni bir politika diyalogunun geliştirilmesine katkı sunmaktır.

Çalışma kapsamında, derinlemesine araştırma yönteminden yararlanılarak gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında, 30 büyükşehir belediyesinin yenilenebilir enerji alanına yönelik yürütmüş oldukları birçok politika ve faaliyet alanlarının, yeterli düzeyde olmadığı, hatta birçoğunun kurum içi performans göstergelerinin iyileştirilmesinden öteye gidemeyen hedef ve politikalarından oluştuğu, bulgular ölçeğinde yansıtılmaya çalışılmıştır.

Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarında Yenilenebilir Enerji Alanlarına Yönelik Temel Faaliyet Alanları	Büyükşehir Belediyeleri Listesi
Aydınlatma Çalışmaları (led ampül)	Adana, İstanbul, Balıkesir, Kahramanmaraş, Kocaeli
Aydınlatma Çalışmaları (güneş enerjisi, güneş durakları)	Kayseri, Hatay
Belediye hizmet binalarının elektrik ve yakıt giderlerini karşılamak	Ankara, Balıkesir, İstanbul, Şanlıurfa, Adana, Kocaeli, Bursa, Sakarya, Trabzon, Mersin, Mardin, Samsun
Yenilenebilir enerji alanında bilgilendirme, seminer	Gaziantep, Antalya, Erzurum, Trabzon, Samsun
Katı atıkların geri dönüşümü ve temiz enerji üretimi	Eskişehir, Bursa, Hatay, Sakarya
Güneş enerjisiyle merada hayvan içme suyu tesisi kurulumu	Gaziantep
GES, HES ve RES kurmak ve işletmek	Antalya, İzmir, Malatya, Manisa, Diyarbakır, Eskişehir, Muğla, Van
Plan ve projelerde GES, HES ve RES için yatırım alanlarının belirlenmesi	Hatay, Konya, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Mardin
Yenilenebilir enerji alanına yönelik proje geliştirmek, yürütmek	İzmir, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, Samsun

Tablo 2 Büyükşehir Belediyelerin Yenilenebilir Enerji Alanlarına Yönelik Temel Faaliyet Alanları

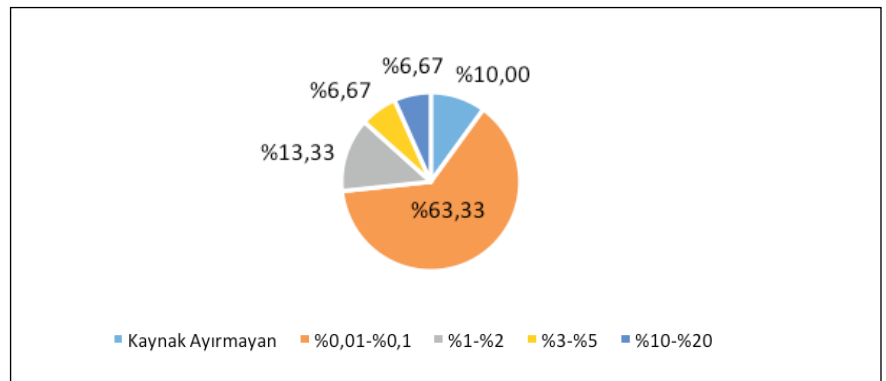
STRATEJİK PLANLARDA YENİLENEBİLİR ENERJİ POLİTİKALARI

Türkiye’de nüfusun neredeyse yüzde 80’ini barındıran 30 büyükşehir belediyesinin yenilenebilir enerji alanına yönelik yürütmüş oldukları birçok politika ve faaliyet alanları 2014-2019 yılları arasında kapsayan stratejik planlar ve yıllık faaliyet raporları ve performans programları üzerinden incelenmiştir. Yapılan incelemelere göre:

1. 30 Büyükşehir belediyesinin yüzde 70’i yenilenebilir enerji alanına yönelik stratejik amaç ve hedeflerini “çevre” başlığı altında tartışmaktadır. 30 büyükşehir belediyesinin 2014-2019 yıllarını kapsayan stratejik planlarında, yenilenebilir enerji alanına yönelik hedef ve faaliyetlerinin, hangi stratejik amaç ve başlık altında tartışıldığı incelenecek olursa; büyükşehir belediyelerinin yüzde 70’inin (21 büyükşehir belediyesi) yenilenebilir enerji alanına yönelik hedef ve faaliyetlerini “çevre” başlığı altında tartıştığı görülmektedir. 21 büyükşehir belediyesi dışında kalan büyükşehir belediyelerinin yenilenebilir enerji alanına yönelik hedef ve faaliyetlerini; i) Antalya ve Samsun

büyükşehir belediyeleri, “Kentsel Yaşam Kalitesi”, ii) Ankara Büyükşehir Belediyesi “Bakım Onarım İşleri”, iii) Trabzon Büyükşehir Belediyesi “Sosyal, Kültürel, Ticari ve Sportif Donatı Alanları”, iv) Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi “Kurumsal Gelişim” ve v) Van Büyükşehir Belediyesi “Enerji” başlıkları altında ele aldıkları gözlemlenmiştir. Ordu, Tekirdağ ve Denizli büyükşehir belediyelerinin ise stratejik planlarında yenilenebilir enerji alanına herhangi bir başlık altında yer vermedikleri, planlarında bu konuyu ele almadıkları dikkati çekmiştir.

Stratejik planlarda yenilenebilir enerji en çok, “belediye hizmet binalarının elektrik ve yakıt giderlerinin karşılanması” faaliyet alanı altında tartışılmaktadır. Stratejik Planlarda yenilenebilir enerji alanının, birden çok faaliyet alanında değerlendirildiği gözlemlenmiştir. 27 büyükşehir belediyesinin stratejik planları ve faaliyet raporlarında, yenilenebilir enerjinin, 9 faaliyet alanı kapsamında ele alındığı gözlemlenmiştir

Şekil 2. Büyükşehir Belediyelerinin Yıllık Performans Programlarına Göre Yenilenebilir Enerji Alanına Aktarılan Pay (%)

2. Stratejik planlarda yenilenebilir enerji en çok, “belediye hizmet binalarının elektrik ve yakıt giderlerinin karşılanması” faaliyet alanı altında tartışılmaktadır. Stratejik Planlarda yenilenebilir enerji alanının, birden çok faaliyet alanında değerlendirildiği gözlemlenmiştir¹. 27 büyükşehir belediyesinin stratejik planları ve faaliyet raporlarında, yenilenebilir enerjinin, 9 faaliyet alanı kapsamında ele alındığı gözlemlenmiştir. Stratejik planlarda yer verilen bu faaliyet alanları aşağıda belirtilmiştir:

- Yenilenebilir enerji alanına yönelik proje geliştirmek ve yürütmek;
- Plan ve projelerde GES, HES ve RES için yatırım alanlarını belirlemek;
- GES, HES ve RES kurmak ve işletmek;
- Güneş enerjisiyle merada hayvan içme tesisi kurmak;
- Katı atıkların geri dönüşümü için temiz enerji üretmek;
- Yenilenebilir enerji alanında bilgilendirme ve seminer düzenlemek;
- Belediye hizmet binalarının elektrik ve yakıt giderlerini karşılamak;
- Aydınlatma çalışmalarını yapmak (güneş enerjisi ve güneş durakları);
- Aydınlatma çalışmalarını yapmak (led ampul).

Büyükşehir belediyeleri tarafından yenilenebilir enerji alanına stratejik planlarda en çok yer verilen faaliyet alanı, “belediye hizmet binalarının elektrik ve yakıt giderlerinin karşılanması” olarak belirlenmiştir. Bu faaliyet alanı 12 büyükşehir belediyesinin stratejik planlarına ve faaliyet raporlarına yansıtılmıştır. Bu faaliyet başlığını, “GES, HES ve RES kurmak ve işletmek”, “aydınlatma çalışmalarını yapmak” ve “yenilenebilir enerji alanına yönelik proje geliştirmek ve yürütmek” başlıkları takip etmektedir.

3. Büyükşehir belediyelerinin, bütçelerinden yenilenebilir enerji alanına yönelik yıllık aktardıkları ortalama pay yüzde 1,45’tir. 30 büyükşehir

Göstergeler	Ölçüm
Yenilenebilir enerji kaynakları ile çalışan sistem sayısı	(adet/yıl)
Kurulan aydınlatma sistemi sayısı	(adet/yıl)
Temin edilen elektrik miktarı	(kwh/ay)
Bakım onarımı yapılan tesis, aydınlatma sayısı	(adet/yıl)
Hazırlanan aydınlatma proje çalışması	(adet/yıl)
Belediyemiz birimlerine tedarik edilen elektrik enerjisi	(kw/h)
Yıl içinde gerçekleştirilecek faaliyet ve proje sayısı	(adet/yıl)
Yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılarak uygulama yapılacak park sayısı	(adet/yıl)
Enerji verimliliği ve karbon salınımı ile ilgili yapılacak çalışma sayısı	(adet/yıl)
Enerji verimliliği ile ilgili düzenlenecek eğitim sayısı	(adet/yıl)

Tablo 3 Büyükşehir Belediyelerinin Yenilenebilir Enerji Alanına Yönelik Göstergeleri

belediyesinin 2014-2019 yılları arasındaki kapsayan ve yıllık olarak yayımlanan performans programları detaylı olarak incelendiğinde: Büyükşehir belediyelerinin yüzde 63,3’ünün (19 büyükşehir belediyesi), yenilenebilir enerji alanına yıllık aktardıkları ortalama payın yüzde 0,01-0,1 arasında olduğu görülmektedir. 30 büyükşehir belediyesinin yüzde 10’unun (3 büyükşehir belediyesi) bu alana yönelik hiç kaynak ayırmadığı; yüzde 13,3’ünün (4 büyükşehir belediyesi) yüzde 1-2 arasında kaynak ayırdığı; yüzde 6,7’sinin (2 büyükşehir belediyesi) yüzde 3-5 arasında; geri kalan yüzde 6,7’sinin (2 büyükşehir belediyesi) ise yüzde 10-20 arasında yıllık ortalama kaynak ayırdığı dikkat çekmektedir.

4. Büyükşehir belediyelerinin yenilenebilir enerji alanına yönelik performans göstergeleri, daha çok kurum içi performansı yansıtan göstergelerden oluşmaktadır. Son olarak 27 büyükşehir belediyesinin² stratejik planları ve faaliyet raporlarında yenilenebilir enerji alanına yönelik performans göstergeleri (Tablo 3) incelendiğinde, kurum içi performans göstergelerinin iyileştirilmesinden öteye gidemedikleri görülmektedir. Yenilenebilir enerji alanına yönelik performans göstergelerinden “belediyelerin birimlerine tedarik edilen elektrik enerjisi”, “kurulan aydınlatma sistemi sayısı” gibi göstergelerin ölçülebilir olmaktan öte kurum içi performansı yansıtan göstergeler olduğu dikkati çekmektedir.

Büyükşehir belediyelerinin, bütçelerinden yenilenebilir enerji alanına yönelik yıllık aktardıkları ortalama pay yüzde 1,45’tir. 30 büyükşehir belediyesinin 2014-2019 yılları arasında kapsayan ve yıllık olarak yayımlanan performans programları detaylı olarak incelendiğinde: Büyükşehir belediyelerinin yüzde 63,3’ünün (19 büyükşehir belediyesi), yenilenebilir enerji alanına yıllık aktardıkları ortalama payın yüzde 0,01-0,1 arasında olduğu görülmektedir.

¹Ordu, Tekirdağ ve Denizli büyükşehir belediyeleri stratejik planlarında yenilenebilir enerji alanına yer vermedikleri için incelemede kapsam dışı tutulmuştur.

²Ordu, Tekirdağ ve Denizli büyükşehir belediyeleri stratejik planlarında yenilenebilir enerji alanına yer vermedikleri için incelemede kapsam dışı tutulmuştur.

TÜRKİYE’NİN “SIFIR ATIK” YOLCULUĞU

Rıfat Ünal SAYMAN

REC (Bölgesel Çevre Merkezi) Türkiye Direktörü

Onur AKPULAT

REC (Bölgesel Çevre Merkezi) Türkiye Proje Yöneticisi

Türkiye 2019 yılına, Aralık 2018’de Çevre Kanunu’nda yapılan önemli değişikliklerle girdi. Yapılan değişikliklerden en önemlisi atık yönetiminin tekrar düzenlenmesi oldu. Kanun’un getirdiği en önemli değişiklik belirli ürünleri piyasaya süren şirketlere “Geri Kazanım Katılım Payı” öngörmesi oldu.

Türkiye’nin mevcut atık yönetimi sistemi “Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu” ilkesi ile Yetkilendirilmiş Kuruluşlar üzerinden yürütülüyordu. Yeni sistem farklı bir bakış açısı getirmiş oldu. Ayrıca depozito sistemi ve plastik poşetlerin ücretli hale getirilmesi gibi önemli maddelere yer verildi.

Bu yazı, “Sıfır Atık Vizyonu” kapsamında Çevre Kanunu’nda yukarıdaki konulara ilişkin maddelerindeki değişikliklerin ve taslak aşamada olan Sıfır Atık Yönetmeliği’nin mevcut ve olası getirilerinin güncel bir değerlendirmesidir¹.

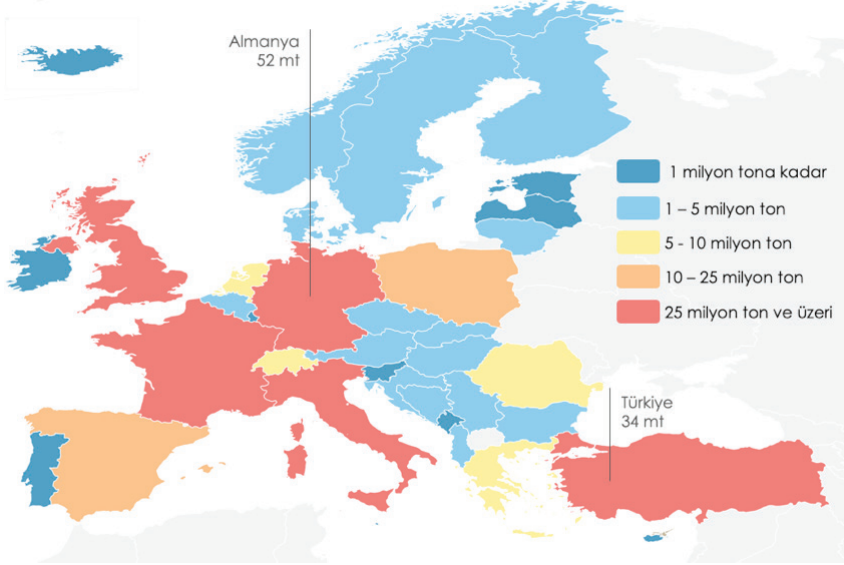
AB DÖNGÜSEL EKONOMİ PAKETİ

Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne (AB) tam üyeliği hedefleyen bir aday ülke olması, ülkemizin “Sıfır Atık Vizyonu”nu, AB’nin Döngüsel Ekonomi Paketi ile birlikte ele almasını gerektiriyor. Avrupa Birliği “Döngüsel Ekonomi” ile üretim ve tüketim alışkanlıklarının kökten değiştiği yeni bir ekonomik model öngörüyor. Bu yaklaşım ekonomik sistemimizin çalışmasında doğayı örnek almamızı öneriyor. Doğayı incelediğimiz zaman, çöp veya atık olarak adlandır-

dığımız maddelerin oluşmadığını, sadece insan faaliyetleri sonucu ortaya çıktığını görüyoruz. Döngüsel ekonomiyi karşısı “Doğrusal Ekonomi” ile anlatmak daha kolay olacaktır. En basit anlatımla bu doğrusal ekonomik modelde üretim için kullanılan kaynaklar yaşam döngüsü sonunda bertaraf edilerek ekonominin dışına atılıyorlar. Yeni sistemde doğrusal ekonominin özünde yer alan kullan at dönemi kapanıyor. Geri kazanım ve geri dönüşüm günlük hayatımıza daha çok dokunan konular oluyor.

¹Yazıda yer alan verilerin büyük bölümü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB), TÜİK ve Eurostat kaynaklarından derlenmiştir.

Şekil 1 - Avrupa Birliği Ülkelerinde Evsel Atık Miktarı
(Eurostat, 2016; TÜİK, 2016)

2016'da Avrupa Birliği ülkelerinde toplam 247 milyon ton (mt) evsel atık oluştu. 2006'ya göre %5'lik bir azalış gerçekleşti. En fazla evsel atık oluşan AB üye ülkeleri sırasıyla; Almanya 52 mt; Fransa 34 mt; İngiltere 32 mt; İtalya 30 mt oldu. Aynı dönemde Türkiye'de 34 mt evsel atık oluştu. 2006-2016 arasında Türkiye'de oluşan evsel atık miktarı %12 arttı.

Aynı dönemde Türkiye'nin nüfusu %14'lük artış göstermişti.

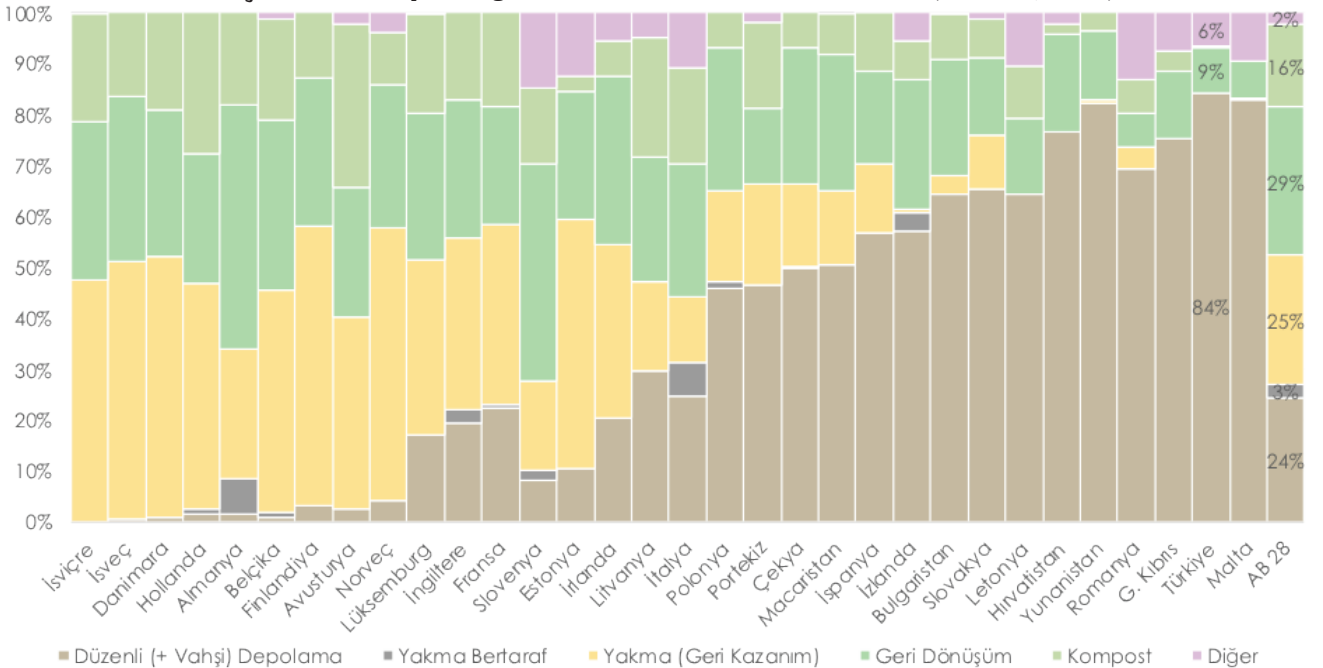
AB Döngüsel Ekonomi paketiyle 2030 yılı itibarıyla evsel atıkların %65'inin geri dönüştürülmesini ve en fazla %10'unun depolanmasını; ambalaj atıklarının %75'inin geri dönüştürülmesini hedefliyor. Bu yüksek hedefler şehir yönetimleri-

ne yönetsel, sosyolojik ve finansal zorluklar getiriyor, öte taraftan da yeni fırsatlar sunuyor. Avrupa Birliği "Döngüsel Ekonomi" sayesinde yıllık 600 milyar Avro kazanç ve hammadde tüketiminde %20'lik azaltım hedefliyor. Bunlar oldukça yüksek hedefler. AB kapsamlı bir ekonomi politikasını atık yönetimi odaklı kurgulayarak bu konuya ne kadar önem verdiğini bir kez daha gösterdi. AB'nin 28 üye ülkesi evsel atıklarını 2016 yılında ortalama %24 depolama, %3 yakma (bertaraf), %25 yakma (geri kazanım), %29 geri dönüşüm ve %16 kompostlama yöntemi ile yönetmiştir. Geri kazanım oranının toplamda %70'i aştığını rahatlıkla görebiliyoruz.

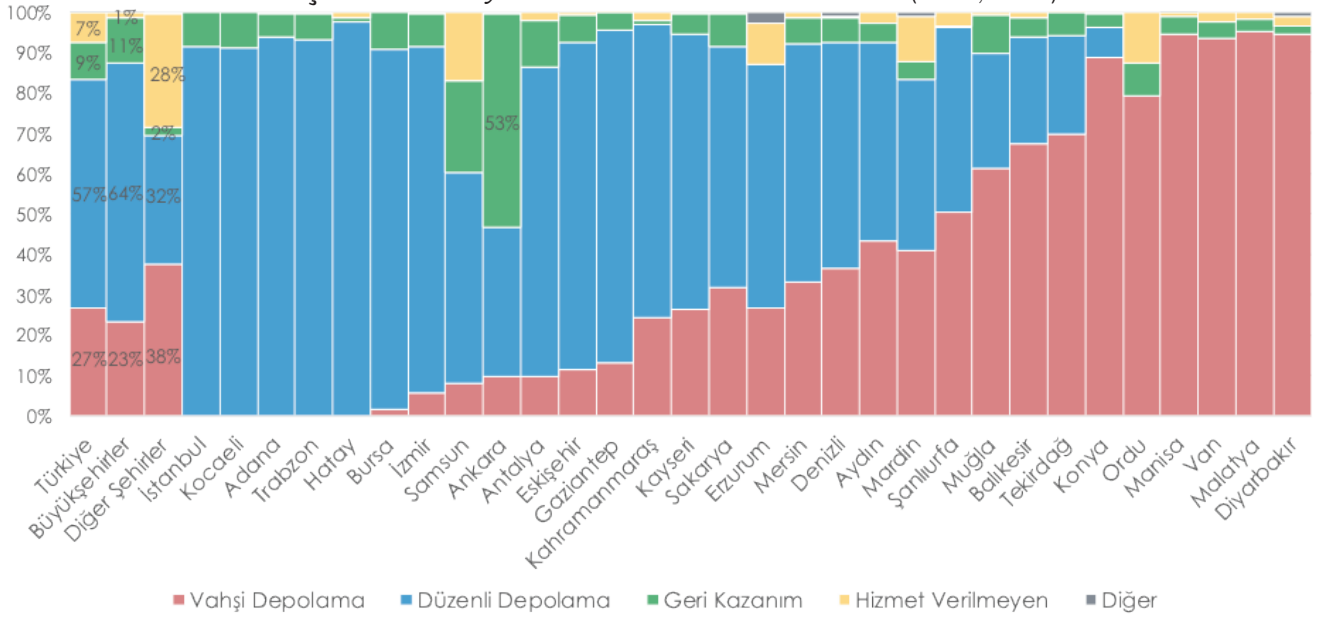
TÜRKİYE'DE ATIK YÖNETİMİ MEVCUT DURUMU

Atıkların iyi yönetilemediği durumda çevresel ve ekonomik açıdan ciddi kayıplara uğramanın kaçınılmaz olduğunun bilincinde olan Türkiye de bu konuda çabuk hareket etmeye, rüzgârı önüne değil arkasına almaya gayret ediyor. Ülkemizde ilgili kurum-kuruluşların atık yönetimi

Şekil 2 - Avrupa Birliği Ülkelerinde Evsel Atıkların Yönetimi (Eurostat, 2016)

Şekil 3 – Türkiye’de İllere Göre Evsel Atık Miktarları (TÜİK, 2016)

alanındaki çalışmaları hız kesmeden devam ediyor. “Sıfır Atık” konusuna gelmeden önce Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2016-2023 yılları arasını kapsayacak şekilde hazırladığı, Ulusal Atık Yönetimi Eylem Planı’na dikkat çekmekte fayda var. Ülkemizde 2016 yılında toplam 34,0 milyon ton evsel atık, 43,1 milyon ton endüstriyel atık meydana gelmiştir. Evsel atıkların %84’ü depolama yoluyla bertaraf edilirken sadece %9’u geri kazanılabilmektedir. %7’lik bir bölüm ise önemli bir bölümü taşrada olmak üzere bertaraf sürecine girmeden ortada bırakılmaktadır.

Bilindiği üzere sürdürülebilir bir atık yönetimin olmazsa olmazlarından biri düzenli ve vahşi depolama ile atık bertarafının azaltılarak, mümkün oldukça atıkların geri dönüşüme yönlendirilmesi. Söz konusu yönetim planı 2023 yılına gelindiği zaman evsel atıkların geri kazanımını %35’e çıkarmayı, vahşi depolamayı bitirmeyi ve düzenli depolamayı %65’le sınırlandırmayı hedefliyor. Bu çalışmanın ardından Ulusal Atık Yönetimi Eylem Planı’nı esas alacak şekilde 81 ilimizin atık yönetimi planları da oluşturulacak.

GERİ KAZANIM KATILIM PAYI

Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un en önemli maddesi “Geri Kazanım Katkı Payı” oluşturulmasını öngörüyor. Çevre Kanunu’na eklenen Ek Madde 11 ile üretici sorumluluğu çerçevesinde şirketlerin kanunun ekinde yer alan bedellerle geri dönüşüme katkı sağlamaları hedefleniyor. Buna göre, şirketler her ay bir önceki ayda piyasaya sürdükleri ürün miktar ve ağırlıklarını Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kuracağı sisteme raporlayacaklar. Raporlamayı talep eden ay içerisinde de ödemeler Hazine ve Maliye Bakanlığına yapılacaktır. “Geri Kazanım Katılım Payı”nın işleyişine ilişkin detaylar önümüzdeki aylarda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecek. Bu kapsamda ambalaj atıkları, e-atıklar, atık akümülatör ve piller, ömrünü tamamlamış lastiklere ilişkin gibi birçok yönetmeliğin değişmesi gerekecek. Toplanacak katılım payının “Sıfır Atık Belgesi” alan yerel yönetimlere dağıtılması ile etkin bir geri dönüşüm sistemi kurulması hedefleniyor.

YETKİLENDİRİLMİŞ KURULUŞLAR

Sıfır Atık Yönetmeliği’nde tanımlanmamalarının yanı sıra, kanun değişikliğinin getirdiği Geri Kazanım Katılım Payı ve Depozito Uygulaması da üreticiler tarafından kurulan Yetkilendirilmiş Kuruluşlar (YK) için zorlu bir süreç olacak. Ülkemizde ambalaj atıkları için 4, atık akümülatör ve piller için 3, elektronik atıklar için 3, ömrünü tamamlamış lastikler için 1 ve atık madeni yağlar için 1 olmak üzere toplam 12 adet “Yetkilendirilmiş Kuruluş” faaliyet gösteriyor. Bu kuruluşlar, piyasaya süren şirketlerin üretici sorumluluklarını üstleniyorlar. Yeni sistemde, şirketlerin beyanlarını ve ödemelerini doğrudan kamuya yapmaları, YK’ların ana işlevini ortadan kaldırmış oluyor. Ancak, kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler düzenlenmeden, YK’ların idari ve finansal işleyişlerinde ne gibi değişikliklerin olacağını söylemek mümkün değil. Mevcut sistemde üreticiler ile belediyeler arasındaki ilişkiyi YK’lar kuruyordu. Yeni sistemde bu ilişkinin nasıl kurgulanacağı paydaşların merak ettiği hususlardan bir diğeri.

DEPOZİTO UYGULAMASI

Kanun değişikliğinin getirdiği en önemli ikinci konu “Depozito Sistemi”. Depozito uygulaması da tıpkı geri kazanım katılım payı gibi atık oluşumunu azaltmaya ve geri kazanımı artırmaya yönelik alınan ulusal tedbirlerden bir tanesi. Kanun değişikliği depozito sisteminin 2021 yılında pet şişe gibi belli ambalaj türleri için zorunlu uygulanmasını öngörüyor. Depozito sisteminin uygulanmasına yönelik usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle detaylandırılacak. 2021 yılına gelmeden sorumlu paydaşların sisteme yönelik hazırlıklarını tamamlamaları önem teşkil ediyor. Yeterli ön hazırlık yapılmadığı durumda 2 yıl sonra bu sistemin ertelenmesi söz konusu olabilir. Bu nedenle vatandaşlar da dâhil olmak üzere tüm paydaşların bu süreci ilgiyle takip etmesi, piyasaya sürenlerin bu yöne çabalarının talep edilmesi ve desteklenmesi gerekiyor.

“SIFIR ATIK PROJESİ” VE TASLAK YÖNETMELİK

Bakanlığın mevcut atık yönetim planını ve ilgili atık yönetimi mevzuatını destekleyici olarak 2017 yılında başlatılan Sıfır Atık Projesi ülkemiz genelinde kaynakların daha verimli kullanılması, atık oluşumunun önlenmesi veya minimize edilmesi, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanılmasını hedefliyor. Kamu kurumlarından başlayarak kademeli olarak ilgili sis-

temlerin kurulumlarının gerçekleştirilerek 2023 yılında tüm Türkiye’de uygulamaya geçilmesi hedefleniyor. Proje Sayın Emine Erdoğan’ın himayesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülüyor. Görünürlüğü oldukça yüksek olan proje sayesinde şimdiden oldukça değerli kazanımlar elde edilmiş durumda.

2018 yılı sonu itibarıyla toplam 19 ayda, sadece Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde toplanan ve geri kazanımı sağlanan 214 ton atık ile 807.341 kWh enerji, 3.528 m³ su, 1.490 m³ depolama alanının tasarrufu sağlandı, sera gazı salımı ise 25,6 ton azaltıldı. Elde edilen diğer tasarruf ve kazançlar aşağıdaki şekilde görülebilir. Başta Cumhurbaşkanlığı olmak üzere “Sıfır Atık” yaklaşımının diğer kamu binalarında da uygulanması ile projenin etkisi büyüyerek artıyor.

Projeyle birlikte hızlı bir şekilde oluşturulan ilk yasal düzenleme olan Sıfır Atık Yönetmeliği’nin taslağı geçtiğimiz yılın Ekim ayında görüşe açıldı. Yönetmelik projenin amacına yönelik olarak etkin sıfır atık yönetim sisteminin kurulması ve sıfır atık belgesi verilmesine ilişkin usul ve esasları düzenliyor. Yönetmelik ile 10.000 ve üzeri nüfusa sahip olan büyükşehir ilçe belediyeleri, il ve ilçe belediyelerinin sıfır atık belgesi alması zorunlu hale geliyor. Yönetmelik, terminaller, AVM’ler, OSB’ler, 1.000 ve üzerinde çalışanı olan kamu kurum ve kuru-

luşları, 100’den fazla öğrencisi eğitim kurumları, 100’den fazla çalışanı olan iş yerleri, sanayi kuruluşları, 4 ve 5 yıldızlı oteller ile 50 ve üzeri yatak kapasitesine sahip sağlık kuruluşlarının 2019 yılında, bu ilk grubun dışında kalan diğer tüm kurum ve kuruluşların ise 2020 ve 2021 yıllarında “Sıfır Atık Sistemi”ne geçmesini öngörüyor.

İKİLİ TOPLAMA

Taslak Sıfır Atık Yönetmeliği ile, “İkili Toplama” konusu tekrar gündeme geldi. Ülkemizde kaynağında ayrıştırmaya yönelik çabaların çok daha önceden başlatıldığını aklımızda bulundurmakla beraber, İkili Toplama kavramının ilk olarak 2012 yılında yayımlanan Katı Atıkların İkili Toplanmasına İlişkin Genelge ile hayatımıza girdiğini belirtmek lazım. Ardından 2015 yılında yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği’nde biyo-bozunur atıklar ile geri kazanılabilir atıkların evlerde iki farklı torbada biriktirilmesi ve ayrı olarak toplanması olarak tanımlandı. Taslak yönetmelik ile de uygulamanın kademeli ve sistematik bir şekilde hayata geçirilmesi hedefleniyor.

Mevcut duruma bakıldığında ise özellikle kapıdan kapıya “İkili Toplama”ya yönelik belediyelerimizin faaliyetlerinin maalesef yetersiz olduğunu söylemek gerekir. Büyükşehirlerimizdeki yüksek nüfuslu birkaç öncü belediyenin örnek uygulamaları dışında, diğer belediyelerimizin bu

 126 ton kağıt-karton	 49 ton plastik	 8,7 ton cam	 11,5 ton metal	 4 ton yemek artığı	 9,1 ton organik atık	 1455 L atık madeni yağ	 3760 L bitkisel atık yağ
 2142 adet ağaç	 799 varil petrol	 10 ton hammadde	 15 ton hammadde	 4 ton besin	 3,7 ton kompost	 909 L madeni yağ	 3760 L biyodizel

Ofis-Bina-İşyeri-Konut-Okul-AVM ve Benzeri Yerlerde
İç Mekanlarda

Cadde, Sokaklar gibi Kamuya Açık Alanlarda

Yoğun Miktarda Organik Atık Oluşan Noktalarda
(Yemekhaneler ve Yemek Hazırlama Bölümleri)

İhtiyaç Halinde Oluşan Atıkların Türüne Göre Farklı
biriktirme ekipmanları kullanımı

yönde ya hâlihazırda bir çalışması bulunmuyor ya da mevcut çabalar oldukça etkisiz görülüyor.

Yönetmelik ile beraber “Sıfır Atık Belgesi” alan konutlar dışındaki tüm kurum/kuruluş/birimler (belediyeler, AVM’ler, OSB’ler, ticarethaneler, üniversiteler, okullar) topladıkları atıkları satabilecekler. Bu durumda sadece konutlardan toplama yapabilecek Toplama Ayırma Tesisleri (TAT) diğer kurumlardan atıkları satın almak zorunda kalacak. Bu şartlardaki bir sistemde birçok TAT faaliyetlerini durdurmak zorunda kalabilir.

ÜCRETLİ PLASTİK POŞET

“Sıfır Atık” rüzgârı Çevre Kanunu’ndaki atık yönetimine ilişkin değişiklikleri de beraberinde getirdi desek yanlış olmaz herhalde. Yeni kanun “Sıfır Atık” hedefine ulaşmaya yönelik destekleyici tedbirler içeriyor. Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Aralık 2018’de yürürlüğe girmesiyle, 1/1/2019’dan itibaren plastik poşetlerden kaynaklanan çevre kirliliğinin önlenmesi ve kaynakların verimli yönetimi amacıyla satış noktalarında plastik poşetlerin ücretli olarak satılması uygulaması başlatıldı. Yine Ocak ayında Plastik

Poşetlerin Ücretlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar yürürlüğe konuldu. 2019 yılında önce yılda toplam 35 milyar plastik poşet tüketilen ülkemizde kişi başı yaklaşık 440 olan plastik poşet kullanımının 2025 yılında %90 oranında azaltılarak 40’a düşürülmesi hedefleniyor. Mevcut durumda plastik poşetlerin ülkemizdeki toplama oranı yaklaşık %1. Bunun temel nedeni de yüksek toplama ve geri kazanım maliyetleri. Bu nedenle geri kazanım yerine kaynağında azaltım hem çevresel hem de ekonomik anlamda çok daha etkin bir seçenek olarak önümüzde duruyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ilk gözlemlerine göre uygulamanın ilk birkaç günü sonunda poşet kullanımında yaklaşık %50’lik bir düşüş tespit edilmiş durumda.

SOKAK TOPLAYICILARI

Atık yönetimi denince akla gelen başlıca konulardan birisi de sokak toplayıcıları. Öncelikle sokak toplayıcılarının varlığının “Sıfır Atık” gibi sistematik bir atık yönetimi yaklaşımının önündeki engellerden biri olduğunu söylemek gerekiyor. Mevcut geri dönüşüm zincirinin kayıt dışı bir halkası olarak, bu süreci uygun-sağsızsız koşullarda yapıyor, ancak çevre ve ekonomiye önemli

bir katkı sağlıyorlar. Sadece İstanbul’da 40.000, Türkiye’de ise toplam 100.000’in üzerinde sokak toplayıcısı olduğu tahmin ediliyor. Bu rakam ülkemizdeki Suriyeli sığınmacılar ile birlikte hızla artmaya devam ediyor. Atıkların geri dönüşümü sürecinde aktif bir rol üstlenen sokak toplayıcıları, şehirlerin her yerinde günde yaklaşık 5-9 saat arası çalışıyorlar. Bir sokak toplayıcısı her gün ortalama 15 km yol yürüyerek yaklaşık 100 kg atık topluyor. Aylık ortalama kazançları ise 1.500 ile 3.000 TL arasında değişiyor ki bu kazanç sisteme dâhil olmak istememelerindeki en temel sebeplerden biri. Belediyelerin alacağı teşvikler ve bu doğrultudaki ek yatırımları ile çok daha aktif olacağı yeni sistemde sokak toplayıcılarının da atıklara ulaşmak üzere farklı yollara başvurabilecekleri tahmin edilebilir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çevre Kanunu’ndaki değişiklikler ve Sıfır Atık Yönetmeliği’nin etkilerini şimdiden görmek mümkün. Bu düzenlemeler ülkemizin kısa vadede ulusal düzeyde belirlenen atık yönetimi hedeflerine, orta ve uzun vadede de AB’nin döngüsel ekonomi hedeflerine ulaşmasındaki temel mevzuat olacak.

“SIFIR ATIK PROJESİ”NE ADANA’DA UYGULAMALI DESTEK

Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Hüseyin Sözlü, eşi Zeynep Sözlü ile birlikte Garden Koala Sera Bahçesini ziyaret ederek “Sıfır Atık Projesi” kapsamında Büyükşehir Belediyesi tarafından temin edilen bez torbaları hemşehrilerine takdim etti.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın Değerli eşi Emine Erdoğan himayesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yürütülen “Sıfır Atık Projesi” kapsamında ücretli poşet uygulamasının 1 Ocak’tan itibaren başlamasının ardından Adana Büyükşehir Belediyesi harekete geçmişti. Kent genelinde çöpü toplayıp, Sofulu Çöplüğünde bertarafını gerçekleştiren, geri dönüşüm tesisinde atık kâğıt, plastik, cam ve metallerin ekonomiye geri kazanımını sağlayan Adana Büyükşehir Belediyesi, çevre kirliliğini önlemeye yönelik hizmetlerine bir yenisini ekleyerek bez

torba dağıtımını yapmaya başlamıştı. Başkan Sözlü ve eşi Zeynep Sözlü, “Sıfır Atık Projesi” kapsamında Büyükşehir Belediyesi tarafından temin edilen bez çantaları hemşehrilerine takdim ederek onların da bu projenin paydaşı olmalarını sağladılar.

Bez çantaları alan vatandaşlar, çevrenin korunmasına yönelik hizmetlerinden dolayı Başkan Hüseyin Sözlü’ye teşekkür ederek, uzun ömürlü bez çantaları pazar ve market alışverişlerinde rahatlıkla kullanacaklarını belirtip, bilinçlendirme kampanyasını desteklediler.

Bez çantaları alan vatandaşlar, uzun ömürlü bez çantaları pazar ve market alışverişlerinde rahatlıkla kullanacaklarını belirtip, bilinçlendirme kampanyasını desteklediler.

TÜRKİYE'DE EN ÇOK SEBZE VE MEYVE İSRAF EDİLİYOR

Gözde YILIDIR

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) İletişim Uzmanı

Dünya genelinde israf edilen gıdanın miktarı senede yaklaşık 1,3 milyar ton olup bu miktar, üretilen toplam gıdanın üçte birine karşılık gelmektedir. Gıda kaybı ve israfının ekonomik maliyeti ise toplamda 1 trilyon dolar düzeyinde görülmektedir.

Ekonomi sadece rakamlardan oluşmuyor. Hasat ve depolamada meydana gelen kayıplar bir yandan küçük çiftçi için gelir kaybına neden olurken, dar gelirli tüketici için ise daha yüksek fiyatlar anlamına geliyor.

Kayıp ve israfın şekli ülkelerin gelişmişlik durumuna göre de farklılık gösteriyor. Gelişmekte olan ülkelerde kayıpların yüzde 40'ı hasat ve işleme düzeylerinde olurken, gelişmiş ülkelerde ise kaybın yüzde 40'ı perakende ve tüketici düzeyinde gerçekleşiyor. Bölge bazında israfa baktığımızda Avrupa ve Kuzey Amerika'da yıllık kişi başı 95-115 kg; Sahra Altı Afrika, Güney Asya, Güneydoğu Asya'nın ise kişi başı yılda 6-11 kg. a ulaştığını görüyoruz. Tüm bu veriler, dünya genelinde gıda kayıp ve israfının çok ciddi bir boyuta ulaştığını ortaya koymaktadır.

EN ÇOK İSRAF SEBZE VE MEYVEDE

Türkiye'de de durum çok farklı değil. 2013 yılında Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) olarak yaptığımız araştırmaya göre; Türkiye'de en çok kayıp ve israfın yüzde 53 ile sebze ve meyvelerde olduğu görülmekte. Hane halkı düzeyindeki israfın da yüzde 5 ile sebze-meyve tahıl ve yağlı tohumda, yüzde 4 ile de baklagillerde gerçekleştiğini görüyoruz.

Görüldüğü üzere gıda kaybı ve israfı küresel bir sorun; bu nedenle çözümü, ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde çaba gerektirmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, gıda arz zincirlerinin güçlendirilmesi ve altyapı, ulaştırma, gıda sanayi ve paketleme sanayine yatırım yapılması gerekiyor. Bunu başarmada hem kamuya, hem de özel sektöre büyük görev düşmekte.

Son yıllarda bu alanda politika düzeyinde küresel anlamda önemli gelişmeler oldu. Bunların belki de en

önemlisi, 2015 yılında kabul edilen, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan 12'si "Sorumlu Tüketim ve Üretim". Bu hedef çerçevesinde gıda kayıp ve israfının azaltılması bir alt hedef olarak belirlendi ve 2030 yılına kadar gerçekleştirilmesi planlanan hedefler kondu. Birleşmiş Milletler, tavsiye ederek onları bu hedefe teşvik ediyor.

HEDEF İSRAFIN AZALTILMASI

Kurum olarak gıda kaybı ve israfının azaltılması öncelik verdiğimiz konulardan biridir. Gıda kayıp ve israfına ilişkin bir veri ve bilgi üssü oluşturmaya çalışmakta ve bu amaçla çok çeşitli ortaklarla çalışmalar yürütmekteyiz.

2011 yılında Almanya, Düsseldorf'ta gerçekleştirilen Interpack Paketleme ve İşleme Sanayi Fuarı sırasında FAO ile Messe Düsseldorf'un ortaklığıyla başlayan SAVE FOOD Küresel Girişimiyle dünya çapında gıda israf ve kaybına yönelik iş birliği ve koordinasyonu geliştirmek için çalışmalar yürütüyoruz; gıda kayıp ve israfının etkileri ve muhtemel çözümler konusunda farkındalık yaratmaya çalışıyoruz; politika, strateji ve programların geliştirilmesine yönelik araştırma yapıyor ve bu alandaki projeleri desteklemeye çalışıyoruz.

ETKİLİ ADIMLAR ATLDI

2015 yılında Türkiye, G20 başkanlığı çerçevesinde önemli bir girişime önderlik etti ve Mayıs 2015'te gerçekleştirilen G20 Tarım Bakanları Toplantısının gıda kayıp ve israfına odaklanmasını sağladı. Söz konusu toplantıda yapılan çağrı üzerine FAO ve Uluslararası Gıda Politikaları Araştırma Enstitüsü (IFPRI), gıda kayıp ve israfının ölçülmesi ve azaltılması konusunda bilgi ve tecrübe paylaşımı amaçlı bir platform oluşturdu. Bu platformda ülkeler ve ilgili paydaşlar gıda kaybı ve israfına yönelik yerel, ulusal ve bölgesel dü-

zeydeki iyi uygulamalarını, politika ile programlarını paylaşıyorlar.

Aynı zamanda 2017 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı ile ortak yürüttüğümüz FAO-Türkiye Ortaklık Programı'nın ikinci safhasının açılışını gerçekleştirdik. Program çerçevesinde Türkiye hükümeti tarım, gıda ve ormancılık alanlarında projeler gerçekleştirilmesi amacıyla FAO'ya 20 milyon dolar miktarında fon sağladı ve gıda kaybı ve israfı alanında da bir proje tasarlanmasına vesile oldu. Proje ile FAO'nun bu alandaki deneyim ve politika önerilerinin ve Türkiye'nin deneyimlerinin FAO Orta Asya Alt Bölge Ofisi'ne bağlı ülkelere aktarılmasına katkıda bulunmayı ve gıda kaybı ve israfı konusunda karşılaştıkları zorlukların çözülmesini hedefliyoruz.

'DÜNYA GIDA GÜNÜ'

Her yıl, FAO'nun kurulduğu gün olan, 16 Ekim'de kutlanan "Dünya Gıda Günü" kapsamında küresel olarak artan açlığa dikkat çekmek için etkinlikler gerçekleştiriyoruz. Geçen seneki kutlamada ağırlıklı odak noktamız, açlık ve dengesiz beslenme ile mücadelede kaydedilen ilerlemeleri sektöre uğratan zorlukları tespit etmek ve ülkeler ve karar alıcılar, özel sektör, halk, sivil toplum ve Birleşmiş Milletler kuruluşları gibi hedef kitlelere harekete geçme çağrısında bulunmak oldu.

2050 yılında dünya nüfusunun 9 milyara ulaşacağı tahmin ediliyor. Artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayabilmek için küresel gıda üretiminin 2050'ye kadar yüzde 60 oranında artması gerektiği hesaplanıyor. Ancak, gıda israfının kontrol altına alınmasıyla, üretim kapasitesi üzerindeki baskı azaltılabilir. Öyle ki, dünya genelinde meydana gelen kayıp ve israfın yalnızca dörtte birinin önlenmesi, 821 milyon aç insanın beslenmesine yetiyor.

Almanya Belediyeler Birliği ile İş Birliği

Alman İş birliği Kurumu (GIZ) tarafından Türkiye ve Almanya kurumları arasında iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla yürütülen proje kapsamında Birliğimiz temsilcilerinden oluşan bir heyet Almanya'nın Berlin kentine 18-22 Şubat 2019 tarihleri arasında bir çalışma ziyareti gerçekleştirdi.

TBB Genel Sekreter Vekili Ahmet Kazan'ın başkanlığında Almanya Belediyeler Birliğini ziyaret eden heyet, yerel finans ve sığınmacılar konuları üzerinde iş birliği alanlarını

değerlendirdi. Programın devamında Berlin'in merkez ilçesi olan Mitte Belediyesine ziyaret gerçekleştirilerek sığınmacılara yönelik faaliyetler yerinde incelendi. Heyet, program

süresince çeşitli Alman belediyelerini ve kurumlarını ziyaret ederek geliştirilebilecek ortak projeler hakkında fikir alışverişinde bulundu.

Dirençli Kentler Tartışıldı

Dünyanın en geniş yerel yönetim ağı olan Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatının (UCLG) olağan Bölge ve Komiteler Toplantısı (UCLG Retreat) 11 Şubat 2019 tarihinde Barselona'da gerçekleştirildi.

Beş gün süren Toplantının ilk gününde UCLG çalışma toplantılarının geliştirilmesi ve Sürdürülebilir Kalkın-

ma Hedeflerinin yerelleştirilmesi ile ilgili yapılması gerekenlerin ele alındığı panele konuşmacı olarak katılım

sağlayan Birliğimiz Proje ve Finansman Müdürü Cemal Baş, özellikle küresel hedeflerin finansmanı hususunda belediyelerdeki kapasitenin artırılması ve belediye birliklerinin bu alanda görev üstlenmesi gerektiğine dikkat çekti.

Toplantının ikinci gününde "Dirençli Kentler ve Aracı Kentler" başlıklı oturumda konuşmalarını gerçekleştiren Urla Belediye Başkanı Sibel Uyar ise Urla'nın eko-sorumlu kent olarak belirlenmesine sebep olan özelliklerini anlattı. Aracı kentlerde kırsal kalkınmanın ve cinsiyet eşitliğinin kentleri daha güçlü kılacağına altını çizen Uyar, aracı kentler olarak birlikte çalışarak dayanıklı kentler yaratmaktan çok, dayanıklı hayatlar yaratılması gerektiğini belirtti.

TBB'ye Yeni Görev

Birliğimiz, Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Birliği (CEMR) tarafından hazırlanacak olan Avrupa Yerel Finans Raporu için metodoloji ve içerik geliştirmek üzere görevlendirildi.

Birliğimiz, Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Birliği (CEMR) tarafından hazırlanacak olan Avrupa Yerel Finans Raporu için metodoloji ve içerik geliştirmek üzere görevlendirildi.

CEMR altında faaliyet gösteren Yerel Finans Uzmanları Komitesi toplantısı 16 Ocak 2019 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirildi. Toplantıya Birliğimizi temsilen TBB Proje ve Finansman Müdürü Cemal Baş ve Uzman Nebahat Başbüyük katılım sağladı.

Toplantının gündeminde Avrupa'daki yerel finans politikaları ve Avrupa 2020 Yerel Finans Raporu ve emlak vergisi yer aldı. Toplantıda Türki-

ye'deki emlak vergisi uygulamaları ve yeni gelişmeler üzerine sunum yapan Birliğimiz, Avrupa 2020 Yerel Finans Raporu başlıklı toplantı gündeminde raporun içeriği ve metodolojisi üzerine öneriler getirdi. Toplantı sonunda 2019 yılı Haziran ayında tekrar toplanma kararı alan Yerel Finans Uzmanları Komitesi, Avrupa 2020 Yerel Finans Raporu için metodoloji ve içerik hazırlanması görevini TBB'ye verdi. Ayrıca daha önce sadece AB üyesi ülkeleri içeren raporun genişletilerek Türkiye'yi de içermesi amacıyla Avrupa'daki OECD ülkelerini kapsamına karar verildi.

Yerel Finans Uzmanları Komitesi, Avrupa 2020 Yerel Finans Raporu için metodoloji ve içerik hazırlanması görevini TBB'ye verdi. Daha önce sadece AB üyesi ülkeleri içeren raporun genişletilerek Türkiye'yi de içermesi amacıyla Avrupa'daki OECD ülkelerini kapsamına karar verildi.

Finansal Kapasite Geliştirme Teknik Yardım Projesi Başladı

Birliğimiz, Dünya Bankası ve Fransız Kalkınma Ajansının paydaşlığında başlatılan “Yerel Finansal Kapasite Geliştirme Teknik Yardım Projesi” kapsamında 21-24 Ocak 2019 tarihleri arasında Ankara, Eskişehir, Manisa ve Aydın Büyükşehir Belediyelerine çalışma ziyaretleri gerçekleştirildi.

2016 yılında Birliğimiz ve Dünya Bankası iş birliği ile gerçekleşen Kredibilite Akademisi (Creditworthiness Academy) Çalıştayının sonuçlarından biri olarak gerçekleştirilmesi planlanan Proje çerçevesinde yapılan ziyaretlerde Birliğimizi Uzman Ahmet Erün temsil ederken Proje ortakları Dünya Bankası ve Fransız Kalkınma Ajansı uzmanları da ziyaretlere eşlik etti. Belediyelerimiz yetkilileri ile gerçekleştirilen toplantılarda; projenin kapsamı, proje ekibi oluşturulması ve ulaşılması hedeflenen sonuçlar üzerinde değerlendirmeler yapıldı. Teknik toplantı kısmında ise belediyelerimizin mali yönetim ve bütçe çerçevesi, borçlanma ve likidite yapısı ve genel mali performansları hakkında bir dizi görüş alışverişinde bulunuldu.

PROJENİN KAPSAMI

Faaliyetlerine başlanan “Yerel Finansal Kapasite Geliştirme Teknik Yardım Projesi”nde belediyelerin özkaynak geliştirme ve gelir yönetimine destek vermek, iklimle duyarlı sermaye yatırım planlaması konusunda kapasite geliştirmek ve belediye altyapı projeleri için alternatif finansman kaynaklarını araştırmak amaçlanmakta olup; Proje bileşenleri “Öz Kaynak Gelirlerinin Artırılması ve Likidite Yönetiminin Geliştirilmesi, Proje Hazırlama, Yönetim ve Finansman Bulma, Kent Düzeyinde İklimle Duyarlı Sermaye Yatırım Planı Hazırlanması ve Finansal Yönetim ve Kredibilitenin Geliştirilmesi” olarak belirlendi.

Proje bileşenleri “Öz Kaynak Gelirlerinin Artırılması ve Likidite Yönetiminin Geliştirilmesi, Proje Hazırlama, Yönetim ve Finansman Bulma, Kent Düzeyinde İklimle Duyarlı Sermaye Yatırım Planı Hazırlanması ve Finansal Yönetim ve Kredibilitenin Geliştirilmesi” olarak belirlendi.

Hindistan Heyetinden Tecrübe Paylaşımı Ziyareti

Birliğimizin de ortak çalışmalar yaptığı Alman Uluslararası İş Birliği Kurumu (GİZ) tarafından Hindistan'da uygulanan Proje kapsamında Hindistan Hükümetinin üst düzey temsilcilerinden oluşan bir heyet ülkemize çalışma ziyareti gerçekleştirdi.

Ziyaret kapsamında heyete, Ankara ve İstanbul'da sokakların yayalaştırılması ve pazar planlaması, kent tasarımı, kentsel altyapı, kentlerin ve pazarların düzenlenmesi hakkında Birliğimiz, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Keçiören Belediyesi yetkilileri tarafından bilgiler aktarıldı.

Yerinde uygulama örneklerini görmek amacıyla Ankara Büyükşehir Belediyesi Toptancı Hali ve Keçiören Belediyesine ait 100. Yıl Semt Pazarı ve Etlik Osmanlı Kapalı Semt Pazarı'na gidildi. Ardından Birliğimize ziyaret gerçekleştiren heyete Birliğimizin görev ve çalışmaları, Belediye Kanunu ve uygulamaları ile hal komisyonu hakkında bilgiler verildi. Birliğimiz Genel Sekreter Vekili Ahmet Kazan heyetin sorularını cevaplayarak iş birliği alanlarında heyetle fikir alışverişinde bulundu. Heyet, ziyaretten duyduğu memnuniyeti ifade ederek Birliğimize iş birliğinden dolayı teşekkür etti. Heyet, ziyaretlerine İstanbul'da devam etmek üzere Ankara'dan ayrıldı.

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (YBYK) tarafından, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartını hatırlatmak ve yerel demokrasinin önemine dikkat çekmek amacıyla düzenlenen etkinliğe, Avrupa Konseyi nezdinde Türkiye Daimi Temsilciliği görevini yürüten Büyükelçi Kaan Esener'in de hazır bulunduğu toplantıya ülkemizden Kırklareli, Ahmetbey, Beşiktaş, Büyükçekmece, Edremit, Kadıköy, Karşıyaka, Lüleburgaz, Rize, Keçiören, Bağcılar, Maltepe, Sarıyer ve Zeytinburnu Belediyeleri katılım sağladı.

Özellikle çocukların ve gençlerin yerel demokrasiye ilişkin farkındalığını ve yerel demokrasiyi sahiplenmesini artırmaya odaklı Haftanın, 2018 yılı teması "Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi için Vatandaş Katılımı, İstisare ve Sorumluluk" başlığı altında gerçekleştirildi. İyi uygulama örneklerini Konsey üyesi diğer ülke temsil-

Avrupa Yerel Demokrasi Haftası Sertifika Töreni

2007 yılından bu yana her yıl ekim ayında düzenlenen Avrupa Yerel Demokrasi Haftası'nın (ELDW) Yıllık Koordinasyon Toplantısı 19 Şubat 2019 tarihinde Konsey üyesi 10 ülkeden 60'dan fazla temsilcinin katılımıyla Strazburg'da gerçekleştirildi.

çileri ile paylaşan katılımcılar, ayrıca ileriye yönelik değerlendirmelerde bulundu. Programa katılım sağlayan

belediyelere, Hafta kapsamında aldıkları aktif rol nedeniyle "12 yıldız" statüsü sertifikası verildi.

TÜRKİYE VE AB ARASINDA ŞEHİR EŞLEŞTİRME PROJESİ

“Türkiye ve AB arasında Şehir Eşleştirme Projesi” Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) II kapsamında desteklenmektedir. Toplam bütçesi 4,5 milyon avro olan projenin “teknik destek” ve “hibe”den oluşan iki bileşeni bulunmaktadır.

Teknik destek bileşeninin uygulama süreci 6 Nisan 2018 tarihinde yapılan açılış toplantısı ile başlamıştır. Proje, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı koordinasyonunda Türkiye Belediyeler Birliği, Vilayetler Birliği ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü iş birliğinde uygulanmaktadır.

HİBE BİLEŞENİ

Proje kapsamında şehir eşleştirmeye yönelik bir teklif çağrısı yayımlanmıştır. Teklif çağrısı kapsamında iki öncelik belirlenmiştir. Birinci öncelik alanı: AB Üye Ülkeleri ile Tür-

kiye'deki yerel idareler/yönetimler arasında şehir eşleştirme ilişkilerinin oluşturulması ve/veya mevcut ilişkilerin derinleştirilmesidir. İkinci öncelik alanı: Yerel idareler/yönetimlerin, AB müktesebat başlıkları ve/veya Birleşmiş Milletler (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi'nin (CEMR) öncelikleri doğrultusunda, AB bütünleşmesi ve AB-Türkiye ilişkilerinin geliştirilmesi sürecindeki rollerinin pekiştirilmesidir.

Teklif çağrısına ilişkin değerlendirme süreci 2018 yılı içerisinde tamamlan-

mış ve uygulama dönemi 15 Ocak 2019 itibarıyla başlamıştır. Hibe programı çerçevesinde Türkiye'nin 19 farklı şehrinden 23 hibe projesi sözleşme imzalanmıştır. Ülkemizin çeşitli bölgelerinden büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri, valilikler ve kaymakamlıkların “faydalanıcısı” olduğu hibe projeleri Almanya, Bulgaristan, İspanya, İtalya, Letonya, Litvanya, Macaristan, Polonya, Romanya, Portekiz, Slovenya, Yunanistan ve ülkemizden eş-faydalanıcı kurum ve kuruluş ile iş birliği içerisinde yürütülecektir. Hibe programı kapsamında 23 projeye 2,6

KOORDİNATÖR FAYDALANICI	PROJE ADI
Silvan Belediyesi	Geri Dönüşümde En İyi Uygulamalar
Suluova Kaymakamlığı	Çevre Koruma İçin Kentler Arası İş Birliği
Nevşehir Belediyesi	Sürdürülebilir Belediyecilik İçin Değişim
Çankaya Belediyesi	Kadın Gücüyle Dirençli Kentler
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Çevreci Kış Turizmi İçin İş Birliği
Lüleburgaz Belediyesi	Sanatla Birleşen Kültürler
Kütahya Belediyesi	İş Birliğinin Güçlendirilmesi İçin Kültür ve Yaratıcılık
Kuşadası Belediyesi	Sürdürülebilir Turizm İçin Katılımcı Yaklaşım
Ereğli Belediyesi	Gençler İçin Daha Fazla İstihdam
Osmaniye Valiliği	Yerel ve Bölgesel İdareler İçin Bölgesel İş Birliği
Çorum Belediyesi	Akıllı Şehirler İçin Yol Haritası
Tavşanlı Kaymakamlığı	Yeni Fırsatlar Yakalamak İçin Elele
Samsun Büyükşehir Belediyesi	Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Ortaklık
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Türkiye ve Polonya Arasında Çevre Ortaklığı
Esiye Belediyesi	Geri Dönüşüm Ekonomisi İçin Yeşil Okullar
Bayrampaşa Belediyesi	Sağlık Sporda, Bağlan Hayata
Akdeniz Belediyesi	Sosyal İnovasyon İçin Kentsel Yeşil Alanlar
İzmir Valiliği	Göç Yönetimi İçin Yerel İdarelerin Güçlendirilmesi
Erdemli Belediyesi	Sürdürülebilir Turizmde Yerel Kalite
Çanakkale Belediyesi	Geleceğin Akıllı Şehirleri İçin Ortaklık
Konak Belediyesi	Demokratik Katılım Köprüleri
Nilüfer Belediyesi	Kırsal Kalkınma İçin Yenilikçi Yaklaşımlar
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Göç Alanında Deneyim Paylaşımı ve Kapasite Geliştirme

milyon avro hibe desteği sağlanmıştır.

TEKNİK DESTEK BİLEŞENİ

Proje kapsamında şehir eşleştirme uygulamalarının daha etkin yürütülmesini teminen bir takım faaliyetler gerçekleştirilecektir. Söz konusu faaliyetlere ilişkin detaylar aşağıda sunulmaktadır:

AÇILIŞ ETKİNLİĞİ

Hibe Programına ilişkin açılış etkinliği ve hibe uygulama eğitimi programı 23-25 Ocak 2019 tarihleri arasında Türkiye Belediyeler Birliği ev sahipliğinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter V. Ahmet Kazan, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Ticaret ve Diğer AB Politikaları Bölüm Başkan Yardımcısı Giulio Gentile ve Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı Mali İş Birliği ve Proje Uygulama Genel Müdür V. Bülent Özcan açılış konuşmaları ile başlayan

etkinlik, hibe faydalanicılarına yönelik hibe uygulama eğitimi ile devam etmiştir.

Yerel yönetim kuruluşlarının katılımları ile düzenlenmesi planlanan diğer bir açılış etkinliğinin 2019 yılı Nisan ayı içerisinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

HİBE UYGULAMA VE İZLEME EĞİTİMLERİ

Hibe Programının uygulama sürecinin 2019 yılı Ocak ayında başlamıştır. Uygulama dönemi ile birlikte hibe desteği almaya hak kazanmış yerel yönetim temsilcilerine yönelik hibe uygulama ve izleme konusunda eğitimler verilecektir. Hibe programının tamamlanmasının ardından projeler ile elde edilen kazanımları kamuoyuna tanıtmak için bir kitapçık hazırlanacaktır.

ŞEHİR EŞLEŞTİRME VE AB MÜKTESEBATI ALANINDA EĞİTİMLER

Türkiye'de şehir eşleştirme alanında uygulamalar yürüten ve sorumluluk üstlenen kurumlara yönelik eğitimler düzenlenecektir. Bu eğitimler "Şehir Eşleştirme" ve "AB Müktesebatı" olmak üzere iki ana başlık altında yapılandırılmıştır. Şehir eşleştirme programlarının daha etkin yürütülmesine yönelik dört günlük dört eğitim ile AB müktesebatının yerelde uygulanmasına ilişkin her biri dört gün süreli dört eğitim programı uygulanacaktır. Şehir eşleştirme alanında düzenlenen birinci eğitim Avrupa Birliği Başkanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve Vilayetler Birliği temsilcilerinin katılımları ile 31 Temmuz-3 Ağustos tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

AB Müktesebatı konusunda düzenlenen birinci eğitim ise yerel yönetim kuruluşlarının (belediyeler, il özel idareleri, valilikler, kaymakamlıklar ve belediye birlikleri) katılımları ile 11-14 Eylül 2018 tarihinde Ankara'da tamamlanmıştır.

AB Müktesebatı konusunda düzenlenen ikinci eğitim yerel yönetim kuruluşlarının (belediyeler, il özel idareleri, valilikler ve kaymakamlıklar) katılımları ile 27-30 Kasım 2018 tarihinde Ankara'da Türkiye Belediyeler Birliği ev sahipliğinde tamamlanmıştır.

Şehir Eşleştirme konusunda düzenlenen ikinci eğitim yerel yönetim kuruluşlarının (belediyeler, il özel idareleri, valilikler ve kaymakamlıklar) katılımları ile 11-14 Aralık 2018 tarihinde Ankara'da Türkiye Belediyeler Birliği ev sahipliğinde tamamlanmıştır.

AB MÜKTESEBATININ YERELDE UYGULANMASI

AB Müktesebatının yerel düzeyde uygulanmasına yönelik olarak üç öncelikli müzakere başlığı belirlen-

miştir. Bu başlıklar “Çevre”, “Enerji” ve “Taşımacılık”tır. Bu kapsamda üç pilot yerel yönetim kuruluşu iş birliğinde bir “etki analizi” yapılacaktır.

ÇALIŞMA ZİYARETLERİ

Başarılı uygulamaları yerine görmek ve şehir eşleştirme konusunda faaliyet gösteren aktif kurumların çalışmalarını incelemek üzere AB üyesi ülkelere dört çalışma ziyareti düzenlenecektir.

TEMEL PAYDAŞLAR İÇİN STAJ PROGRAMI

Projenin ana yararlanıcısına ve eş-yararlanıcılarına yönelik bir staj programı uygulanacaktır. Staj programı uzman personelin şehir eşleştirme konusunda bilgi ve birikimini artıracak biçimde tasarlanacaktır.

ŞEHİR EŞLEŞTİRME YOL HARİTASI

Türkiye’de şehir eşleştirme/kardeş şehir uygulamalarının daha etkin ve yaygın bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamak amacıyla bir Şehir Eşleştirme Yol Haritası hazırlanacaktır.

ŞEHİR EŞLEŞTİRME İÇİN YENİ BİR KAYNAK

AB Başkanlığı tarafından yönetilen www.yereldeab.org.tr internet sitesi yeniden yapılandırılarak farklı bir görünüme kavuşturulmuştur. Bu site içerisinde, proje için özel bir bölüm şehir eşleştirme çalışmaları için oluşturulmuştur.

ÇEVİRİMİÇİ EŞLEŞTİRME ARACI

Türkiye’deki ve AB üye ülkelerindeki yerel yönetimler arasında şehir eşleştirme/kardeş şehir uygulamalarının sayısını artırabilmek, yeni işbirliklerine imkân sağlayabilmek amacıyla Yerelde AB sitesi içerisinde internet tabanlı bir şehir eşleştirme ağı modülü geliştirilecektir.

ULUSLARARASI ŞEHİR EŞLEŞTİRME KONFERANSI

Proje uygulama dönemi sonunda Uluslararası Şehir Eşleştirme Konferansı düzenlenecektir. Bu konferans, aynı zamanda kapanış toplantısı niteliğinde olacak, Avrupa Belediye-

ler ve Bölgeler Konseyi ile AB üyesi ülkelere faaliyet gösteren yerel yönetim temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilecektir. Proje kapsamında tamamlanması öngörülen yol haritası bu konferans sırasında paylaşılacaktır.

Projeye ilişkin çalışmalar Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı koordinasyonunda Türkiye Belediyeler Birliği, Vilayetler Birliği ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü iş birliğinde sürdürülmektedir. Projeye ilişkin detaylı bilgiye ve güncel haberlere www.yereldeab.org.tr/sehireslestirme adresinden ulaşılabilmektedir.

AB Müktesebatının yerel düzeyde uygulanmasına yönelik olarak üç öncelikli müzakere başlığı belirlenmiştir.

Bu başlıklar “Çevre”, “Enerji” ve “Taşımacılık”tır. Bu kapsamda üç pilot yerel yönetim kuruluşu işbirliğinde bir “etki analizi” yapılacaktır.

Lobi Faaliyetleri

Türkiye Belediyeler Birliği, belediyelerin menfaatlerini korumak, belediyelerle ilgili yasa hazırlıklarında görüş bildirmek ve rehberlik etmek görevleri kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çerçevede Birliğimizce belediyeleri ilgilendiren mevzuat tasarı ve taslakları; Anayasa’da yer alan idari vesayet kuralı, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, hizmetin yerel nitelikte olup olmadığı, belediyelerin menfaatini etkileyip etkilemediği ve genel olarak hukuka uygun olup olmadığı kriterleri bakımından gerektiğinde belediye hukukçuları ve uzman personelin desteği ile incelenmektedir. Hazırlanan görüş ve öneriler, bakanlıklardaki hazırlık aşamaları, TBMM komisyon toplantıları ve genel kurul aşamalarında yazılı ve sözlü olarak bildirilmekte ve parlamentoda belediyelerimizin görüşü dile getirilmektedir. Ayrıca Birliğimiz, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunmakta; belediyelerimiz tarafından Birliğimize ulaştırılan sorunlar araştırılarak, önerilerle birlikte ilgili makamlara iletilmektedir.

Belediyelerin, Havaalanı Otoparkından Ücretsiz Yararlandırılması İstendi

Anayasa’nın 127’nci maddesinde düzenlenen mahalli idareler arasında yer alan belediyelerin, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda “idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi” olarak tanımlandığı ve Elektronik Kamu Yönetim Bilgi Sisteminde (KAYSİS) sıralanan devlet teşkilatı kapsamında yer aldığı, bu nedenle havaalanı uygulamalarında diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tanınan muafiyet ve indirimlerden belediyelerin de yararlanmasına imkân verilmesi talepli yazımız Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne iletilmiştir.

“Kamu İdarelerinin Bilişim Alımlarına İlişkin Sözleşmelerin Yürütülmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Taslağı” İncelendi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi ve Verimlilik Genel Müdürlüğünden Birliğimize gönderilen “Kamu İdarelerinin Bilişim Alımlarına İlişkin Sözleşmelerin Yürütülmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Taslağı” incelenmiştir.

Personel Şirketlerinin Borçları Konusunda Çalışma Yapılması İstendi

Belediyelerimizden Birliğimize iletilen taleplerde belediye personel şirketlerinin vergi ve sigorta primlerinin ödenmesinde sorunlar yaşandığı, 375 sayılı KHK’nin geçici 24’üncü maddesi kapsamında belediye şirketlerine geçirilen personel ödemelerinden kaynaklanan

vergi ve sigorta prim borçları konusunda kolaylaştırıcı bir düzenleme yapılması gerektiği bildirilmektedir.

Geçiş işleminin yapıldığı tarihten bu yana söz konusu şirketlerin kamuya olan borçları konusunda yapılacak bir çalışmanın, sorunun boyutunu tespit etmeye yardımcı olacağı gibi toplumsal ve siyasal neticesi olabilecek bir sorunun çözümünü de kolaylaştıracacağına ilişkin yazımız Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına; Hazine ve Maliye Bakanlığına iletilmiştir.

Belediyelerin Atık Su ve Eysel Katı Atık Ücreti Belirleme Yükümlülüğü Ertelendi

Belediyelerimizin, Atıksu Altyapı ve Eysel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik’e istinaden tahsil ettikleri atık ücreti uygulamasına dair uyum süreci devam etmektedir.

Birliğimizce, belediyelerin isteği üzerine söz konusu Yönetmelik’e uyum sürecinin önceki yıllarda olduğu gibi uzatılması talep edilmiş, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü de bu talebe olumlu görüş bildirmiştir.

02/02/2019 tarihli ve 30674 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Atıksu Altyapı ve Eysel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile Yönetmelik’in geçici 1’inci maddesinde yer alan süre uzatılmıştır.

Teknik altyapı eksiklikleri ile kendi aralarında maliyet ve bölüşüm hesabı yapmayanlar da dâhil olmak üzere, tarife belirleme, abonelik, sözleşme konularında Yönetmelik’e uyum sağlayamamış olan atık su altyapı yönetimleri ve evsel katı atık idareleri, 31/12/2020 tarihine kadar uyum sağlamakla yükümlü tutulmuşlardır.

Belediyelere Yardım Ödeneği İhdas Edildi

18/01/2019 tarihli ve 30659 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7161 sayılı Kanun’un 47’nci maddesi ile 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun’un 6’ncı maddesinde düzenleme yapılmış ve bu çerçevede “Belediyelere Yardım Ödeneği” ihdas edilmiştir.

Bu ödenek, “Belediyelerin ihtiyaç duyduğu yatırım nitelikli projelerin gerçekleştirilmesi amacıyla Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesine konulacak ve belediyelerin talebi üzerine Cumhurbaşkanlığı tarafından kullanılacaktır.”

7161 sayılı Kanun’un TBMM Komisyon görüşmeleri Birliğimizce takip edilmiş, belediyelerimiz adına görüş ve önerilerimiz iletilmiştir.

Sözleşmelerin Devir veya Tasfiyesine İlişkin Düzenleme Yapıldı

18/01/2019 tarihli ve 30659 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7161 sayılı Kanun’un 32’nci maddesi ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’na geçici madde eklenmiş, bu madde ile ihale-

si 31/08/2018 tarihinden önce yapılan ve maddenin yürürlüğe girdiği 18/01/2018 tarihi itibarıyla devam eden ihale sözleşmelerinin, imalat girdi fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelmesi nedeniyle tasfiyesi veya devri öngörülmüştür.

Bu düzenlemenin işletilebilmesi için yüklenicinin 18/01/2018 tarihinden itibaren 60 gün içinde idareye yazılı olarak başvurusu, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü ve idarenin onayı gerekmektedir.

Sözleşmesi bu düzenlemeye istinaden feshedilen veya devredilen yüklenici, işin idareye uygun görülecek can ve mal güvenliği ile yapı güvenliğine yönelik tedbirleri alacak ve o tarihe kadar gerçekleştirdiği imalat dışında idareden herhangi bir hak talebinde bulunamayacaktır.

Bu düzenleme kapsamında imzalanacak fesih veya devir sözleşmeleri damga vergisinden muaf tutulmuştur.

7161 sayılı Kanun'un TBMM Komisyon görüşmeleri Birliğimizce takip edilmiş, belediyelerimiz adına görüş ve önerilerimiz iletilmiştir.

Kiralardaki Artış Oranı Değiştirildi

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda, yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmaların, bir önceki kira yılında üretici fiyat endeksindeki artış oranını geçmemek koşuluyla geçerli olduğu belirtilmektedir.

18/01/2019 tarihli ve 30659 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7161 sayılı Kanun'la, Borçlar Kanunu'nda yer alan "üretici fiyat endeksindeki artış" ibaresi "tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim" şeklinde değiştirilmiştir.

7161 sayılı Kanun'un TBMM Komisyon görüşmeleri Birliğimizce takip edilmiş, belediyelerimiz adına görüş ve önerilerimiz iletilmiştir.

Altyapı ve Üstyapı Yatırımlarına İller Bankası Desteği Genişletildi

İller Bankası nüfusu 200.000'in altında olan belediyelerin harita, imar planı, içme suyu, atık su, katı atık, kent bilgi sistemi ve benzeri kentsel altyapı projelerinin finansmanı ile nüfusu 25.000'in altında olan belediyelerin anılan projelerinin ayrıca yapımının finansmanı için hibe kaynak kullandırmaktadır.

18/01/2019 tarihli ve 30659 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7161 sayılı Kanun'la İller Bankasının bu desteğinden yararlanmada nüfus kriteri kaldırılmış, kentsel dönüşüm uygulamaları ve üstyapı projeleri de hibe kapsamına alınmıştır.

7161 sayılı Kanun'un TBMM Komisyon görüşmeleri Birliğimizce takip edilmiş, belediyelerimiz adına görüş ve önerilerimiz iletilmiştir.

Hizmet Alımı Yöntemi ile Kreş Hizmeti Gerçekleştiren Belediyelere Af Getirildi

22/02/2019 tarihli ve 30694 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14'üncü maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'na geçici madde eklenmiş, konusu suç teşkil etmemek kaydıyla, bu maddenin yürürlük tarihine kadar personelinin çocukları için kreş ve gündüz bakımevi hizmetini bütçesinden hizmet alımı yoluyla karşılamış olan belediyeler, büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşlarının yetkili ve görevli personeli hakkında idari veya mali yargılama ve takibat yapılamayacağı, başlamış olanların işleminden kaldırılacağı düzenlenmiştir.

Yargı Kararı

T.C.
DANIŞTAY 1. DAİRESİ

E. 2003/170
K. 2004/3
T. 13/01/2004

ÖZET : Devlet memurlarının hükümlü bulundukları, devlet memurluğuna engel nitelik taşımayan hapis cezalarının infazı süresinde, göreve devamsızlıkları nedeniyle memuriyetlerine son verilemeyeceği, bu kişilerin sözü edilen cezalarının infazı süresince hastalık ve yıllık izin kullanabilmelerine ve buna bağlı olarak maaş alabilmelerine hukuken olanak bulunmamaktadır.

KARAR :

Devlet memurlarının, memuriyete engel nitelik taşımayan hapis cezalarının infazı süresinde, göreve devamsızlıkları nedeniyle memuriyetlerine son verilip verilemeyeceği, hastalık ve yıllık izin kullanıp kullanamayacakları ve buna bağlı olarak maaş alıp alamayacakları konularında düşülen duraksamanın giderilmesine ilişkin Başbakanlığın 19/11/2003 günlü, Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü 5219 sayılı yazısında aynen:

“657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi kamu personelinin, memuriyetine mani olmayan mahkumiyetinin infazı amacıyla, yıllık izin ve/veya hastalık izinlerini hapiste geçirmelerinin hukuken mümkün bulunup bulunmadığı, bu durumdaki personelin maaşlarını alıp alamayacakları ve cezanın infazının göreve gelmemek bakımından geçerli bir mazeret olarak kabul edilip edilmeyeceği hususlarında hasıl olan tereddüde dair Sağlık Bakanlığından alınan ilgi yazı ve eklerinin suretleri ilişikte gönderilmiştir. Danıştay Kanununun 23’üncü maddesine göre incelenerek görüşünüzün bildirilmesini arz ederim.” denilmektedir. Söz konusu yazıya ekli Sağlık Bakanlığının 5/11/2003 günlü ve 146303 sayılı yazısında ise; “... ili Merkez ...No’lu ...Sağlık Ocağı Hizmetlisi ...’in kesinleşen hapis cezasının infazının 17/04/2003 ile 24/09/2003 tarihleri arasında yapıldığı, adı geçenin 14/07/2003 tarihi itibari ile hastalık raporu ve müteakiben 04/08/2003 tarihinden itibaren (20+20) 40 gün senelik izinlerini aldığı; bu izin ve rapor durumuna göre 15/09/2003 tarihinde görevine başlaması gerekir iken, hapiste olması sebebiyle başlamaması üzerine durumun tutanak ile tesbit olunduğu, 24/09/2003 tarihinde görevine başlayan adı geçen, cezasının infazı sırasında maaşının tam olarak ödendiği belirtilerek, bu dönemin senelik ve hastalık iznini geçirilip geçirilemeyeceği; izinlerinin bitimi tarihi olan 15/09/2003 ile göreve başladığı 24/09/2003 tarihleri arasında kalan döneme ilişkin ne gibi bir işlem yapılacağı; infaz süresince ödenen maaşlarının geri alınıp alınmayacağı ve adı geçenin görevine son verilip verilmeyeceği hususlarında ilgili valiliğin 07/10/2003 tarih ve 7931 sayılı yazıları ile Bakanlığımızdan görüş sorulmuştur. Bilindiği üzere 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda gözaltı ve tutukluluk halinde devlet memurunun hakları 141’inci maddede düzenlenmiş olmasına rağmen, memurun memuriyetine mani olmayan mahkumiyetin infazına dair herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Bu itibarla adı geçen şahıs hakkında gerek iznili ve raporlu olarak hapisteye geçirdiği sürelerle ve gerekse izinsiz olarak geçirdiği (9) günlük sürelerde yapılacak işlem konusunda tereddüt hasıl olmuştur. Konu ile ilgili belgeler ilişikte gönderilmiş olup, benzeri konularda bundan böyle esas alınmak üzere; Danıştay Kanunu’nun 23’üncü maddesinin (e) bendi gereğince Danıştay Başkanlığından istişari görüş sorularak neticeden Bakanlığımıza bilgi verilmesini arz ederim.” denilmektedir. Dairemizce yapılan çağrımıza gelen Sağlık Bakanlığı 1’inci Hukuk Müşaviri ...ile Bakan Danışmanı ...’nin sözlü açıklamaları dinlendikten sonra konu incelenerek,

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

istişari düşünce istemi, devlet memurlarının, memuriyete engel nitelik taşımayan hapis cezalarının infazı süresinde; göreve devamsızlıkları nedeniyle memuriyetlerine son verilip verilemeyeceği, hastalık ve yıllık izin kullanıp kullanamayacakları ve buna bağlı olarak maaş alıp alamayacakları konularında düşülen duraksamanın giderilmesine ilişkin bulunmaktadır. 657 sayılı Yasanın 48 inci maddesinde, devlet memurluğuna alınacaklarda aranacak genel ve özel artılar belirlenmiş olup genel artılar arasında, 4. bentte “Kamu haklarından mahrum bulunmamak”, 5. bentte “Taksirli suçlar ve aşağıda sayılan suçlar dışında tecil edilmiş hükümler hariç olmak üzere, ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak” şartları yer almıştır.

Anılan Yasanın 98 inci maddesinde de “Devlet memurlarının;

- Bu kanun hükümlerine göre memurluktan çıkarılması,
- Memurluğa alınma artlarından herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması veya memurlukları sırasında bu şartlardan herhangi birini kaybetmesi,
- Memurluktan çekilmesi,
- İstek, ya haddi, malullük ve sicil sebeplerinden biri ile emekliye ayrılması,

d) Ölümü,
hallerinde memurluğu sona erer” hükmüne yer verilmiştir.

Belirtilen hükümlere göre, ceza mahkemesince verilen bir mahkumiyet kararının devlet memurluğuna engel nitelik taşıması halinde, bu karar nedeniyle memurluğa alınma şartlarından birini kaybetmiş duruma düşmeyen bir Devlet memurunun, memuriyetine son verilemeyeceği açık olmakla birlikte, yukarıda sözü edilen nitelikte bir cezanın infazı süresince ilgili Devlet memurunun göreve devam edebilmesine fiilen imkan bulunmadığı da kuşkusuzdur. Devlet memurunun göreve gelmeme eylemi, 657 sayılı Yasanın 125 inci maddesinde çeşitli disiplin cezalarına konu edilmiş, özürsüz olarak bir veya iki gün göreve gelmemek eyleminin aylıktan kesme cezası ile, özürsüz ve kesintisiz 3-9 gün göreve gelmemek eyleminin kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile, özürsüz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek eyleminin ise Devlet memurlu undan çıkarma cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Görüldüğü üzere, anılan disiplin cezalarının verilebilmesinin ön şartını “özürsüz olarak göreve gelmemek” hususu oluşturmaktadır. Öte yandan, 657 sayılı Yasanın 94 üncü maddesinde de izinsiz veya kurumlarınca kabul edilen bir mazereti olmaksızın görevin terk edilmesi ve bu terkin kesintisiz 10 gün devam etmesi halinde, yazılı müracaat artı aranmaksızın memurun görevden çekilme iste inde bulunmuş sayılacağı hükmü yer almaktadır. Devlet memurlarının haklarında verilen ve devlet memurluğuna engel nitelik taşımayan hapis cezalarını idareye bildirerek bu cezanın infazı amacıyla cezaevine girmelerinin, göreve devamsızlıkları bakımından geçerli bir mazeret oluşturduğu özür hallerinin, anılan Yasanın 104’üncü maddesinde öngörülen mazeret iznine konu haller ile sınırlı bulunmadığı yargı kararlarıyla kabul edildiğinden, ilgili hakkında geçerli bir mazeretinin bulunmaması şartına dayanan disiplin cezası ile görevden çekilmiş sayılmaya ilişkin hükümlerin uygulanabilmesine hukuken olanak bulunmamaktadır.

Bu durumda, devlet memurluğuna engel nitelik taşımayan bir hapis cezasının infazı amacıyla cezaevine giren Devlet memuru hakkında, 657 sayılı Yasanın 94, 98 ve 125 inci maddeleri uyarınca işlem tesis edilebilmesi hukuken mümkün de ildir. Öte yandan, bu durumdaki bir kişinin cezaevinde geçirdiği süre zarfında hukuki statüsünün belirlenmesi ve buna göre ilgilinin almış olduğu hastalık raporu ve yıllık izin günlerini cezanın infazı amacıyla cezaevinde geçireceği süre içinde kullanıp kullanamayacağının ve maaş alıp alamayacağının değerlendirilmesi gerekir.

Bilindiği üzere, “kamu haklarından mahrum bulunmamak” artı, 657 sayılı Yasanın 48 inci maddesinde, Devlet memurluğu için aranan genel artlar arasında yer almaktadır. Türk Ceza Kanununun 20 nci maddesinde öngörülen “kamu hizmetlerinden yasaklılık cezası” (hidematı ammeden memnuniyet cezası), tamamlayıcı ve fer’i ceza niteli inde dir. Birçok suç da hürriyeti bağlayıcı cezaya ek olarak Kanun’da yer alan kamu hizmetlerinden yasaklılık cezası, müebbet ve geçici yasaklılık olarak iki çeşittir. Anılan Yasanın 31 inci maddesinde, “Beş seneden fazla ağır hapse mahkûmiyet müebbeden ve üç seneden beş seneye kadar ağır hapse mahkumiyet hükmolunan cezaya müsavi bir müddetle hidematı ammeden memnuniyeti müstelzimdir.” hükmü yer almaktadır.

Kamu hizmetlerinden yasaklılık cezası, hükmün kesinleşmesi ile etkisini göstermeye başlamakla birlikte, Türk Ceza Kanununda bu cezanın, asli cezanın yanı sıra verilen ek bir ceza veya başka bir cezanın kanuni sonucu olarak öngörülmesi halinde, birlikte verildiği hürriyeti bağlayıcı cezanın infazının sona erdiği tarihten itibaren uygulanmaya başlayacağı kuşkusuzdur. Süreleri, hürriyeti bağlayıcı cezanın çekildiği veya mahkumiyetin sona erdiği günden başlamak üzere hesaplanan bu cezalar, bağlı ve kanuni sonucu oldukları hürriyeti bağlayıcı cezanın infazı sırasında da devam ederler. Cezanın infazından veya sona ermesinden sonra kullanılmayan bir hakkın cezanın infazı sırasında kullanılabileceğinin kabulü çelişki yaratacağından, infaz sırasında da kamu hizmetlerinden yasaklı bulunuldu unun kabulü zorunludur. Kamu hizmetlerinden müebbeden yasaklılıkta, memuriyet haklarını koruma, kullanma ve yeniden iktisap etme ehliyeti süresiz kaybedilmiş olmakta, geçici yasaklılıkta ise, koruma, kullanma ve yasaklılık süresince yeniden iktisap ehliyeti de kaybedilmiş olmakla beraber, yasaklılık süresinin bitiminden sonra yeniden iktisap ehliyeti geri dönmektedir. O halde, hürriyeti bağlayıcı bir cezanın infazı nedeniyle cezaevinde bulunan kişinin, infaz süresince kamu hizmetlerinden de yasaklı bulunduğu göz önüne alındığında bu durumdaki kişilerin infaz süresince devlet memuru olmalarına veya devlet memurluğu statüsünü sürdürebilmelerine hukuken olanak bulunmamaktadır. Belirtilen nedenle, devlet memuru olup da memuriyetine son verilmesini gerektirmeyen bir hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkum olan bir kişinin, söz konusu cezanın infazı süresince memuriyet haklarını koruma ve kullanma ehliyetinin devam etti inin kabulü mümkün bulunmamaktadır. Bu durumda olan devlet memurunun hizmet ilişkisinin infaz süresince askıda olduğunun kabulüyle hükümlülük süresinin sona ermesinden sonra göreve iade suretiyle memuriyet statüsünü yeniden kazanması gerekmektedir ki bu da, memur hukukunun sonucu olan memur güvenliği ilkesinin bir gereğidir.

Hürriyeti bağlayıcı bir cezanın infazı süresi içinde memur statüsünü taşımayan bir kişinin, yasalarla memurlara tanınan haklarından yararlanabilmesi olanaklı bulunmadığından, söz konusu kişinin belirtilen süre zarfında hastalık ve yıllık izin kullanabilmesi ve bu suretle kendisine aylık ödenebilmesi mümkün bulunmamaktadır.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle, devlet memurlarının hükümlü bulundukları devlet memurluğuna engel nitelik taşımayan hapis cezalarının infazı süresinde göreve devamsızlıkları nedeniyle memuriyetlerine son verilemeyeceği, bu kişilerin sözü edilen cezalarının infazı süresince hastalık ve yıllık izin kullanabilmelerine ve buna bağlı olarak maaş alabilmelerine hukuken olanak bulunmadığı sonucuna ulaşılarak dosyanın Danıştay Başkanlığına sunulmasına 13/01/2004 gününde oy birliği ile karar verildi.

Genelge

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 48563918-710.99-20945
Konu : Hizmet Alım Giderleri Takip Sistemi
İlgi : a)26/04/2013 tarihli ve 12711 sayılı yazı

25/01/2019

Bilindiği üzere; 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 24/12/2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmi Gazete’de, Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmeleri Kapsamında Çalıştırılmakta Olan İşçilerin Sürekli İşçi Kadrolarına veya Mahalli İdare Şirketlerinde İşçi Statüsüne Geçirilmesine İlişkin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname-nin Geçici 23 ve Geçici 24’üncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar 01/01/2018 tarihli ve 30288 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Ayrıca 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 126’ncı maddesiyle 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 20’nci maddeye istinaden düzenlenen İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları İle Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar 28/04/2018 tarihli ve 30405 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Usul ve Esasların yedi ve sekizinci maddelerinde; idareler tarafından yapılan hizmet alımları ile yerel yönetim şirketleri ta-rafından yapılan harcamaların Bakanlığımız tarafından izlenmesi ve bu verilerin 3 ayda bir elektronik ortamda Bakanlığımıza gönderilmesi hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Sınav ve Atama Yönetmeliği, Belediye Zabıta Yönetmeliği ve Bele-diye İtfaiye Yönetmeliği ile yerel yönetimlerde zabıta memuru, itfaiye eri ve diğer memur kadrolarına ilk defa yapılacak alımlara ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Belediyeler, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri ile birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası belediyeler, bağlı kuruluşları ve mahalli idare birliklerine ait şirketlerde istihdam edilen personele ilişkin bilgilerin doğru ve güncel üretilmesi amacıyla Bakanlığımızca istatistik çalışmaları yürütülmektedir.

İlgi (a) yazı ile personele ait bilgilerin gönderilmesi uygulamasına son verilmiş olup söz konusu yazıda yerel yönetimlerde is-tihdam edilen personele ilişkin bilgilerin düzenli olarak <http://verelbilgi.turkiye.gov.tr> internet adresine girişlerinin sağlanması istenilmişti.

Bu defa, Bakanlığımız ve İçişleri Bakanlığı ile birlikte yürütülen “e-Belediye Bilgi Sistemi Projesi” kapsamında yerel yönetimle-rin personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımları ve harcamalarının izlenmesine ilişkin “Hizmet Alım Giderleri Takip Sistemi” modülü uygulamaya alınmıştır.

Bu itibarla, belediyeler, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri ile birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yansından fazlası belediyeler, bağlı kuruluşları ve mahalli idare birliklerine ait şirketlerde istihdam edilen personele ilişkin veri girişleri; belediyelerin, bağlı kuruluşların ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin muhasebe yetkilisi ve/veya yetki-lendirilmiş personeli tarafından yapılacaktır.

Veri girişleri 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren yılda 4 kez 3’er aylık dönemler hâlinde;

1. Dönem (Ocak-Şubat-Mart)
2. Dönem (Nisan-Mayıs-Haziran)
3. Dönem (Temmuz-Ağustos-Eylül)
4. Dönem (Ekim-Kasım-Aralık)

yapılacak olup dönem sonunu izleyen ayın 10’una kadar tamamlanacaktır.

Ancak, 2018 yılına ait veri girişleri (2 Nisan-31 Aralık) 15/02/2019 tarihine kadar tamamlanacak olup e-Belediye Bilgi Sistemi-ne veri girişi için bugüne kadar yetki almayan belediyelerin, ivedilikle e-Belediye yerel yönetimler çağrı merkezine (0312 422 46 33-38) başvuru yapmaları gerekmektedir.

Uygulamanın yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda yürütülmesi ve herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi hususunda; Gereğini önemle rica ederim.

Murat KURUM
Bakan

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 48563918-900
Konu : Personel İşleri (Genel)

04/12/2019

Yerel yönetimlerde boş bulunan memur kadrolarına sınavla yapılacak atama işlemleri, Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Sınav ve Atama Yönetmeliği, Belediye Zabıta Yönetmeliği ve Belediye İtfaiye Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Söz konusu yönetmeliklerde, atama yapılacak zabıta memuru, itfaiye eri ve diğer memur kadro sayıları ile bu kadroların sınıf, unvan ve derecelerinin; sıralamaya esas olacak KPSS puan türü ile asgari puanın; başvuru tarihleri ile başvuru yönteminin; başvuru yapacak adaylarda aranılacak nitelikler ile istenecek belgelerin; yapılacak sınavın yeri, zamanı, türü, sınav konuları ve değerlendirme yöntemi ile gerekli görülen diğer hususların mahalli ve ülke genelinde yayın yapan bir gazetede, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü internet sitesinde, ilgili yerel yönetimin internet sitesinde ve Devlet Personel Başkanlığının internet sitesinde son başvuru tarihinden en az on beş gün önce duyurulması hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan, 15 Temmuz 2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Resmi Gazete Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 5’inci maddesinin ikinci fıkrasında “Kamu kurum ve kuruluşların, personel alımına ilişkin tüm ilanlarını (ihtiyacı okullara öğrenci almak suretiyle karşılayanlar dâhil), Resmi Gazete ile Cumhurbaşkanınca belirlenen kurumun internet sitesi ve kendi internet sitelerinde duyurur.” hükmü,

28 Kasım 2018 tarihli ve 30604 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Resmi Gazete Hakkında Yönetmelik’in 9’uncu maddesinin ikinci fıkrasında, “Sürelili ilanlar yayımlanması talep edilen tarihten en az beş gün önce Genel Müdürlükte yer alacak şekilde gönderilir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen hükümler çerçevesinde; ilk defa memur alımlarına ilişkin yayımlanacak ilanların eşgüdüm içerisinde ve eş zamanlı olarak mevzuatta belirlenen mecralarda öngörülen süreler içerisinde yayımlanabilmesi ve adaylar açısından herhangi bir mağduriyet oluşmaması amacıyla yerel yönetimlerin bu kapsamdaki ilanlarının Resmi Gazete’de yayımlanmasının Genel Müdürlüğümüz aracılığıyla yapılması uygun görülmüştür.

Bu bakımdan, söz konusu ilanların, son başvuru tarihinden en az 30 gün önce Genel Müdürlüğümüz yerelbilgi@csb.gov.tr mail adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Yapılan inceleme sonucunda gerekli nitelikleri haiz olmadığı anlaşılan ilanlar Genel Müdürlüğümüz web sitesinde yayımlanmayacaktır. Uygun görülen ilanlar ise, Resmi Gazete’de yayımlanmak üzere Cumhurbaşkanlığına gönderilecek ve web sitemizde yayımlanacaktır. Bu ilanların “ilan yayım ücreti” ilgili yerel yönetimce karşılanacaktır.

Konunun iliniz dâhilindeki belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerine duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

T.C.
AİLE ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 305565
Konu : 2018/2 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Planı Genelgesi

02/08/2018

Başta engelliler ve yaşlılar olmak üzere bireylerin toplumsal hayata katılımının önündeki engellerin kaldırılması, diğer bir ifadeyle herkesin binalara, açık alanlara ve ulaşım hizmetlerine başkasına ihtiyaç duymadan güvenli bir şekilde ulaşabilmesi için, yapı çevrede ve kentsel hizmetlerde fiziksel, mimari, yönlendirici ve bilgilendirici tedbirlerin alınması kamu kurumlarının temel görevleri arasında yer almaktadır. Ülkemizde, engelli vatandaşlarımızın erişilebilirlik hakkını da içeren toplumsal hayata tam katılımları ulusal mevzuatımızdaki pek çok düzenleme ile güvence altına alınmıştır. Bu düzenlemelerden en önemlisi olan 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un 7’nci maddesinde planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanması; geçici 2’nci maddesinde ise kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapıların 8 yıl içinde erişilebilir hâle getirilmesi gerektiği hükmü yer almakta olup bu süre 2013 yılında sona ermiştir.

Söz konusu Kanun'un geçici 3'üncü maddesi ile erişilebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi görevi illerde valilikler bünyesinde kurulan komisyonlara verilmiş, bu kapsamda hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20/07/2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ayrıca Yönetmelik çerçevesinde Genel Müdürlüğümüz tarafından hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Planları tüm illere gönderilmekte, komisyonlar tarafından her il için erişilebilirlik izleme ve denetleme programları hazırlanmakta ve programlarda yer alan takvime göre denetlimlere devam edilmektedir. Denetleme faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlar arasında belediyelerin hizmet binaları, belediyelerin hizmet verdiği ve ruhsatlandığı açık alan düzenlemeleri ile belediyelerin sunduğu ve ruhsatlandığı toplu taşıma hizmetleri öncelikli olarak yer almaktadır. Ek-1 ve Ek-2'de gönderilen 2018/2 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Planı konulu Genelge ve ekine göre söz konusu öncelikli binalar arasında şunlar yer almaktadır:

-Kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet verdiği binalardan;

I. Aşamada; Belediye Ana Hizmet Binaları ve Diğer Ek Hizmet Binaları

Şehirlerarası Otobüs Terminalleri

Kütüphaneler

Mesleki Eğitim Merkezleri

-Gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren binalardan;

I. Aşamada; Halka açık tuvaletler

Açık ve Kapalı Otoparklar

-Belediyelerin hizmet verdiği ve ruhsatlandığı açık alan düzenlemelerinden;

I. Aşamada; Yerleşim yerlerindeki ana arterlerde bulunan kaldırımlar

Yerleşim yerlerindeki ana arterlerde bulunan yaya geçitleri

Otobüs Durakları

Raylı Taşıma Durakları

II. Aşamada; Kent Parkları, Halka açık telefonlar

-Belediyelerin sunduğu ve ruhsatlandığı toplu taşıma hizmetlerinden;

I. Aşamada; Otobüsler (Şehir içi)

Raylı Taşıma Sistemi Araçları (Metro, hafif raylı sistemler, tramvaylar)

Söz konusu denetimler 2016/7 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Genelgesi ekinde yer alan formlar doldurularak yapılmaktadır. Anılan Genelge ve ekine <https://eyh.aile.gov.tr/2016-07-sayili-erisilebilirlik-izleme-ve-denetleme-formlari-hakkinda-genelge> adresli web sayfasından erişilebilmektedir. Komisyonlar tarafından yapılan denetimler sonucunda erişilebilir olmayan her bir tespit için idari para cezası uygulanabilmektedir.

Söz konusu Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Planı Genelgesi kapsamında yukarıda sıralanan binaların Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonlarınca öncelikli olarak denetleneceğine ilişkin ilgili kurumların ve özel kuruluşların bilgilendirilmesi için Belediye Başkanlıklarına gerekli duyurunun yapılması, yapılan iş ve işlemlerle ilgili Genel Müdürlüğümüze bilgi verilmesi ve konuyla ilgili teknik bilgi desteğine ihtiyaç duyulması hâlinde Genel Müdürlüğümüz Erişilebilirlik Dairesi Başkanlığı ile iletişime geçilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/010.06.02-E.239102

Konu : Tahditli/Ticari Plaka Tahsis Belgesi

19/12/2018

İlgi : Türkiye Noterler Birliğinin 12.11.2018 tarihli ve 8401-31269 sayılı yazısı

Türkiye Noterler Birliğinin ilgi yazısında özetle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na eklenen EK-18'inci madde ile araç tescil işlemlerinin Türkiye Noterler Birliği koordinesinde noterliklere devrine imkân sağlandığı; 31/01/2018 tarih ve 30318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Yönet-

melik gereğince 01/02/2018 tarihi itibarıyla araçların ilk tescil işlemleri, daha sonra teknik değişiklik, kayıt kapatma vb. diğer tescil işlemlerinin noterliklerce yapılmaya başlanıldığı; hâlihazırda trafik tescil kuruluşları tarafından yürütülmekte olan tahditli/ticari plakalı araçların tescil işlemlerinin devir alınması çalışmalarının devam ettiği; tahditli/ticari plakalı araçların satış ve tescil işlemlerinin tahditli/ticari plaka tahsis belgesine göre yapıldığı, idarelerce düzenlenecek olan tahditli/ticari plaka tahsis belgesine taşıtın sahibi, satın alan, T.C. Kimlik No, taşıtın plakası, modeli, markası, ticari adı, şasi ve motor numarasının yazılmasının ve belgenin düzenlenmesi sırasında taşıtların yaş, renk, segment vb. bilgilerinin kontrol edilmesinin, noterliklerde yapılacak iş ve işlemlerde, farklı uygulamalar, hatalı iş ve işlemler vb. olası sorunları ortadan kaldıracığı belirtilmiştir.

Yetkili idarelerce düzenlenecek olan tahditli/ticari plaka tahsis belgelerinde Türkiye Noterler Birliğinin talep etmiş olduğu bilgilere de yer verilmesinin uygun olduğu değerlendirilmekte olup, konunun iliniz dahilindeki yerel yönetimlere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Türkiye Noterler Birliğinin 12/11/2018 tarihli ve 31269 sayılı yazısı

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa eklenen Ek-18'nci madde ile araç tescil işlemlerinin Türkiye Noterler Birliği koordine-sinde noterliklere devrine imkân sağlanmıştır. 31/01/2018 tarih ve 30318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütülmesine Hakkındaki Yönetmelik gereği, 01/02/2018 tarihi itibarıyla araçların ilk tescil işlemleri, daha sonra teknik değişiklik, kayıt kapatma vb. diğer tescil işlemleri noterliklerce yapılmaya başlanmıştır. Hali hazırda trafik tescil kuruluşları tarafından yürütülmekte olan tahditli/ticari plakalı araçların tescil işlemlerinin devir alınması çalışmalarına ise devam edilmektedir.

Tahditli/ticari plakalı araçların satış (sahip değişikliği) ve tescil (araç değişikliği) işlemleri, büyükşehirlerde UKOME, diğer il ve ilçelerde trafik komisyonları kararlarına göre düzenlenen Tahditli/Ticari Plaka Tahsis Belgesine göre işlem yapılmaktadır. İllere göre farklı UKOME, il ve ilçe trafik komisyonu kararları bulunmakta olup, taşıtların yaş, renk, segment vb. bilgileri de farklı olabilmektedir. Mevcut uygulamada bu araçların tescil işlemleri, bazı illerde de trafik komisyonları sekreteryası trafik kuruluşları tarafından yürütüldüğü için bu kararlar takip edilebilmektedir. Ancak yeni dönemde tüm noterliklerde işlem yapılması mümkün olmayacaktır. Bu haliyle uygulamaya başlanması durumunda il ve ilçelere göre noterliklere UKOME/il ve ilçe trafik komisyonu kararlarının uygulanması yönünde farklı talepler gelebileceğinden, hatalı işlem yapılmasına neden olabilecektir.

Bu sebeple, tahditli/ticari plakalı araçların satışı ve/veya tescil (araç değişikliği) işlemleri için UKOME/il ve ilçe trafik komisyonları tarafından düzenlenen Tahditli/Ticari Plaka Tahsis Belgelerine satışı veya tescili yapılacak olan taşıtın sahibi, satın alan, T.C. kimlik numarası, taşıtın plakası, modeli, markası, ticari adı, şasi ve motor numarası yazılmasının, belgenin düzenlenmesi sırasında taşıtların yaş, renk, segment vb. bilgilerin kontrol edilmesi, belgenin 86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Esas ve Usuller hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı, UKOME/İl ve İlçe Trafik Komisyonu kararlarında belirtilen şartlara uygun olduğu onaylandıktan sonra ilgililere verilmesinin, farklı uygulamaları ve olası sorunları ortadan kaldıracığı değerlendirilmektedir.

Konunun Bakanlığınızca da uygun bulunması halinde, tahditli/ticari plakalı araçların satış ve/veya tescil (araç değişikliği) işlemlerinde, örneği ekte sunulan ve Belediyelerce uygunluk kontrolü yapılmış olan araçlar için düzenlenecek Tahditli/Ticari Plaka Tahsis Belgesinin noterliğe ibraz edilmek üzere ilgililere verilmesinin tüm Belediyelere duyurulması hususunu arz ederim.

.....BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ/BELEDİYESİ

TAHDİTLİ/TİCARİ PLAKA TAHSİS BELGESİ

ARAÇ SAHİBİ :
SATIN ALAN :
T.C. KİMLİK NO :
PLAKA :
MARKA-TİCARİ AD :
MODEL :
ŞASİ NO :
MOTOR NO :
SÜRÜCÜ BELGE NO :
KAY.OLD.ODA/NO :
TANZİM TARİHİ :

Yukarıda kimlik bilgileri bulunan şahsın ticari plaka talebi incelenmiş olup, adı geçeninin durumu, 86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı, UKOME/İl ve İlçe Trafik Komisyonu Kararlarında belirtilen şartlara uygun olduğu anlaşıldığından, iş bu tahsis belgesi yukarıda belirtilen plakaya mahsus olmak üzere tanzim edilmiştir.

Yetkili Adı/Soyadı

İmza/Mühür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/8648

11/01/2019

Konu : Plastik Poşet Kullanımının Azaltılması

Bilindiği üzere ülkemizde yıllık 30-35 milyar adet plastik poşet kullanılmaktadır. Kullanılan bu plastik poşetler kısa sürede atık hâline gelmekte ve petrol bazlı olmaları sebebiyle canlılara olduğu kadar doğaya da zarar vermektedir. Bu bakımdan, poşetlerin, ücretlendirilerek, kullanılan poşet miktarının azaltılması ve ülkemizde 2018 yılında 440 adet/kişi olan kullanım sayısının 2019 yılı için 90 adet/kişiye ve 2025 yılı için 40 adet/kişiye indirilmesi hedeflenmektedir.

Bu kapsamda 10/12/2018 tarihli ve 30261 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren plastik poşetler satış noktalarında tüketicilere ücret karşılığı verilmeye başlanmıştır. Bahse konu uygulama ile plastik poşet kullanımının azaltılması, geri dönüşüm oranı %1 olan ve çevre kirliliğine yol açan plastik poşetlere ilişkin sorunların kontrol altına alınması ve belirli bir takvim içerisinde ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Plastik poşetlerin ücretlendirilmesine ilişkin uygulamanın yeni başladığı bu dönemde tüketicilerde gerekli hassasiyetin oluşmasına yardımcı olunması, tüketicilerin uygulamaya daha kısa sürede uyum sağlayabilmesi ve uygulamanın nihai amacına ulaşması amacıyla belediyenizce, özellikle plastik poşetlerin yaygın olarak kullanıldığı yerlerde (pazarlar, marketler v.b), çok kullanımlık bez torba, file gibi alternatif malzemelere vatandaşlarımızın kolayca erişebilmesi ile bunların vatandaşlarımıza doğrudan temini ve dağıtımı yönünde gerekli çalışmaların yapılarak uygulamaya destek sağlanması,

Öte yandan, ambalaj atıklarının kontrolü ile ilgili Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği’nin 8’nci maddesi ile belediyelere tevdi edilmiş görev yetkilerin icra edilmesi noktasında gerekli hassasiyetin gösterilmesi hususunda,

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat KURUM
Bakan

Soru & Cevap

Sorularınızı
www.tbb.gov.tr adresinde
yayınlanan Birliğimiz
web sitesindeki
“Soru-Cevap”
formunu doldurarak
iletebilirsiniz.

1) Belediye Kanunu’nun 49’ncu maddesi kapsamında sözleşmeli olarak istihdam edilen avukat, hukuk işleri müdürlüğüne vekâlet edebilir mi? Vekâlet edememesi hâlinde hukuk biriminin harcama yetkilisi olabilir mi?

Anayasa’nın 128’inci maddesinde; devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 4’üncü maddesinin (A) bendinde, mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, devlet ve diğer kamu tüzel kişilerin genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenlerin, bu Kanun’un uygulanmasında memur sayılacakları ifade edilmiş, aynı maddenin (B) bendinde ise sözleşmeli personel; kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Cumhurbaşkanınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, ihdas edilen pozisyonlarda, mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileri olarak tanımlanmıştır.

Maliye Bakanlığı’nın 15/2/2006 tarihli ve 2189 sayılı görüş yazısında da; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 4 üncü maddesi ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49’uncu maddesinden bahsedilerek, belediye ve bağlı kuruluşlarında, avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plâncısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi sadece uzman ve teknik personel kadro unvanlarına ilişkin görevlerde sözleşmeli personel çalıştırılabileceği, yönetim kademeleri arasında yer alan “İmar Müdürü” veya “Fen İşleri Müdürü” kadro unvanları gibi birim yetkilisi kadro unvanları esas alınarak sözleşmeli personel çalıştırılmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir.

657 sayılı Kanun’da yer almadığı birlikte 17/05/1987 tarih ve 19463 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 99 Seri No.lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği’nde düzenlenen tedviren görevlendirme konusunda ise bir görevin vekâleten yürütülmesi hâlinde görevin gerekleri ve nitelikleri değişmeyeceğinden bu görevi vekâleten yürütecek olanların asilde aranan şartlara sahip olmaları gerektiği, asilde aranan şartlara sahip vekil memur bulunmadığı takdirde, hizmetin aksamadan yürütülmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcılar yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından tedviren gördürülmesinin mümkün olduğu hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte düşünüldüğünde; sözleşmeli personelin birim amiri kadrolarında vekâleten görevlendirilemeyeceği, ancak, vekâlet şartlarının oluşmaması hâlinde kamusal hizmetlerin sürekliliği ilkesi gereği asaleten veya vekâleten atama yapıncaya kadar hizmetlerin aksatılmadan yürütülebilmesini temin amacıyla geçici bir tedbir olarak, birim işlerinin yürütülmesinde sözleşmeli personele sorumluluk verilebileceği değerlendirilmektedir.

5018 sayılı Kanun’un 31’nci maddesinde bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisinin harcama yetkilisi olduğu ifade edilmiş olup yukarıdaki şartlarda birim sorumlusu olarak görevlendirilen sözleşmeli personelin bu görevde bulunduğu sürece o birimin harcama yetkilisi de olabileceği değerlendirilmektedir.

2) Yiyecek Yardım Yönetmeliği'ne göre, zabıta memuru olan kişinin nöbetçi olduğu haftalarda hafta sonu da dâhil olmak üzere yemeği ücretsiz karşılanabilir mi? Bu Yönetmelik'te belirtilen diğer yemek saatleri günün hangi saat aralığına denk gelir?

657 sayılı Kanun'un 212'nci maddesinde, devlet memurlarının yiyecek yardımından hangi hâllerde ve ne şekilde faydalanacakları ile bu yardımın uygulanmasına ilişkin esasların Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının birlikte hazırlayacakları bir yönetmelik ile tespit olunacağı düzenlenmiştir.

Bu hükme istinaden çıkarılan ve 11/12/1986 tarihli ve 19308 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yiyecek Yardım Yönetmeliği'nin 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında, yiyecek yardımının haftalık çalışma süresi 40 saati aşmayan yerlerde öğle yemeği olarak verileceği, günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan memurlara, görevlerinin diğer yemek saatlerinde de devam etmesi şartıyla üç öğüne kadar yemek verilebileceği belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 4'ncü maddesinde ise yiyecek yardımının gerektirdiği giderlerin, yemek maliyetlerinin Ankara, İstanbul ve İzmir illeri için üçte ikisini, diğer iller için yarısını aşmamak üzere, bu Yönetmelik kapsamına dâhil memur kadrosu adedine göre kurum bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanacağı, yemek bedelinin bütçeden karşılanamayan kısmının yemek yiyenlerden alınacağı hüküm altına alınmıştır.

11/04/2007 tarihli ve 26490 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 37'nci maddesinde, "24 saat iş, 48 saat istirahat şeklinde çalışan zabıta personeline 2; 12 saat iş, 24 saat istirahat ve 12 saat iş, 12 saat istirahat şeklinde çalışan zabıta personeline 1 öğün yemek verilir, yiyecek giderleri 657 sayılı Kanunun 212'nci maddesi esas alınarak belediyece karşılanır" denilmektedir.

2018-2019 yıllarını kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşmenin İtfaiye ve Zabıta Personeline Yiyecek Yardımı başlıklı 13'ncü maddesinde, "Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi kapsamında görev yapan itfaiye ve zabıta teşkilatı personeline, anılan yönetmelik hükümlerine göre öğle yemeği verilen ve öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam edenler, aynı yönetmelik hükümleri çerçevesinde ve öğle yemeği hariç olmak kaydıyla iki öğüne kadar ücretsiz olarak yemek yardımından yararlandırılır." hükmü getirilmiştir.

Yukarıdaki hükümler birlikte değerlendirildiğinde; zabıta ve itfaiye personelinin yemek yardımından faydalandırılmasında hafta sonu veya hafta içi ayırımı yapılmayarak çalışma saatlerine göre yemek yardımının belirlendiği, dolayısıyla hafta sonu çalışmalarında da zabıta personeline yemek yardımında bulunulabileceği, Toplu Sözleşme hükmü gereği öğle yemeği hariç olmak kaydıyla iki öğüne kadar ücretsiz olarak bu yardımın verilebileceği, Yönetmelik'te belirtilen "diğer yemek saatleri"nin günün hangi saati olarak anlaşılması gerektiğine ilişkin mevzuatımızda bir düzenleme olmaması nedeniyle bu saatlerin o yerdeki genel kabuller ve iş yerinin çalışma şartlarına göre belirlenebileceği değerlendirilmektedir.

3) Belediye meclis üyesi, başkan vekilliği ve belediye şirketi müdürlüğü görevini aynı zamanda yürütebilir mi? Aynı güne denk gelen zamanlarda hem şirket müdürü hem de belediye başkan vekilliği ödeneğini alabilir mi?

Başkan vekilliği, 5393 sayılı Kanun'un 40'nci maddesinde düzenlenmiş ve bu maddede, belediye başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görev başında bulunmadığı hâllerde, bu süre içinde kendisine vekâlet etmek üzere, belediye meclisi üyeleri arasından birini başkan vekili olarak görevlendireceği, başkan vekilinin, başkanın yetkilerine sahip olduğu ve başkan vekiline, görev süresince başkana ödenen aylık brüt ödeneğin gün hesabı üzerinden ödenek verileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un 70'nci maddesi hükmü uyarınca belediyeler kendi görev ve hizmet alanlarında Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre şirket kurabilmektedirler. Dolayısıyla belediyelerin ortağı olduğu şirketlerde yönetim kurullarının oluşumu, müdür ataması ve diğer işlemler Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre belirlenmekte olup 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda belediye meclis üyelerinin belediye şirketlerinin yönetim kurullarında görev almalarına veya şirket müdürü olarak görevlendirmelerine engel bir düzenleme bulunmamaktadır.

5393 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinde belediye başkanı ve meclis üyeleri bakımından getirilen taahhüt yasağı, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı getirilen bir kısıtlama olup bu yasağın belediyenin bağlı kuruluşu olmayan ve belediyeden ayrı özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olan belediye şirketlerini kapsamadığı bu bağlamda belediye meclis üyelerinin belediye şirketlerinde görev almalarına engel bir durum bulunmadığı gibi 5393 sayılı Kanun'da ve diğer düzenlemelerde belediye başkan vekilliği ile birleşemeyecek görevlerle ilgili bir kısıtlama getirilmediği, aynı gün huzur hakkı ödenemeyeceğine ilişkin kuralın 5393 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinde meclis ve komisyon toplantıları için getirildiği dikkate alındığında; belediye başkan vekilinin, başkan vekilliği ödeneği ve ayrı bir tüzel kişilik olan belediye şirketinde yapmış olduğu şirket müdürlüğü görevi dolayısıyla verilen ücreti birlikte almasına engel bir durumun bulunmadığı değerlendirilmektedir.

4)Belediye alacaklarına karşı tahakkuk ve tahsil zaman aşımı var mıdır? Emlak vergisi ve idari para cezalarında tahsil zaman aşımı nedir? 31/12/2018 tarihi itibarıyla tahsil ve tahakkuk zaman aşımı hangi yıl itibarıyla başlar? Tahsil zaman aşımına uğrayan alacaklar nedeniyle kamu zararı söz konusu mudur?

Tarh ve tahakkuk zaman aşımı vergi hukukuna ait iki kavram olup tahakkuk zaman aşımı 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda, tahsil zaman aşımı ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 98'nci maddesinde, bu Kanun'da aksine hüküm bulunmayan hâllerde, bu Kanun'a göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve bunların ek ve tadilleri hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmış olup, mevzuatımızda istisnai bir düzenleme öngörülmediğinden tarh ve tahakkuk zaman aşımı süreleri belediye alacakları için de uygulanmaktadır.

213 sayılı Kanun'un 114'ncü maddesinde, vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergilerin zaman aşımına uğrayacağı düzenlenmiştir.

6183 sayılı Kanun'un 102'nci maddesinde de; amme alacağının, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zaman aşımına uğrayacağı ancak para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zaman aşımı hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiştir.

31/12/2018 tarihi itibarıyla tarh ve tahsil zaman aşımının hangi yıl itibarıyla başlamış olduğu sorulmaktadır. Ancak, tarh ve tahakkuk zaman aşımı sürelerinin (5 yıl) geçirilip geçirilmediğinin tespiti yapılırken tarih ve tahakkuk zaman aşımı sürelerini kesen veya durduran durumların olup olmadığına göre her olayın kendi içinde değerlendirilmek suretiyle sürelerin hesabının yapılması gerekmektedir.

6183 sayılı Kanun'un 102. maddesinin "para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur." hükmü uyarınca Kabahatler Kanunu kapsamındaki idari para cezalarının tahsil zaman aşımı süresi, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 21. maddesine göre tespit edilecektir. Buna göre; yerine getirme (tahsil zaman aşımı)

- a) Ellibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi hâlinde yedi,
 - b) Yirmibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi hâlinde beş,
 - c) Onbin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi hâlinde dört,
 - d) Onbin Türk Lirasından az idarî para cezasına karar verilmesi hâlinde üç,
- yıldır.

Emlak Vergisinde tahsil zaman aşımı için özel bir süre öngörülmediğinden bu vergi için de zaman aşımı 6183 sayılı Kanun'un 102'nci maddesi uyarınca 5 yıldır.

Kamu zararının tanımı ve kamu zararının belirlenmesinde esas alınacak ölçütler 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71'nci maddesi ve Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te düzenlenmiş olup bu ölçütlere göre kamu zararının oluşup oluşmadığının ve kamu zararından sorumluluğu olan kişilerin belirlenmesinin her bir somut olay için ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirme sonucunda kamu zararının oluştuğu sonucuna ulaşılması hâlinde ilgililerin hukuki ve cezai sorumluluğu yoluna gidilebilecektir.

5)Sözleşmeli personel, müdürlüğe vekâlet edebilir mi? Gerçekleştirme görevlisi olarak görevlendirilir mi?

Mevzuatımızdaki düzenlemeler gereğince memur dışındaki görevlilere vekalet görevinin verilemeyeceği, ancak 657 sayılı Kanun'da yer almamakla birlikte 17/05/1987 tarih ve 19463 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 99 Seri No.lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği'nde düzenlenen tedviren görevlendirme konusunda; bir görevin vekâleten yürütülmesi hâlinde görevin gerekleri ve nitelikleri değişmeyeceğinden bu görevi vekâleten yürütecek olanların asilde aranan şartlara sahip olmaları gerektiği, asilde aranan şartlara sahip vekil memur bulunmadığı takdirde, hizmetin aksamadan yürütülmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcılarını yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından tedviren gördürülmesinin mümkün olduğu hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte düşünüldüğünde; sözleşmeli personelin birim amiri kadrolarında vekâleten görevlendirilemeyeceği, ancak, vekâlet şartlarının oluşmaması hâlinde kamusal hizmetlerin sürekliliği ilkesi gereği asaleten veya vekâleten atama yapılmaya kadar geçici bir tedbir olarak, birim işlerinin yürütülmesinde sözleşmeli personele sorumluluk verilebileceği değerlendirilmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 33'üncü maddesinin birinci fıkrasında, bütçelerden bir giderin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması

gerektiği, giderlerin gerçekleştirilmesinin; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanacağı belirtilmiştir.

5018 sayılı Kanun'un 31'nci maddesinde harcama yetkisi ve yetkilisi düzenlenmiş, buna göre bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisinin harcama yetkilisi olduğu, ancak, teşkilât yapısı ve personel durumu gibi nedenlerle harcama yetkililerinin belirlenmesinde güçlük bulunan idareler ile bütçelerinde harcama birimleri sınıflandırılmayan idarelerde harcama yetkisinin, üst yönetici veya üst yöneticinin belirleyeceği kişiler tarafından; mahallî idarelerde İçişleri veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, diğer idarelerde ise Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yürütülebileceği ifade edilmiştir.

31/12/2005 tarihli ve 26040 (3.Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole ilişkin Usul ve Esasların 12'nci maddesinin üçüncü fıkrasında harcama yetkililerinin, yardımcıları veya hiyerarşik olarak kendisine en yakın üst kademe yöneticileri arasından bir veya daha fazla sayıda gerçekleştirme görevlisini ödeme emri belgesi düzenlemekle görevlendireceği düzenlenmiş olup bu hükümlere göre bahsedilen görevlerin sözleşmeli personel tarafından yerine getirilmesi hâlinde sözleşmeli personelin ancak gerçekleştirme görevlisi olabileceği değerlendirilmektedir.

6)Belediye bünyesindeki iktisadi işletmeye kesilen vergi ziyayı cezası ve gecikme faizi belediye bütçesinden ödenir mi?

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 71'nci maddesinde belediyenin, özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabileceği düzenlenmiştir.

08/03/2011 tarihli ve 278686 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe İçi İşletme Yönetmeliği'nde mahallî idareler bütçesi içinde oluşturulacak işletmelerin kuruluş ve işleyişine dair usul ve esaslar düzenlenmiş, Yönetmelik'in 8'nci maddesinin üçüncü fıkrasında işletmenin iktisadi ticari işlerine ilişkin giderler dışında kalan personel giderleri, sosyal güvenlik kurumuna devlet primi giderleri, mal ve hizmet alımı giderleri ve sermaye giderleri ile transferlerinin mahallî idare bütçesinden yapılacağı belirtilmiştir.

27/05/2016 tarihli ve 29724 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21'nci maddesinde belediyelerin özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini meclis kararıyla ve İçişleri Bakanlığından (artık Çevre ve Şehircilik Bakanlığından) izin alınmak suretiyle kurum bütçesi içerisinde işletme kurarak yapabilecekleri, işletmeler için ayrı bütçe düzenlenmeyip, kurum bütçesi içerisinde ana hizmet birimi gibi kodlanacağı ifade edilmiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 344'üncü maddesinde vergi ziyayı cezası düzenlenmiş olup maddede, 341'inci maddede yazılı hâllerde vergi ziyasına sebebiyet verildiği takdirde, mükellef veya sorumlu hakkında ziyana uğratan verginin bir katı tutarında vergi ziyayı cezası kesileceği, vergi ziyana 359'uncu maddede yazılı fiillerle sebebiyet verilmesi hâlinde bu cezanın üç kat, bu fiillere iştirak edenlere ise bir kat olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71'inci maddesinin birinci fıkrasında kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması olarak tanımlanmıştır. Kamu zararının belirlenmesinde ise iş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması; mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması; transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması; iş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması; idare gelirlerinin tarih, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması; mevzuatında öngörülmediği hâlde ödeme yapılmasının esas alınacağı ve kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararının, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edileceği düzenlenmiştir.

Yukarıdaki hükümlerden anlaşılabileceği üzere; bütçe içi işletmelerin iktisadi ticari işlerine ilişkin giderler dışında kalan giderleri belediye bütçesinden karşılanacağından ve işletmeler için ayrı bir bütçe düzenlenmediğinden vergi ziyayı cezalarının belediye bütçesinden ödeneceği düşünülmektedir.

7)Belediye meclisinde eşit sayıya sahip siyasi partiler komisyon üyeliklerini nasıl paylaşılacaktır?

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 24'üncü maddesinin birinci fıkrasında belediye meclisinin, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabileceği, ikinci fıkrasında da bu komisyonların her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulacağı düzenlenmiştir.

Basit orantı yönteminde, siyasi partilerin ve bağımsız üyelerin meclisteki yüzdelik oranları hesaplanmakta ve bu oranlar ihtisas komisyonu üye sayısı ile çarpılarak her bir siyasi parti ve bağımsız üyelere düşen komisyon üye sayısı bulunmaktadır.

Siyasi parti grupları ve bağımsız üyelere düşen sayıların küsuratı, basit orantı yönteminde genel kabul görmüş ilkelere göre, buçuk (0,5) ve üstünde ise sayılar tama tamamlanmaktadır. Buçuktan daha küçük küsuratlar ise dikkate alınmamaktadır.

Bu kapsamda 32 üyeli meclisinizde;

Partiler	X*	Y* = X/32	Z* = 3 x Y	Komisyon Üye Sayısı
A Partisi	10	0,3125	1,9375	1
B Partisi	10	0,3125	1,9375	1
C Partisi	12	0,375	1,125	1
Toplam	32	1,00	3,00	3
X= Meclis üye sayısı Y= Meclisteki oran Z= Orana göre üye sayısı				

3 üyeli bir ihtisas komisyonunda basit orantı yöntemine göre hesap yapılarak küsuratlar tamamlandığında 1 üyenin A Partisi, 1 üyenin B Partisi, 1 üyenin de C Partisinden belirlenmesi gerektiği görülmektedir.

Partiler	X*	Y* = X/32	Z* = 5 x Y	Komisyon Üye Sayısı
A Partisi	10	0,3125	1,5625	2
B Partisi	10	0,3125	1,5625	2
C Partisi	12	0,375	1,875	2
Toplam	32	1,00	5,00	6
X= Meclis üye sayısı Y= Meclisteki oran Z= Orana göre üye sayısı				

5 üyeli bir ihtisas komisyonunda basit orantı yöntemine göre hesap yapılarak küsuratlar tama tamamlandığında 2 üyenin A Partisi, 2 üyenin B Partisi, 2 üyenin de C Partisinden belirlenmesi gerektiği görülmekte ancak 5 kişilik komisyon olması nedeniyle toplam üye sayısı ile uyumsuzluk oluşmaktadır.

Belediye meclisinde partilerin veya bağımsız üyelerin üye sayısının aynı olması veya komisyona üye dağılımı yapılmasında oranların eşit çıkması hâlinde belediye meclisine üye seçiminde (mahalli idareler genel seçiminde) hangi partinin oyu daha fazla ise komisyon üyeliğinin de o partiye verilmesinin daha demokratik olacağı düşünülmektedir.

8)Meclisimizde A Partisinin 35, B Partisinin 20, C Partisinin 17, D Partisinin 5 üyesi ve 1 de bağımsız üye yer almaktadır. 7 üyeli ihtisas komisyonunda partilerin üye dağılımı nasıl olacaktır?

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 15'inci maddesinin birinci fıkrasında büyükşehir belediye meclisinin, üyeleri arasından en az beş, en çok dokuz kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabileceği, ikinci fıkrasında da bu komisyonların her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin büyükşehir belediye meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulacağı düzenlenmiştir.

Basit orantı yönteminde, siyasi partilerin ve bağımsız üyelerin meclisteki yüzdelik oranları hesaplanmakta ve bu oranlar ihtisas komisyonu üye sayısı ile çarpılarak her bir siyasi parti ve bağımsız üyelere düşen komisyon üye sayısı bulunmaktadır.

Siyasi parti grupları ve bağımsız üyelere düşen sayıların küsuratı, basit orantı yönteminde genel kabul görmüş ilkelere göre, buçuk (0,5) ve üstünde ise sayılar tama tamamlanmaktadır. Buçuktan daha küçük küsuratlar ise dikkate alınmamaktadır.

Bu kapsamda yazınızda da belirttiğiniz üzere 35 A Partisi, 20 B Partisi, 17 C Partisi, 5 D Partisi, 1 Bağımsız üyesi bulunan 78 üyeli meclisinizde;

Partiler	X*	Y* = X/78	Z* = 7 x Y	Komisyon Üye Sayısı
A Partisi	35	0,45	3,14	3
B Partisi	20	0,26w	1,79	2
C Partisi	17	0,22	1,53	2
D Partisi	5	0,06	0,45	0
Bağımsız	1	0,01	0,09	0
Toplam	78	1,00	7,00	7

X= Meclis üye sayısı Y= Meclisteki oran Z= Orana göre üye sayısı

7 üyeli bir ihtisas komisyonunda basit orantı yöntemine göre hesap yapılarak küsuratlar tamamlandığında 3 üyenin A Partisi, 2 üyenin B Partisi, 2 üyenin de C Partisi'nden belirlenmesi gerektiği görülmektedir.

Nispi Temsil (D'hont) Yöntemi ile üyeliklerin belirlenmesi hâlinde ise;

Partiler	Üye Sayısı	O = Oran %	O/1	O/2	O/3	O/4	O/5	O/6	O/7
A Partisi	35	0,45	0,45	0,23	0,15	0,11	0,09	0,08	0,06
B Partisi	20	0,26	0,26	0,13	0,09	0,07	0,05	0,04	0,04
C Partisi	17	0,22	0,22	0,11	0,07	0,06	0,04	0,04	0,03
DPartisi	5	0,06	0,06	0,03	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
Bağımsız	1	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	78	1,00	1,00	0,50	0,33	0,25	0,20	0,17	0,14

Yukarıda yer alan tablodaki hesaplama göre en yüksek oranlara sahip sayılar partilerin komisyondaki üye sayısını göstermektedir. Eşit oranlar söz konusu olduğunda, mahalli idareler genel seçiminde hangi partinin oyu fazla ise komisyon üyeliğinin o partiye verilmesinin daha demokratik olduğu düşünülmektedir. Bu çerçevede 4 üyenin A Partisi, 2 üyenin B Partisi, 1 üyenin C Partisi'nden belirlendiği görülmektedir.

Danıştay 8'inci Dairesinin 19/02/2014 tarihli ve 2014/1122 K. sayılı kararında, "Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden, ihtisas komisyonlarına üye seçiminin nisbi çoğunlukla gerçekleştirileceği, bununla birlikte komisyondaki üyelerin parti dağılımının, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle belirleneceği, dolayısıyla anılan hususta basit oran yönteminin benimsendiği sonucuna varılmaktadır,

Öte yandan, basit oran yöntemiyle komisyondaki partiler arası üye dağılımının belirlenmesi, temsilde adalet ilkesine, çoğulcu demokrasi anlayışına ve ihtisas komisyonlarının kurulmasından beklenen faydaya daha uygun düşmektedir,

.....anılan 'nisbi çoğunluk' şartının komisyonlara üye seçimi ile ilgili olduğu; komisyondaki partiler arası üye dağılımında basit oran metodunun uygulanmasına ilişkin özel bir düzenleme bulunmakta iken, ülkemiz seçim sisteminin genelinde uygulandığından bahisle nisbi temsil (D'hont) metodunun uygulanmasının mevzuata açık bir aykırılık teşkil edeceği; basit oran metodunun demokratik teamüllere daha uygun düştüğü göz önünde bulundurulduğunda dava konusu işlemde hukuka uyarlık ve Mahkeme kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır," demek suretiyle ihtisas komisyonlarına üye seçiminin nispi çoğunlukla gerçekleştirileceği ancak partiler arası üye dağılımında basit orantı yönteminin uygulanması gerektiği işaret edilmiştir.Mevzuat hükümleri ve mahkeme kararları ışığında partiler arası üye dağılımının basit orantı yöntemine göre yapılması gerektiği, basit orantı yönteminin uygulanması hâlinde ihtisas komisyonlarında 3 üyenin A Partisi, 2 üyenin B Partisi, 2 üyenin de C Partisi'nden belirleneceği değerlendirilmektedir.

9)2018 yılı hesaplarının görüşülmesi için kurulan denetim komisyonunun raporunu sunması gereken en son tarih olan 31/03/2019 tarihinde yerel seçimlerin yapılacak olması sebebiyle, raporun sunulacağı tarih hususunda farklı bir uygulama yapılacak mıdır?

5393 sayılı Belediye Kanununun 25'inci maddesine göre belediyenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kurulan denetim komisyonunun çalışmalarını 45 iş günü içinde tamamlayacağı ve hazırlanan raporu mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunacağı, raporda belirtilen ve konusu suç teşkil eden hususlarla ilgili olarak meclis başkanlığı tarafından yetkili mercilere suç duyurusunda bulunacağı düzenlenmiştir.

09/10/2005 tarihli ve 25961 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 22'nci maddesinde; komisyonun, çalışmasını kırk beş iş günü içinde tamamlayacağı ve buna ilişkin raporunu, Mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunacağı, Başkanın da nisan ayı meclis toplantısında denetim raporunu okutmak suretiyle meclise bilgi vereceği hüküm altına alınmıştır.

Kanundaki "komisyon çalışmasının 45 işgünü içinde tamamlanacağı" ve "raporun Mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunulacağı" ibarelerinden, çalışmanın 45 günden daha kısa sürede bitirilerek örneğin Şubat ayında meclis başkanlığına sunulabileceği ve mart ayındaki meclis toplantısında görüşülebileceği mümkün görünmektedir. Ancak Yönetmelikte belediye başkanının nisan ayı meclis toplantısında denetim raporunu okutmak suretiyle meclise bilgi vereceği düzenlendiğinden, denetim komisyonu çalışmasını daha önce tamamlayarak meclis başkanlığına sunmuş olsa bile görüşülmesinin nisan ayındaki meclis toplantısında yapılması gerektiği görülmektedir.

Seçimleri takiben yapılacak ilk toplantı nisan ayına denk geldiğinden bir önceki yıl için hazırlanmış olan denetim komisyonu raporunun mecliste okunması suretiyle meclisin bilgilendirilmesi gerekecektir. Dikkat edileceği üzere denetim komisyonu raporunun oylanmasından söz edilmemekte sadece okutulmasından ve konusu suç teşkil eden hususlar hakkında ilgili mercilere suç duyurusunda bulunulmasından söz edilmektedir.

10)Zahireci ruhsatı bulunan işletmeci, aynı zamanda perakende olarak tüp, torba kömür ve damacana su satışı yapmak istemektedir. Bu faaliyetlerin ruhsata tali faaliyet olarak eklenmesi mümkün müdür?

10/08/2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 10'uncu maddesinde adresi ve işleticisi aynı olan ve birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenleneceği, tali faaliyet konularının da ruhsatta ayrıca belirtileceği hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelikte; 25 tondan az odun ve kömür bulunduran veya 5HP gücünden az muharrik kuvvet kullanan odun ve kömür depoları 3. sınıf GSM, 250-500 kg arasında kapasitedeki perakende sıvılaştırılmış petrol gazı tüp satış yerleri 2. sınıf GSM, 250 kg'dan düşük kapasitedeki perakende sıvılaştırılmış petrol gazı tüp satış yerleri de 3. sınıf GSM'ler arasında sayılmaktadır.

Halen faaliyet gösteren işyerinin faaliyet konusunu olumsuz etkilememek ve aynı sınıfta ya da alt sınıfta yer almak kaydıyla ruhsata ikinci faaliyet konusu eklenebileceği, sıhhi işyerlerinden olan zahire dükkânı (TDK sözlük; zahire: gerektiğinde kullanılmak için saklanan tahıl, aşıklık) ile yine sıhhi işyeri olarak kabul edebileceğimiz damacana su satış yerinin birbirini olumsuz etkilememesi halinde, iki faaliyetin aynı ruhsatta düzenlenmesinin mümkün olduğu, ana faaliyet konusu zahire dükkânı olan bir yere, tüp ve kömür satışı gibi gıda satış faaliyetini olumsuz etkileyecek tali faaliyet konusu belirlenmesinin uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

SIFIR
ATIK

1 Litre Atık Yağ

1 Milyon Litre İçme Suyunu Kirletir

Geleceğiniz için “Sıfır Atık”

TBB

“ Birlikte Belediyecilik ”